‘स्वावलंबी शिक्षण हेच आमचे ब्रीद’ - कर्मवीर

ACCREDITED WITH GRADE B+ NAAC

रयत शिक्षण संस्थेचे,

चंद्राबाई-शांताप्पा शेंडुरे कॉलेज, हुपरी

कर्मरजत

२०२५-२०२६

पद्मभूषण डॉ. कर्मवीर भाऊराव पाटील जयंती सोहळा.

पद्मभूषण डॉ. कर्मवीर भाऊराव पाटील जयंती निमित्त
मार्गदर्शन करताना मान. प्राचार्य डॉ. जी. पी. माळी.

पद्मभूषण डॉ. कर्मवीर भाऊराव पाटील जयंती निमित्त
आयोजित रॅलीमध्ये सहभागी प्राध्यापक वृंद

मान्यवरांच्या हस्ते वाङ्मय मंडळाचे उद्घाटन

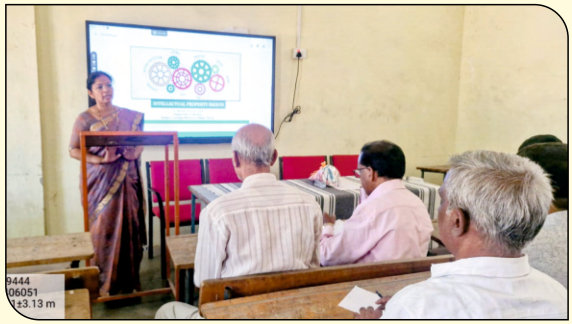

रिसर्च मेथडॉलॉजी व आय.पी.आर. या विषयावरील कार्यशाळेत
बोलताना डॉ. मानसी पाटील

रयतमाऊली सौ. लक्ष्मीबाई भाऊराव पाटील स्मृतिदिन

रयतमाऊली सौ. लक्ष्मीबाई भाऊराव पाटील
स्मृतिदिनानिमित्त प्रतिमेस अभिवादन

रयतमाऊली सौ. लक्ष्मीबाई भाऊराव पाटील स्मृतिदिनानिमित्त
गोसावी वस्ती (रेंदाळ) येथे खाऊ वाटप करताना

रयतमाऊली सौ. लक्ष्मीबाई भाऊराव पाटील
स्मृतिदिनानिमित्त व्याख्यान : डॉ. एस. ए. फरास

प्रजासत्ताक दिनानिमित्त मान. प्राचार्य. डॉ. शिंदे ए. सी.
यांच्या शुभहस्ते ध्वजारोहण

निजदेहाचे झिजवून चंदन । तुम्ही वेचिला इथे कण कण
आणि फुलविले हसरे नंदन । स्मृतीस तुमच्या शतशः वंदन

पद्मभूषण डॉ. कर्मवीर भाऊराव पाटील

(डी.लिट.)

रयत शिक्षण संस्थेचे पदाधिकारी

पद्मविभूषण मा. ना. श्री. शरदचंद्र गोविंदराव पवार साहेब
अध्यक्ष, रयत शिक्षण संस्था, सातारा
माजी केंद्रीय कृषीमंत्री, भारत सरकार

मा. श्री. चंद्रकांत नारायण दळवी
आय. ए. एस. (रिटायर्ड)
चेअरमन, रयत शिक्षण संस्था, सातारा

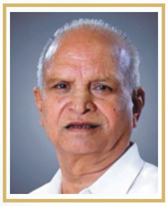

मा. ॲड. भगीरथ निवृत्ती शिंदे
व्हा. चेअरमन
रयत शिक्षण संस्था, सातारा

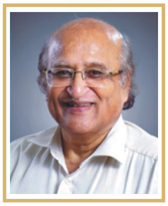

मा. डॉ. अनिल पाटील
संघटक
रयत शिक्षण संस्था, सातारा

मा. श्री. विकास देशमुख
आय. ए. एस. (रिटायर्ड)
सचिव, रयत शिक्षण संस्था, सातारा

मा. प्राचार्य. डॉ. शिवलिंग मेनकुदळे
सहसचिव (उच्च शिक्षण विभाग)
रयत शिक्षण संस्था, सातारा

मा. प्राचार्य डॉ. राजेंद्र मोरे
सहसचिव (Audit)
रयत शिक्षण संस्था, सातारा

मा. श्री. बी. एन. पवार
सहसचिव (माध्यमिक शिक्षण विभाग)
रयत शिक्षण संस्था, सातारा

मा. प्रिं. डॉ. ज्ञानदेव म्हस्के
कुलगुरू, कर्मवीर भाऊराव पाटील
विद्यापीठ सातारा

आमच्या महाविद्यालयाचे थोर देणगीदार दांपत्य

मान. सौ. रजनीताई शेंडुरे व मान. अशोक शेंडुरे (अमेरिका)

प्राचार्य प्रो. डॉ. अरुण चंदू शिंदे

महाविद्यालय विकास समिती

चेअरमन

श्रीमती सरोज (माई) पाटील

सदस्य

मा. आमदार राहूल आवाडे

सदस्य

मा. मानसिंगराव हरिभाऊ देसाई

सदस्य

मा. शिवराज सदाशिव नाईक

सदस्य

श्री. अजित नेमगोंडा पाटील

सदस्य

प्रा. डॉ. संतोष बराले

सदस्य

डॉ. संध्या माने

सदस्य

श्री. के. आय. मुलाणी

सदस्य

प्रा. डी. सी. तुळशीकट्टी

सल्लागार सदस्य

प्राचार्य डॉ. टी. एस. पाटील

सल्लागार सदस्य

मा. सुनिल चंद्रकांत बारगे

सदस्य

सौ. माधुरी मंगेश शिंदे

सचिव

प्रो. डॉ. अरुण चंदू शिंदे

महाविद्यालयातील यशस्वी गुणवंत प्राध्यापक

प्रो. डॉ. मुल्ला इब्राहिम हमजा
जयपूर येथे झालेल्या खेलो इंडिया स्पर्धेसाठी
शिवाजी विद्यापीठ ॲथलेटिक्स संघाचे मार्गदर्शक म्हणून
निवड व शारिरीक शिक्षण विषयात 'प्रोफेसर'पदी पदोन्नती

प्रो. डॉ. संतोष ईश्वरा बराले
अर्थशास्त्र विषयात
'प्रोफेसर' पदी पदोन्नती

डॉ. संध्या माने
आधार सोशल फाउंडेशन, (कर्नाटक, महाराष्ट्र, गोवा)
नॅशनल एक्सलन्स गोल्डस्टार अवॉर्ड २०२५ अंतर्गत
आदर्श प्राध्यापिका गौरव पुरस्कार

डॉ. समाधान आबा जाधव
इतिहास विषयात पीएच.डी. संपादन

भावपूर्ण श्रद्धांजली

मा. पद्मश्री शिवराम भोजे
सदस्य, महाविद्यालय विकास समिती

मा. श्री. अजितदादा पवार उपमुख्यमंत्री महाराष्ट्र व
मॅनेजिंग कौन्सिल सदस्य, रयत शिक्षण संस्था, सातारा

क्रीडा क्षेत्रातील उल्लेखनीय कामगिरी- २०२५-२६

सर्वेश युवराज माने
बी.ए.भाग-२

निशिकांत सुरेश उलपे
बी.कॉम.भाग-२

सोहम जितेंद्र पिंपळगावकर
बी.कॉम-भाग-२

शिवाजी विद्यापीठ कोल्हापूर विभागीय बुद्धिबळ स्पर्धेत उल्लेखनीय यश

अशुतोष सुदर्शन भातमारे
बी.ए.भाग.२
शिवाजी विद्यापीठ आंतरविभागीय अथलेटिक्स स्पर्धेत उल्लेखनीय यश

गणेश शीतल चौगले
बी.ए.भाग.२
शिवाजी विद्यापीठ आंतरविभागीय बॉक्सिंग स्पर्धेत ९० की. ग्रॅ. वजन गटात उपविजेता

ओम सुरेश हाजारे
बी. कॉम. भाग-१
शिवाजी विद्यापीठ आंतरविभागीय बॉक्सिंग स्पर्धेत ६०-६५ की. ग्रॅ. वजन गटात उपविजेता

इशा हरिओम वर्मा
बी.ए.भाग-३
राज्यस्तरीय आंतरविद्यापीठ महाक्रीडा स्पर्धेसाठी शिवाजी विद्यापीठ कबड्डी संघात निवड

संकेत रामदास पाटील
बी.कॉम.भाग-३
महाविद्यालयाचा सर्वोत्कृष्ठ खेळाडू

स्पर्धा परिक्षा केंद्राचे यशस्वी विद्यार्थी

रोहन निंगाप्पा पुजारी
इंडियन आर्मी

वैष्णवी रविंद्र डंके
Regional Rural Bank (RRB)
क्लार्क

सावित्री नामदेव माळवदे
महसूल सहाय्यक (MPSC)

सांस्कृतिक विभाग दिन विशेष

क्रांतीज्योती सावित्रीबाई फुले जयंती: प्रतिमेचे पूजन व 'सत्यशोधक' नाटक पहाताना विद्यार्थी वृंद

स्वातंत्र्यसेनानी एल. वाय. पाटील राज्यस्तरीय वक्तृत्व स्पर्धा : उदघाटक व प्रमुख पाहुणे- मान.शिवराज नाईक

डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर महापरिनिर्वाण दिन

मराठी व ग्रंथालय विभाग आयोजित वाचन प्रेरणा दिन

राष्ट्रपिता महात्मा गांधी स्मृतीदिन व लालबहादूर शास्त्री जयंती

पंडित जवाहरलाल नेहरू जयंती

ट्रेड फेयर व इतर उपक्रम

Trade Fair 2026 च्या उद्घाटन समारंभ प्रसंगी मनोगत व्यक्त करताना मा. सुरेश बिचकर (चांदी उद्योजक)

खाद्य पदार्थांचा आस्वाद घेताना- मा. सुरेश बिचकर व सर्व मान्यवर

भारतीय पारंपरिक दिन (Traditional Day)-पारंपारिक वेशभूषा परिधान केलेले विद्यार्थी

स्वातंत्र्यसेनानी एल. वाय. पाटील राज्यस्तरीय वक्तृत्व स्पर्धा : उदघाटक व प्रमुख पाहुणे- मान. शिवराज नाईक

राष्ट्रीय सेवा योजनाः दत्तक गाव रांगोळी : विशेष श्रमसंस्कार शिबिर व इतर उपक्रम

श्रमसंस्कार शिबिराचे उद्घाटक मा. श्री. शिवाजी जाधव (जिल्हा परिषद सदस्य, कोल्हापूर) मनोगत व्यक्त करताना.

श्रमसंस्कार शिबिरामध्ये 'ऐसे कैसे झाले भोंदू' या विषयावर प्रबोधनात्मक नाटिका सादर करताना महा.अंनिस, जि. कोल्हापूरचे सदस्य

गाव रांगोळी येथे विशेष श्रमसंस्कार शिबिराअंतर्गत स्वयंसेवकांची स्वच्छता रॅली

दत्तगव रांगोळी येथे विशेष श्रमसंस्कार शिबिराच्या समारोप प्रसंगी प्रमुख पाहुणे मा. श्री. महेश पाटील सदस्य, जिल्हा परिषद, पट्टणकडोली

जागतिक अमली पदार्थ विरोधी दिनानिमित्त शपथ घेताना महाविद्यालयाचे प्राचार्य, विद्यार्थी व शिक्षक.

राष्ट्रीय सेवा योजना आणि डॉ. डी. वाय. पाटील हॉस्पिटल, कोल्हापूर यांच्या संयुक्त विद्यमाने रक्तदान शिबिरामध्ये सहभागी प्राचार्य व इतर मान्यवर.

भारतरत्न डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या महापरिनिर्वाण दिनानिमित्त प्रश्न मंजुषा कार्यक्रमाचे आयोजन : सहभागी विद्यार्थी व प्राध्यापक

राष्ट्रीय सेवा योजने मार्फत सोलापूर येथील पूरग्रस्तांना धान्य, किराणा व इतर साहित्याचे वाटप

अभ्यास सहल व इतर उपक्रम

इतिहास व इंग्रजी विभाग आयोजित 'अभ्यास सहल': स्थळ–खिद्रापूर

अर्थशास्त्र विभागातर्फे कोल्हापूर जिल्हा शेतकरी दुध उत्पादक संघ लि. कोल्हापूर येथे अभ्यास भेट

इंग्रजी विभाग : बाळासाहेब खर्डेकर नॉलेज रिसोर्स सेंटर शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर येथे अभ्यास भेट

भूगोल विभाग : अंबाई नगर यळगूड ग्रामीण सर्वे करताना.

अर्थशास्त्र विभाग : बाळासाहेब खर्डेकर नॉलेज रिसोर्स सेंटर शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर येथे अभ्यास भेट

कॉमर्स विभाग : सहकार बेकरी, यळगूड येथे अभ्यास भेट

हिंदी दिनानिमित्त 'अक्षरबन' भितिपत्रकाचे उद्घाटन हिंदी विभाग

श्री. मारुफ शमशेर मुजावर (उपप्राचार्य) यांचा सेवापुर्ती समारंभ

विविध उपक्रम

वाचन प्रेरणा दिनानिमित्त ग्रंथप्रदर्शन उद्घाटन

ग्रंथालय शास्त्राचे जनक डॉ. एस. आर. रंगनाथन यांच्या जयंती निमित्त ग्रंथप्रदर्शन

भूगोल विभाग : लोकसंख्यादिन

इंग्रजी विभाग : लक्ष्मी देवी गर्ल्स हायस्कूल येथे आयोजित 'Student Teacher Session'

रिसर्च कमिटी : 'Research Project Proposal' सादरीकरण

प्रा.डॉ.एन.डी.पाटील यांच्या स्मृतिदिनानिमित्त भित्तीपत्रकाचे उद्घाटन

इतिहास विभागाच्या 'व्यर्थ न हो बलिदान' कार्यशाळेमध्ये व्याख्यान देताना डॉ. धीरज शिंदे

कॉमर्स विभाग : NSDL पुरस्कृत करिअर इन सेक्युरिटी मार्केट या कार्यशाळे प्रसंगी बोलताना डॉ. विजय ककडे

दिनविशेष, उपक्रम आणि व्याख्याने

कॉमर्स विभाग : राष्ट्रीय ग्राहक संरक्षण दिनानिमित्त मार्गदर्शन करताना ॲड. नीता परिट

कॉमर्स विभाग : रिसेन्ट ट्रेंड्स इन कॉमर्स या विषयावरती मार्गदर्शन करताना प्राचार्य डॉ. विजय माने

राजर्षी छ.शाहू महाराज जयंती व व्याख्यान: मार्गदर्शन करताना डॉ.एम.एल.सोनटक्के

लोकमान्य टिळक स्मृतीदिन व शाहीर अण्णाभाऊ साठे जयंती निमित्त फोटो पूजन

शिक्षक दिन: प्रमुख पाहुणे मान.डॉ.बी.पी.नाईक मार्गदर्शन करताना

भारतरत्न डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर जयंती निमित्त फोटोपूजन

संविधान दिन–प्रास्ताविका समूह वाचन करताना प्राध्यापक व विद्यार्थी वृंद

विविध उपक्रम

वाङ्मय मंडळ उदघाटन करताना साहित्यिक रफिक सूरज मुल्ला

भारतीय स्वातंत्र्य दिन–अक्षरबन भित्तिपत्रिका प्रकाशन

हिंदी दिन–कार्यशाळाप्रसंगी भित्तिपत्रिका प्रकाशन

भूगोल विभाग आयोजित: लोकसंख्या दिन

मराठी राजभाषा दिन–अक्षरबन भित्तिपत्रिका प्रकाशन व काव्यवाचन कार्यक्रमात सहभागी विद्यार्थी व प्राध्यापक

भूगोल दिन व 'भौगोलिक माहिती तंत्रज्ञानाचा भूगोलातील वापर' या व्याख्यानाप्रसंगी
प्रा. डॉ. वैशाली पालकर यांचे स्वागत करताना

राष्ट्रीय सेवा योजना : विविध उपक्रम

रांगोळी येथे विशेष श्रमसंस्कार शिबिराप्रसंगी
राष्ट्रीय एकात्मता मौन मेणबत्ती रॅली : राष्ट्रीय सेवा योजना

रांगोळी येथे विशेष श्रमसंस्कार शिबिरावेळी
रस्ते व गटार स्वच्छता करताना स्वयंसेवक.

विशेष श्रमसंस्कार शिबिरा अंतर्गत नंदादीप नेत्रालय इचलकरंजी
यांच्या सहकार्याने शिबिरात मोफत नेत्र तपासणी शिबिर

विशेष श्रमसंस्कार शिबिरा अंतर्गत
स्मशानभूमी स्वच्छता मोहिम

राजे दिलीप सिंह घाटगे स्मृती कर्णबधिर निवासी शाळा,
कागल येथे रक्षाबंधन सण साजरा करताना विद्यार्थी

कर्मवीर भाऊराव पाटील जयंती निमित्त
प्रबोधनात्मक रांगोळी स्पर्धा आयोजन

सरदार वल्लभाई पटेल जयंती निमित्त आयोजित
राष्ट्रीय एकात्मता दौड

२६ नोव्हेंबर संविधान दिनानिमित्त प्रास्ताविकेचे सामूहिक वाचन
करताना मा. प्राचार्य, सहकारी प्राध्यापक आणि विद्यार्थी.

विविध उपक्रम

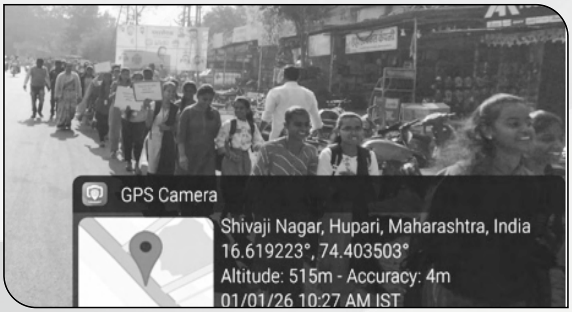

महिला सक्षमीकरण समिती आयोजित नारीशक्ती जागृती सप्ताह निमित्त जनजागृती रॅली

महिला सक्षमीकरण समिती आयोजित जागतिक महिला दिन निमित्त विशेष कार्यक्रम

समाजशास्त्र विभागामार्फत दिवाळीनिमित्त कपडे वाटप

समाजशास्त्र विभाग आयोजित पर्यावरण पूरक गणेशोत्सव कार्यक्रम

हिंदी विभाग : चंद्राबाई-शांताप्पा शेंडुरे कॉलेज, हुपरी व डी.आर.माने महाविद्यालय, कागल यांच्यामध्ये सामंजस्य करार

हिंदी विभाग : 'प्रेमचंद जयंती' निमित्त 'अक्षरबन' भित्तीपत्रिकेचे उद्घाटन

१ मे कामगार दिनानिमित्त ध्वजारोहण समारंभ

आदरणीय भूषण शेंडूरे यांची महाविद्यालयास सदिच्छा भेट

विविध उपक्रम

जिमखाना डे व्हॉलीबॉल स्पर्धा उद्घाटन

व्हॉलीबॉल स्पर्धेतील एक क्षणचित्र

जिमखाना डे : कॅरम व बुद्धिबळ स्पर्धेतील काही क्षणचित्रे

शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर अंतर्गत आंतरविभागीय क्रॉसकंट्री स्पर्धा, बक्षीस वितरण समारंभ
मा. अजित पाटील, प्रकाश रणदिवे, निवड समिति व मान्यवर

२१ जून २०२५ आंतरराष्ट्रीय योग दिन : काही क्षणचित्रे

स्केचोग्राफी

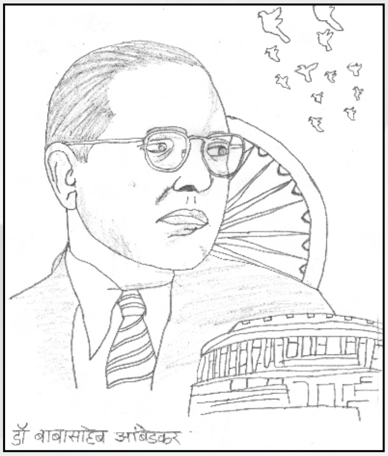

रोहित सुधाकर कांबळे (बी.ए. भाग २)

रोहित सुधाकर कांबळे (बी.ए. भाग २)

निहाल मोमिन (बी.ए. भाग २)

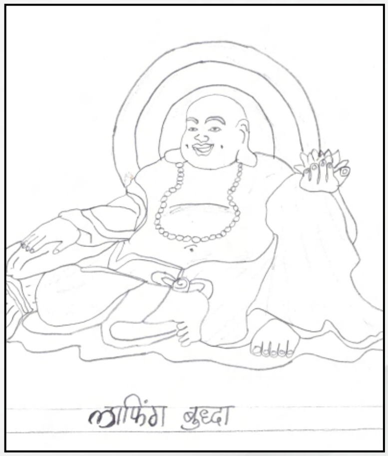

रोहित सुधाकर कांबळे (बी.ए. भाग २)

आमचे थोर देणगीदार

प्रा. एस. एस. मुजावर (उपप्राचार्य, हिंदी विभाग प्रमुख) यांच्यावतीने रु. ७५,०००/- चा कॉम्प्युटर विभागास भेट

‘स्वावलंबी शिक्षण हेच आमचे ब्रीद !’
– कर्मवीर

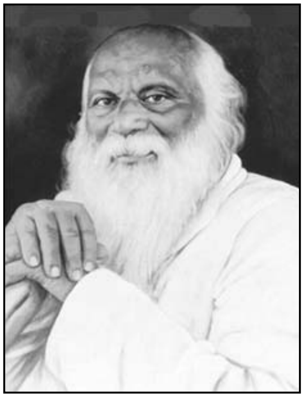

संस्थापक :
पद्मभूषण डॉ. कर्मवीर भाऊराव पाटील
डी. लिट.

कर्मरजत

नियतकालिक
अंक सव्विसावा
सन २०२५–२६

रयत शिक्षण संस्थेचे,

चंद्राबाई–शांताप्पा शेंडुरे कॉलेज, हुपरी

ता. हातकणंगले,
जि. कोल्हापूर –४१६ २०३
फोन : (०२३०) २४५०३५५
ई–मेल : acscollegehpr@yahoo.co.in
वेब : www.csscollegehpr.com

नॅक पुनर्मानांकन ‘बी+’ (CGPA -2.72)

संपादक मंडळ
अध्यक्ष
प्राचार्य प्रो. (डॉ.) अरुण शिंदे
प्रमुख संपादक
डॉ. सबिहा आसिफ फरास

विभागीय संपादक
श्री. बी. बी. जाधव
प्रा. एस.डी. मांजर्डेकर
डॉ. श्रीमती एन. ए. देसाई
प्रा. डी. सी. तुळशीकट्टी
प्रा. अदित्य बिल्ले

कर्मरजत

सन २०२५-२६

नियतकालिक

अंक सव्विसावा

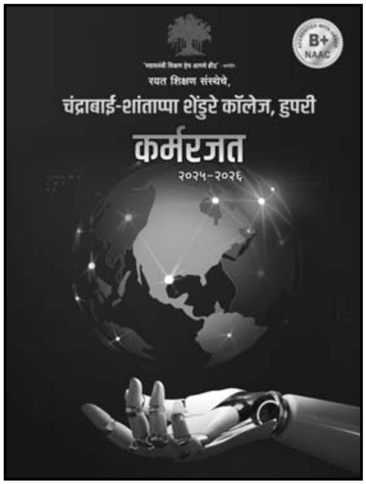

| मुखपृष्ठ संकल्पना : डॉ. सबिहा आसिफ फरास व सचिन भोसले |

| आतील छायाचित्र मांडणी : डॉ. सबिहा आसिफ फरास व संपादक मंडळ **|**

| या अंकातील साहित्यातून व्यक्त झालेल्या मतांशी संपादक मंडळ सहमत असेलच असे नाही. **|**

सूचना, प्रतिक्रिया : E-mail - acscollegehpr@yahoo.co.in **|**

| हा अंक खाजगी वितरणासाठी आहे. |

भावपूर्णश्रद्धांजली

शैक्षणिक वर्ष - २०२५-२६ मध्ये

शहीद झालेले जवान, देश व महाराष्ट्रातील विविध क्षेत्रातील कर्तृत्ववान व्यक्ती, रयत शिक्षण संस्था व महाविद्यालयाशी संबंधित हुपरी पंचक्रोशीतील ज्या व्यक्तींचे निधन झाले अशा सर्वांना भावपूर्ण श्रद्धांजली!

संपादकीय

प्रिय विद्यार्थी व शिक्षक,

रयत शिक्षण संस्थेचे रयत शिक्षण संस्था संचलित चंद्राबाई शांताप्पा शेंडूरे कॉलेजच्या 'कर्मरजत २०२५-२६' या वार्षिकांकाच्या माध्यमातून आपल्या सर्व विद्यार्थी, प्राध्यापक, माजी विद्यार्थी आणि हितचिंतकांना मनःपूर्वक शुभेच्छा!

शिक्षण ही केवळ पदवी संपादनाची प्रक्रिया नसून व्यक्तिमत्त्व घडविण्याची, समाजभान जागविण्याची आणि भविष्याचा मार्ग उजळविण्याची एक सृजनशील चळवळ आहे. कर्मवीर भाऊराव पाटील यांनी रुजविलेल्या 'स्वावलंबी शिक्षण' या महान विचारधारेचा वारसा जपत आपले महाविद्यालय गेली अनेक वर्षे ज्ञान, संस्कार आणि सामाजिक बांधिलकी यांचा सुंदर संगम घडवत आहे. महाविद्यालयाचे ध्येय वंचित, ग्रामीण आणि सर्वसामान्य विद्यार्थ्यांपर्यंत गुणवत्तापूर्ण शिक्षण पोहोचविण्याचे आहे.

आजचे युग विज्ञान, तंत्रज्ञान आणि कृत्रिम बुद्धिमत्ता यांचे आहे. एका बाजूला आधुनिक तंत्रज्ञानामुळे जग जवळ आले आहे, तर दुसऱ्या बाजूला पर्यावरणीय संकट, सामाजिक असमतोल आणि मानवी मूल्यांची घसरण यांसारखी आव्हानेही आपल्या समोर उभी आहेत. अशा काळात विद्यार्थ्यांनी केवळ स्पर्धात्मक शिक्षण घेणे पुरेसे नाही, तर संवेदनशीलता, नैतिकता आणि सामाजिक जाणीव यांचेही भान ठेवणे आवश्यक आहे. शिक्षणातून विवेक, वैज्ञानिक दृष्टिकोन आणि मानवतेचा विचार विकसित होणे हीच काळाची खरी गरज आहे.

'कर्मरजत' हा वार्षिकांक विद्यार्थ्यांच्या कल्पकतेचा, साहित्यिक अभिव्यक्तीचा आणि सर्जनशीलतेचा आरसा आहे. विद्यार्थ्यांच्या मनातील भावना, विचार, अनुभव, कविता, कथा, लेख, संशोधनात्मक लिखाण आणि कलात्मक अभिव्यक्ती यांना या माध्यमातून एक सक्षम व्यासपीठ प्राप्त होते. प्रत्येक विद्यार्थ्यामध्ये एखादी कला, प्रतिभा दडलेली असते; त्या प्रतिभेला प्रोत्साहन देण्याचे महत्त्वपूर्ण कार्य हा वार्षिकांक करीत आहे. यावर्षी विद्यार्थ्यांनी एआय ची क्रांती, कृत्रिम बुद्धिमत्ता व तंत्रज्ञान यामुळे प्रभावित झालेले मानवी जीवन आणि

इतर समकालीन विषयांवर साहित्य लेखन केले. व्यक्त होण्यासाठी हिंदी, मराठी व इंग्रजी या भाषांचे माध्यम विद्यार्थ्यांनी निवडले. आजचा तरुणवर्ग व्यासंगी आहे याची प्रचिती लेखन साहित्यातून येते.

तुकोबांच्या शब्दात शब्दांचे महात्म्य सांगायचे तर,

'आम्हा घरी धन शब्दांचीच रत्ने । शब्दांचीच शस्त्रे यत्न करू ।।१।।
शब्दची आमुच्या जीवाचे जीवन । .... शब्द वाटू धन जनलोका ।।२।।
तुका म्हणे पहा शब्दचि हा देव । शब्दची गौरव पूजा करू ।।'

हुपरी ही 'सिल्व्हर सिटी' म्हणून ओळखली जाणारी औद्योगिक व सांस्कृतिक भूमी आहे. या भूमीच्या परंपरा, श्रमसंस्कृती आणि सामाजिक जिव्हाळा यांचा प्रभाव आपल्या महाविद्यालयाच्या कार्यपद्धतीत स्पष्टपणे जाणवतो. शिक्षणासोबतच समाजाशी असलेले नाते अधिक दृढ करण्यासाठी महाविद्यालय विविध विस्तार उपक्रम राबवत आहे. रक्तदान शिबिरे, जनजागृती मोहिमा, आरोग्य शिबिरे, पर्यावरण संवर्धन कार्यक्रम, राष्ट्रीय विद्यापीठ स्तरीय चर्चासत्रे, तज्ज्ञांची व्याख्याने आणि सामाजिक बांधिलकी जपणारे उपक्रम विद्यार्थ्यांना जबाबदार नागरिक बनवितात.

'कर्मरजत २०२५-२६' हा अंक विद्यार्थ्यांच्या साहित्यिक आणि वैचारिक क्षमतेचे प्रतीक ठरेल, असा विश्वास आहे. या अंकाच्या परिपूर्तीसाठी प्राचार्य प्रो. डॉ. ए. सी. शिंदे यांची प्रेरणा व उपप्राचार्य श्री. बी. बी. जाधव यांचे मार्गदर्शन लाभले. या अंकासाठी परिश्रम घेणाऱ्या संपादक मंडळाचे सदस्य श्री. डी. सी. तुळशीकट्टी, श्री. एस. जी. कांबळे, श्री. एस. हुपरीकर, डॉ. एस. डी. मांजर्डेकर, श्री. ए. एस. बिल्ले, डॉ. एन. पी. साठे, डॉ. एन. ए. देसाई, लेखक विद्यार्थ्यांचे तसेच सर्व सहकाऱ्यांचे मनःपूर्वक अभिनंदन. विद्यार्थ्यांच्या सुप्त गुणांना वाव देत त्यांच्या व्यक्तिमत्त्व विकासाला दिशा देणारे हे व्यासपीठ अधिक समृद्ध होवो, हीच अपेक्षा.

शेवटी, ज्ञान, संस्कार, संशोधन, सर्जनशीलता आणि सामाजिक बांधिलकी यांच्या आधारावर आपले महाविद्यालय उज्ज्वल भविष्याकडे वाटचाल करत राहो, हीच सदिच्छा!

या अंकाचे मुद्रक निहाल शिपूरकर व तनुजा शिपूरकर आणि भारती मुद्रणालयातील सर्व सहकारी यांनी आपलेपणाने 'कर्मरजत' अंकाची परिपूर्ती केली त्याबद्दल ऋण व्यक्त करते.

धन्यवाद!

डॉ. सबिहा आसिफ फरास
संपादक

प्राचार्यांचे मनोगत

प्रिय रसिक व विद्यार्थी बंधू-भगिनीनों,

महाविद्यालयाचा 'कर्मरजत' २६वा अंक आपल्या हाती देताना मला मनस्वी आनंद होत आहे. कर्मरजत नियतकालिक हे आमच्या महाविद्यालयाने सन. २०२५-२६ या शैक्षणिक वर्षात राबविण्यात आलेल्या विविध उपक्रम, कार्यक्रम व शैक्षणिक कार्याचा संक्षिप्त तपशील व विद्यार्थ्यांच्या शैक्षणिक गुणवत्ता,कला, क्रीडा व प्रतिभा संपन्न आविष्कार व्यक्त करणारे माध्यम आहे.

चंद्राबाई -शांताप्पा शेंडुरे कॉलेज हे सन १९९१ साली स्थापन झालेले, रयत शिक्षण संस्थेचे हुपरी पंचक्रोशीतील एक महत्त्वाचे शैक्षणिक केंद्र आहे. गेल्या ३५ वर्षापासून ग्रामीण भागातील हजारो विद्यार्थ्यांना गुणवत्तापूर्ण शिक्षण देण्याचे कार्य या महाविद्यालयाने सातत्याने केले आहे.

या शैक्षणिक वर्षात महाविद्यालयाच्या वाणिज्य विभागाच्या वतीने आय.सी.एस.एस.आर.,(ICSSR)नवी दिल्ली यांच्या सुमारे ३,५०,०००/- रू आर्थिक सहकार्यातून राष्ट्रीय सेमिनार चे आयोजन करण्यात आले तसेच शिवाजी विद्यापीठाच्या सुमारे रू.२५०००/-फंडातून राज्यशास्त्र विभागामार्फत राष्ट्रीय चर्चासत्र संपन्न झाले.

शिवाजी विद्यापीठ अग्रणी महाविद्यालय योजना अंतर्गत दोन कार्यशाळा घेण्यात आल्या. जिमखाना विभागाच्या वतीने शिवाजी विद्यापीठ आंतर विभागीय क्रॉस कंट्री स्पर्धेचे संयोजन केले. कला व क्रीडा क्षेत्रात विद्यार्थ्यांनी उज्ज्वल यश प्राप्त केले असून शिवाजी विद्यापीठ मध्यवर्ती युवा महोत्सवात गायन कला प्रकारात कु.सन्मती धोंडीराम अवघडे हिने तृतीय क्रमांक पटकावला तर कु. ईशा वर्मा हिची शिवाजी विद्यापीठ कबड्डी संघात निवड झाली. ही आमच्या दृष्टीने भूषणावह आहे.

आजच्या स्पर्धात्मक युगात केवळ पदवी मिळवणे पुरेसे नाही, तर विद्यार्थ्यांनी आत्मविश्वास, कौशल्ये, मूल्ये आणि सामाजिक जाणीव यांचा विकास करणे गरजेचे आहे. आमचे महाविद्यालय या दिशेने सातत्याने प्रयत्नशील आहे. विज्ञान, वाणिज्य आणि कला शाखेतील विविध अभ्यासक्रमांसोबतच, एनएसएस, कार्यशाळा, क्रीडा, शॉर्ट टर्म कोर्स, सांस्कृतिक उपक्रम आणि विविध कौशल्य विकास कार्यक्रमांद्वारे आम्ही विद्यार्थ्यांना सर्वांगीण विकासाची संधी उपलब्ध करून दिली आहे. विद्यार्थ्यांनी ध्येय स्पष्ट ठेवावे. नियमित अभ्यास, उपस्थिती आणि सक्रिय सहभाग यातून उज्ज्वल भविष्य घडवावे.

आमच्या महाविद्यालयातील प्राध्यापक केवळ ज्ञान देणारे नाहीत, तर विद्यार्थ्यांच्या जीवनाला दिशा देणारे मार्गदर्शक आहोत. आपल्या उत्कृष्ट शिक्षण पद्धती आणि व्यक्तिगत लक्ष देऊन विद्यार्थ्यांना प्रेरणा देणारे आहेत.

या महाविद्यालयाने NAAC पुनर्मूल्यांकनात B+ दर्जा प्राप्त केला आहे. हा दर्जा कायम राखताना आणखी उंची गाठण्यासाठी सर्व स्तरांवरून प्रयत्न करू.

शेवटी, 'शिक्षण हेच खरे सामर्थ्य आहे' या उक्तीप्रमाणे, चंद्राबाई शांत्ताप्पा शेंडूरे महाविद्यालय, हुपरी हे ज्ञानाचे मंदिर म्हणून उजळून निघावे, हीच सदिच्छा. आपल्या सर्वांच्या उज्ज्वल भविष्यासाठी शुभेच्छा!

डॉ. अरुण सी. शिंदे
(प्रभारी प्राचार्य)

दि प्रेस रजिस्ट्रेशन ऑफ बुक्स ॲक्ट (नियम)
क्र. ८ फॉर्म नं. ४ प्रमाणे आवश्यक माहिती

प्रकाशन स्थळ	:	चंद्राबाई-शांताप्पा शेंडुरे कॉलेज, हुपरी
मुद्रकाचे नाव	:	श्री. निहाल शिपूरकर, द्वारा, भारती मुद्रणालय, कोल्हापूर
राष्ट्रीयत्व	:	भारतीय
पत्ता	:	भारती मुद्रणालय, शाहूपुरी ४ थी गल्ली, कोल्हापूर. फोन : २६५४३२९
प्रकाशकाचे नाव	:	प्रभारी प्राचार्य प्रो. (डॉ.) अरुण सी. शिंदे
राष्ट्रीयत्व	:	भारतीय
पत्ता	:	चंद्राबाई-शांताप्पा शेंडुरे कॉलेज, हुपरी, जि. कोल्हापूर-४१६ २०३
संपादकाचे नाव	:	प्रा. डॉ. साबिहा फरास
पत्ता	:	चंद्राबाई-शांताप्पा शेंडुरे कॉलेज, हुपरी, जि. कोल्हापूर
मालकी	:	रयत शिक्षण संस्था, सातारा यांचे चंद्राबाई-शांताप्पा शेंडुरे कॉलेज, हुपरी, जि. कोल्हापूर

मी प्रभारी प्राचार्य प्रो. डॉ. अरुण सी. शिंदे जाहीर करतो की, वरील माहिती माझ्या समजुतीप्रमाणे बरोबर आहे.

प्रभारी प्राचार्य प्रो. डॉ. अरुण सी. शिंदे
प्राध्यापक, एम. ए., सेट, पीएच.डी.

मराठी विभाग

भग्न स्वप्नाच्या तुकड्यांना कवटाळून बसण्यासाठी मनुष्य जन्माला आलेला नाही. मानवाचे मन केवळ भूतकाळाच्या साखळदंडांनी करकचून बांधून ठेवता येत नाही. त्याला भविष्याच्या गरुडपंखांचं वरदानही लाभलं आहे.

एखादं स्वप्न पाहणं, ते फुलविणं, ते सत्यसृष्टीत उतरावं म्हणून धडपडणं, त्या धडपडीतला आनंद लुटणं आणि दुर्दैवानं ते स्वप्न भंग पावलं तरी त्याच्या तुकड्यांवरून रक्ताळलेल्या पायांनी दुसऱ्या स्वप्नामागे धावणं हा मानवी मनाचा धर्म आहे. मनुष्याच्या जीवनाला अर्थ येतो तो यामुळे!

– वि. स. खांडेकर

विभागीय संपादक
डॉ. एस. डी. मांजर्डेकर
विनायक सरदेसाई
मराठी विभाग

अनुक्रमणिका

गद्य विभाग

- **कर्मवीर भाऊराव पाटील यांचे शैक्षणिक विचार** / ऋतुजा सुरज मुरारी / बी.ए. भाग २
- **राष्ट्रीय एकात्मता आणि आजचा युवा** / ऐश्वर्या राजेंद्र रावळ / बी.ए. भाग १
- **कृत्रिम बुद्धिमत्ता – नव्या युगाची सुरुवात** / चौधरी उत्कर्षा तानाजी / बी.कॉम. भाग २ (आय.टी.)
- **कृत्रिम बुद्धिमत्ता – नव्या युगाची सुरुवात** / स्नेहल संतोष कोळी / बी.ए. भाग २
- **प्रा. डॉ. एन. डी. पाटील यांच्या चळवळीचे योगदान** / रेवती राजकुमार कोळी / बी.ए. भाग २
- **AI चा कुटुंब आणि शिक्षण संस्थांवर पडलेला प्रभाव** / प्रतिक्षा तानाजी चव्हाण / बी.ए. भाग ३
- **राष्ट्रीय एकात्मता आणि आजचा युवा** / नेहा किरण कांबळे / बी.कॉम. भाग २
- **शरदचंद्रजी पवार यांचा राजकीय प्रवास** / साक्षी उत्तम चव्हाण / बी.कॉम. भाग १

पद्य विभाग

- **हरवलंय काही तरी** / क्रांती घोरपडे / बी. ए. भाग १
- **आयुष्याचे रंग..** / ऋतुजा सूरज मुरारी / बी. ए. भाग २
- **मैत्रीतला अबोला** / रेवती राजकुमार कोळी / बी. ए. भाग २
- **विश्वासघात.....** / रोहित सुधाकर कांबळे / बी. ए. भाग २
- **मैत्रीचा सांगावा** / अनुराधा पद्मना कामन्ना / बी. ए. भाग २

कर्मवीर भाऊराव पाटील यांचे शैक्षणिक विचार

ऋतुजा सुरज मुरारी
बी.ए. भाग २

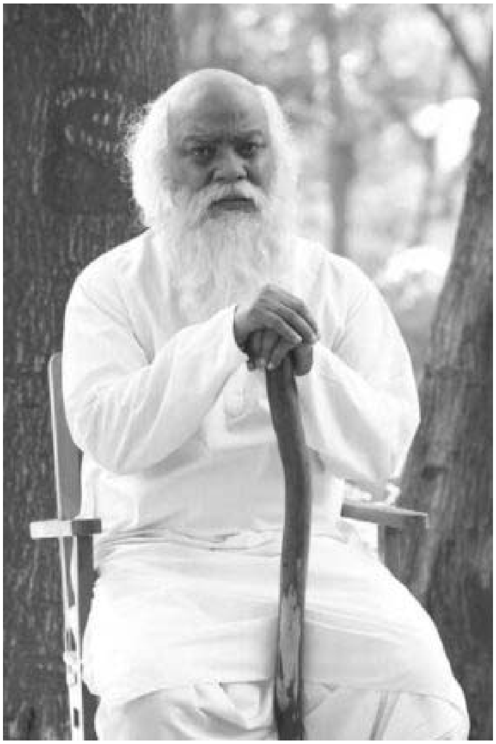

'गरिबांच्या आयुष्याला - दिला नवा प्रकाश
विद्येच्या शस्त्राने केला अन्यायाचा नाश
'शिका-वाचा- पुढे चला' - मंत्र त्यांचा खरा
कर्मवीर भाऊराव - जनतेचा तारा.'

कर्मवीर भाऊराव पाटील हे आधुनिक शिक्षणाचे शिल्पकार म्हणून ओळखले जातात. २२ सप्टेंबर १८८७ ते ९ मे १९५९ हा त्यांचा जीवनकाल. आपले संपूर्ण जीवन त्यांनी शिक्षणकार्यासाठी व्यतीत केले. पिढ्यान्‌पिढ्या ज्ञानापासून वंचित असलेल्या हजारो विद्यार्थ्यांना त्यांनी शिक्षणाचा मूलमंत्र देऊन आपले जीवन घडविण्यासाठी सक्षम केले. हे सर्व विद्यार्थी महाराष्ट्राच्या ग्रामीण भागातील व आर्थिक आणि सामाजिकदृष्ट्या मागासलेल्या वर्गातील होते.

५ सप्टेंबर १९१९ रोजी कऱ्हाड तालुक्यातील काले या गावी सत्यशोधक समाजाची परिषद भरली होती. याच परिषदेत 'रयत शिक्षण संस्था' स्थापन करण्याचा ठराव सर्वानुमते मंजूर करण्यात आला. व्यापक अर्थाने विचार केल्यास आपल्या समाजातील कष्टकरी व ग्रामीण भागातील बहुजन समाजातील मुलांच्या शिक्षणासाठी स्थापन केलेली संस्था म्हणजे रयत शिक्षण संस्था.

धोंडेवाडीत रयत शिक्षण संस्थेने एक प्राथमिक शाळा सुरू केली. कर्मवीरांनी प्राथमिक शिक्षणाचे महत्त्व ओळखले होते. प्राथमिक शिक्षण हा संपूर्ण शिक्षणप्रक्रियेचा पाया मानला पाहिजे. ते शिक्षण सर्वांना मिळाले पाहिजे, अशी त्यांची धारणा होती. काले या गावात संस्थेमार्फत एक रात्रशाळाही सुरू केली. दिवसभर काबाडकष्ट करणाऱ्या व आपली उपजीविका कशीबशी करणाऱ्या प्रौढ व्यक्ती या रात्रशाळेत येत असत. ज्यास आज प्रौढ शिक्षण हे नाव आपण दिले आहे, त्या प्रौढ शिक्षणाचा प्रारंभही कर्मवीरांनी १९१९ सालीच केला होता, हे ध्यानात घेणे जरुरीचे आहे.

१९२१ साली सांगली जिल्ह्यातील नेर्ले या गावी वसतिगृह सुरू केले. वसतिगृहासाठी लागणारे धान्य घराघरांतून गोळा केले जाई. हीच ती 'मुष्टिफंड योजना' होय.

वसतिगृहात राहाणारे व पडेल ते कष्ट सोसणारे विद्यार्थी हे विविध जाती-जमातींचे असत. ही विविध जाती-धर्मांची मुले एकत्र राहात असत. एकत्र जेवणखाण करीत असत.

कर्मवीर भाऊराव पाटील यांचे शैक्षणिक

स्वावलंबन

विद्यार्थ्यांनी दुसऱ्याकडे भीक मागू नये. स्वत: कष्ट करून स्वावलंबनाने शिक्षण घ्यावे. ''अरे, देवाने तुम्हाला दोन हात दिले आहेत. धडधाकट प्रकृती दिली आहे. काम करा, घाम गाळा व श्रमाच्या मोबदल्यात शिक्षण घ्या.'' 'स्वावलंबी शिक्षण हेच आमचे ब्रीद' संस्थेचे ब्रीदवाक्य.

स्वाभिमान

आपल्या विद्यार्थ्यांनी कुणापुढे मदतीसाठी हात पसरवू नये, कुणाची लाचारी पत्करू नये. स्वप्रयत्नाने स्वत:च्या हिमतीने व स्वाभिमानाने शिक्षण पूर्ण करावे. जगात उजळमाथ्याने व प्रतिष्ठेने वागावे, अशी त्यांची शिकवण होती. 'मोडेन पण वाकणार नाही, जीवनात तडजोड नाही', असा त्यांचा बाणा होता.

स्वातंत्र्य

स्वावलंबी, स्वाभिमानी माणसेच स्वातंत्र्यप्रेमी असतात. त्यांना पारतंत्र्यात जीवन जगणे आवडत नाही. कर्मवीरांनी विद्यार्थ्यांच्या मनात स्वातंत्र्याविषयी प्रेम निर्माण केले. विद्यार्थ्यांच्या स्वतंत्र विचारबुद्धीचा विकास केला. लाचारी वृत्तीपासून त्यांनी विद्यार्थ्यांना दूर ठेवले.

समतेचे तत्त्व

सामाजिक समतेच्या तत्त्वाचे त्यांनी निष्ठेने पालन केले. वसतिगृहात साळी, माळी, महार, मांग, कुंभार, चांभार, वैश्यसवाणी, ब्राह्मण, मराठा, मुसलमान अशा सर्व जाती-धर्माची मुले होती.

श्रमप्रतिष्ठा

केवळ पुस्तकी आणि शब्दनिष्ठ शिक्षण उदरनिर्वाहाचा प्रश्न सोडवू शकत नाही. शिक्षणातून केवळ पांढरपेशी तरुण निर्माण करावयाचे नसून श्रमाची प्रतिष्ठा वाढविणारे श्रमनिष्ठ, उद्योगी व होतकरू तरुण तयार करावयाचे आहेत. मनगट घासून श्रम केल्याशिवाय कोणासही रयत शिक्षण संस्थेत राहाता येणार नाही असे ते म्हणत. ज्याच्या हातावर घट्टा आणि चट्टा नाही तो खरा स्वावलंबी विद्यार्थीच नव्हे असे ते म्हणत असत.

सत्यनिष्ठा

जीवनात सत्यप्रियतेला फार महत्त्व आहे. ते एक सामाजिक मूल्य आहे. सत्यनिष्ठा हे चांगल्या व्यक्तिमत्त्वाचे लक्षण आहे. कोणत्याही परिस्थितीत विद्यार्थ्याने सत्यापासून ढळू नये. सत्य आचरण आणि सत्य वाचन जीवनात गरजेचे आहे.

अन्यायाची चीड

अन्याय सोसणे हे गुलामगिरीचे लक्षण आहे. अन्यायाचा प्रतिकार करणारे लोकच जीवनात यशस्वीपणे व स्वाभिमानाने जगतात. कर्मवीरांना सामाजिक अन्यायाविषयी फार चीड होती. ते म्हणत - ''सामाजिक अन्यायाला ठेचणारा एक तरी तरुण विद्यार्थी माझ्या संस्थेत घडला तरी मी धन्य मानेन.''

श्रमाच्या मोबदल्यात शिक्षण

'कमवा व शिका' हे तत्त्व संस्थेत राबविले. ग्रामीण भागातील होतकरू व गरीब विद्यार्थ्यांना उच्च शिक्षणाची संधी मिळाली. 'कचकून खा व दणकून काम करा', श्रमाच्या मोबदल्यात शिक्षण घ्या. शिक्षणासाठी कुणापुढे हात पसरू नका, भीक मागू नका असे ते म्हणत. शिकल्यानंतरसुद्धा श्रमाची प्रतिष्ठा ठेवा.

वसतिगृहयुक्त शिक्षणाचे तत्त्व

खेड्यातील गरीब व होतकरू विद्यार्थ्यांना राहाण्याची व्यवस्था करण्यासाठी. उच्च शिक्षणापासून वंचित राहावे लागू नये म्हणून वसतिगृहांची स्थापना. ग्रामीण भागात महाविद्यालयाची स्थापना. ग्रामिण भागात शिक्षणाची सोय करण्यासाठी. गरीब व बहुजन सभाजातील विद्यार्थ्यांच्या शिक्षणाची सोय व्हावी म्हणून. ग्रामीण जनतेमध्ये शिक्षणाचा प्रसार करण्यासाठी महाविद्यालयांची स्थापना.

शिक्षक नेमणुकीचे तत्त्व

बहुजन समाजाविषयी प्रेम, जिव्हाळा, आस्था व तळमळ असणारे शिक्षक असावेत. ग्रामीण जीवनाशी समरस होवू शकणारे शिक्षक नेमले. शिक्षक सदाचारी व श्रमाची प्रतिष्ठा वाढविणारा असावा. जनतेचा शिक्षक जनतेमधूनच निर्माण झाला पाहिजे असे मत. माझा आदर्श शिक्षक हा त्या खेड्यातला आदर्श ग्रामसेवक असला पाहिजे.

साधी राहाणी आणि उच्च विचारसरणी

कर्मवीर आण्णा महात्मा गांधीजींच्या विचारांचे पाईक होते. जीवनभर अनवाणी राहून शिक्षण प्रसाराचे व समाज सुधारण्याचे कार्य केले. त्यांची राहाणी अत्यंत साधी होती. मात्र विचार अत्यंत उच्च दर्जाचे हाते.

त्यागी व नि:स्वार्थी विचारांचे तत्त्व

कर्मवीरांनी आपल्या संस्थेत त्यागी, नि:स्वार्थी कार्यकर्ते तयार केले. जीवनभर संस्थेच्या कार्याला वाहून घेणारे आजीव सेवक तयार केले. त्यांनी बहुजन समाजाच्या शिक्षणाचे कार्य निष्ठेने केले.

कर्मवीरांनी केलेले शैक्षणिक प्रयोग

वसतिगृहयुक्त शिक्षण देण्यासाठी 'शाहू बोर्डिंगची स्थापना'. स्वावलंबी शिक्षण देण्यासाठी 'कमवा व शिका' योजना. सामाजिक समता व सामाजिक ऐक्य निर्माण करण्यासाठी सर्व जाती-धर्माच्या विद्यार्थ्यांना वसतिगृहात प्रवेश. श्रमनिष्ठ शिक्षणासाठी 'अर्थार्जन करणारे प्रयोग'. उदा. शेती, भाजीपाला, फळबागा, इमारत, बांधकाम, पशुपालन, शालेय साहित्य स्टोअर, पिठाची गिरणी इ. संस्थेच्या खर्चासाठी 'मुष्टीफंड योजना' व देणग्या घेण्याचा प्रयोग.

शिक्षक तयार करण्यासाठी शिक्षक प्रशिक्षण संस्थांची स्थापना. रयत शिक्षण संस्थेचे शिक्षण प्रसाराचे कार्य जीवनभर करणारे 'आजीव सेवक मंडळ' स्थापना. उच्च शिक्षण देणारी महाविद्यालयांची स्थापना.

कर्मवीर भाऊराव पाटील यांच्या विचार व शैक्षणिक कार्यामुळे रयत शिक्षण संस्थेच्या माध्यमातून महाराष्ट्रात शैक्षणिक, सामाजिक व सांस्कृतिक क्रांती झाली. आजच्या महाराष्ट्राच्या सामाजिक व सांस्कृतिक जडणघडणीत रयत शिक्षण संस्थेचा सिंहाचा वाटा आहे असे म्हणावे लागेल.

◆

राष्ट्रीय एकात्मता आणि आजचा युवा

ऐश्वर्या राजेंद्र रावळ
बी.ए. भाग १

भारत देश हा विविधतेत एकतेचं अनोखं उदाहरण आहे. येथे भाषा, वेशभूषा, प्रथा, धर्म, संस्कृती, रूढी परंपरा भिन्न असल्या, तरी 'एकतेतच खरी शक्ती आहे', हा मूलमंत्र प्रत्येक भारतीयांच्या अंत:करणात खोलवर रुजलेला आहे. राष्ट्रीय एकात्मता म्हणजे केवळ राजकीय किंवा भौगोलिक एकता नव्हे, तर तो एक भावनिक बंध आहे. या भावनिक बंधामुळेच संपूर्ण देश एकत्र येतो, संकटांना तोंड देतो आणि नव्या युगाची वाटचाल करतो. आजचा युवक हा या एकात्मतेचा ध्वजवाहक आहे. 'युवा शक्ती ही खरी राष्ट्राची संपत्ती आहे', असे महात्मा गांधीजी म्हणत. राष्ट्राच्या भविष्याची वीट ही आजच्या तरुणाईच्या हातात असते. जर युवक एकतेकडे झुकला तर देश प्रगतीच्या शिखरावर जाईल आणि जर तो विखुरला तर राष्ट्र दुर्बल बनेल.

'युवा जागला की समाज जागतो, समाज जागला की राष्ट्र उन्नत होतं', हा सुविचार आजही तितकाच लागू आहे. भारतीय समाजात धर्म, जात, भाषा यांचे वैविध्य आढळते. पण हे वैविध्य हे आपल्या संस्कृतीचे सौंदर्य आहे. 'भिन्नतेतून ऐक्य' हा भारतीय संस्कृतीचा गाभा आहे. रामकृष्ण परमहंस म्हणत – 'जितके मत तितक्या वाटा, पण शेवटी सत्य एकच असते.' म्हणूनच युवकांनी धर्म, भाषा, जात, प्रांत याच्या भिंती मोडून 'सर्वजन सुखिनोभवंतु' या विचाराला अंगीकारले पाहिजे.

'भेदाभेद विसरून सारे, मिळून चला एकतेकडे, युवकांच्या उज्ज्वल शक्तीने, भारत जावो प्रगतीकडे.' आजच्या काळात युवक अनेक आव्हानांशी झुंज देत आहे. बेरोजगारी, गरिबी, तंत्रज्ञानाचा अतिरेक, पाश्चिमात्य संस्कृतीचा प्रभाव या सर्वांचा त्याच्या विचारविश्वावर परिणाम होतो. तरीसुद्धा युवकाकडे प्रचंड ऊर्जा, उत्साह आणि सर्जनशीलता आहे. या शक्तीला योग्य दिशा मिळाली तर राष्ट्रीय एकात्मतेचा पाया अधिक भक्कम होईल.

राष्ट्रपिता महात्मा गांधींनी स्वातंत्र्य आंदोलनात युवकांना मोठ्या प्रमाणावर प्रेरित केले होते. भगत सिंग, राजगुरू, सुखदेव यांसारख्या क्रांतिकारकांनी आपल्या तरुण रक्ताने स्वातंत्र्याची ज्योत प्रज्ज्वलित ठेवली. आजचा युवक त्या बलिदानांचा वारसदार आहे. तो जर

विसरला की, राष्ट्रीय एकात्मता धोक्यात येईल. 'एकीचे बळ तेवढे भारी, की नेथे सांडेल हरी' म्हणजेच जेथे एकता असते तेथे ईश्वर स्वतः वास करतो. युवकांनी या म्हणीचा अर्थ प्रत्यक्ष जीवनात उतरवला पाहिजे. 'युवा जागा, राष्ट्र उभा।', 'एकतेत शक्ती, विघटनात दुर्गती।'

आजच्या जागतिकीकरणाच्या युगांत राष्ट्रीय एकात्मतेला अधिक महत्त्व आहे. सोशल मिडियामुळे जग जवळ आले आहे, पण मतभिन्नतेचे संघर्षही वाढले आहेत. अशा वेळी युवकांनी संवाद, परस्पर आदर, सहिष्णुता आणि समानतेच्या मूल्यांना अंगीकारले पाहिजे, राष्ट्रीय एकात्मता ही केवळ राजकीय घोषणांमध्ये किंवा शासकीय कार्यक्रमांमध्ये मर्यादित राहून चालत नाही. तिचं मूळ भारतीय समाजाच्या प्रत्येक घटकांत, विशेषतः तरुण पिढीत घट्ट रुजलं पाहिजे. युवक जर प्रामाणिकपणे या ध्येयाकडे वाटचाल करेल, तर देशाची ओळख अधिक तेजस्वी होईल. आजची तरुणाई ही ज्ञानयुगात वावरत आहे. विज्ञान आणि तंत्रज्ञानाच्या जोरावर युवक संपूर्ण जगाशी संवाद साधत आहे. इंटरनेट, मोबाईल, संगणक यामुळे तरुण पिढी क्षणोक्षणी नव्या माहितीशी जोडली जाते. मात्र हे माहितीचं दार उघडताना त्याचं विवेकी परीक्षण करण्याची जबाबदारी युवकांवर आहे. कारण राष्ट्रीय एकात्मतेच्या विरोधात जे विचार पेरले जातात त्याला प्रतिकार करणे आवश्यक आहे. 'युवक हा देशाचा नवा उगवता सूर्य'. हा सूर्य जर प्रकाश देईल तरच अंधार नाहीसा होईल. भारतीय संस्कृतीत 'वसुधैव कुटुंबकम्' हा मूलमंत्र आहे. जगातील सर्व मानव हे एकाच कुटुंबाचे सदस्य आहेत, ही भावना भारतीय तत्त्वज्ञानात आहे. युवकांनी या संकल्पनेला केवळ पुस्तकात न ठेवता आचरणात आणले पाहिजे.

युवकांचे तेज उजळते, भेदभाव सारे नाहीसे, राष्ट्रीयतेच्या बळावर, भारत नवे विश्व घडविते. राष्ट्रीय एकात्मतेला आव्हान देणार घटक आजही समाजात कार्यरत आहेत. जातीपातीचे राजकारण, प्रांतिक वैमनस्य, धार्मिक कट्टरता या गोष्टी समाजाला विभागण्याचा प्रयत्न करतात. परंतु आजचा युवक शिक्षणाच्या विवेकाच्या जोरावर या दुष्ट प्रवृत्तींचा पराभव करू शकतो. सुभाषचंद्र बोस म्हणाले होते, 'तुम्ही मला तरुणाई द्या, मी तुम्हाला स्वातंत्र्य देईन.' या वाक्यात युवकशक्तीची ताकद व्यक्त होते. आज स्वातंत्र्य मिळाल्यानंतर युवकांनी राष्ट्राच्या एकतेसाठी आपले योगदान द्यावे, हीच खरी अपेक्षा आहे. 'एकीने बांधिलेले किल्ले कधीही ढासळत नाहीत. युवकांनी जर एकात्मतेची वीट घट्ट बांधली तर समाज कधीही कोसळणार नाही.

'भिन्नतेत एकता, एकतेत प्रगती।'

'युवकांचे ध्येय - अखंड भारताचे स्वप्न ।'

आजच्या पिढीला रोजगाराची समस्या, भ्रष्टाचार, सामाजिक विषमता अशा अडचणींशी झुंज द्यावी लागते. या झुंजीत जर युवक निराश झाले तर राष्ट्रीय एकात्मतेचा पाया कमकुवत होईल; पण युवकांनी सकारात्मक दृष्टी ठेवून सामाजिक कार्यात स्वतःला झोकून दिलं पाहिजे. सामाजिक ऐक्य वाढवणे, गरीब-दुर्बलांना मदत करणे, पर्यावरण संवर्धनात सहभाग घेणे, या छोट्या-छोट्या कृतींनीही युवक राष्ट्रीय एकात्मतेचा संदेश देऊ शकतात.

भारतीय संस्कृतीत नेहमीच ऐक्य, बंधुता आणि सहिष्णुता या मूल्यांना प्राधान्य दिलं गेलं आहे. संतांच्या वाङ्मयात, भक्ती चळवळीत आणि स्वातंत्र्य संग्रामात या मूल्यांचा गोड गजर आपण ऐकतो. ज्ञानेश्वर माउलींनी 'विश्वाची माझे घर' ही घोषणा केली होती. त्याचा अर्थ असा की, संपूर्ण जग एकच कुटुंब आहे, हे विचार युवकांच्या मनात रुजले तर राष्ट्रीय एकात्मता आपोआप फुलत राहील. आजच्या तरुणाईला विचारांचा, तत्त्वज्ञानाचा आणि आधुनिक तंत्रज्ञानाचा संगम लाभलेला आहे. युवक हाच खरा पूल आहे. जुनी परंपरा आणि नवे विज्ञान यांना जोडणारा. त्यामुळे युवकांनी भूतकाळातील वारसा आणि भविष्यकाळात विज्ञान यांना एकत्र आणून समाजाचे हित

साधावे. युवा हातात देशाची पताका, एकतेची जागवितो ज्वाला, सर्वांना घेऊन चालणारा, तोच भारताचा खरा रखवाला. राष्ट्रीय एकात्मतेच्या जतनासाठी युवकांनी शिक्षणाचा वापर सर्वांत महत्त्वाचा साधन म्हणून करावा. शिक्षणाने मनातील अंधश्रद्धा, अज्ञान आणि भेदभाव दूर होतो. शिक्षित तरुण विचाराने आणि विवेकाने चालतो. आजच्या काळात शाळा, कॉलेजात एकात्मता, बंधुता आणि सामाजिक सेवा यावर विशेष भर द्यायला हवा. 'विद्येने मनुष्य महान होतो.' युवकांनी शिक्षणाच्या जोरावर राष्ट्रीय ऐक्याचे पूल बांधले पाहिजेत.

'शिक्षण घ्या, ऐक्य वाढवा, भारत घडवा।'
'युवकांनी दिशा - राष्ट्राची ओळख !'

इतिहास साक्ष देतो की जेव्हा युवक एकत्र येतात, तेव्हा परिवर्तन घडते. स्वातंत्र्यसंग्रामापासून ते हरितक्रांतीपर्यंत प्रत्येक टप्प्यावर युवकांनीच पुढाकार घेतला. आजही युवकांना भ्रष्टाचाराविरुद्ध, पर्यावरण संवर्धनासाठी, स्त्री-पुरुष समानतेसाठी लढा द्यावा लागतो. हे लढे केवळ वैयक्तिक नाहीत, तर राष्ट्रीय एकात्मतेसाठी आवश्यक आहेत. युवकांनी सामाजिक ऐक्य जपले पाहिजे. जातीपातीचे भेद, भाषेचे अंतर, प्रांतांची भिंत या सगळ्या अडचणी युवकांनी आपसूक मोडून टाकाव्यात. कारण युवकांचा उत्साह, ऊर्जा आणि मैत्रीभाव ही एकात्मेची खरी ताकद आहे.

'युवक जर राष्ट्राशी निष्ठावंत राहिला, तर राष्ट्र कधीही दुर्बल होणार नाही.' आजच्या काळात युवकांना जागतिक स्पर्धेत टिकून राहावं लागतं. नोकरीसाठी, शिक्षणासाठी किंवा व्यवसायासाठी युवक जगभर जात आहेत. पण त्यांनी भारताची संस्कृतीची मूल्ये आणि एकात्मतेचा संदेश कधीही विसरू नये. ते परदेशात गेले तरी त्यांची ओळख भारतीय म्हणूनच असते.

'युवक जागा, एकता जागे, भेद नको, फूट नको,
बंधुतेच्या सुवासाने भारत फुलेल सर्वत्र लोको.'

भारतीय संस्कृतीत नेहमीच ऐक्य, बंधुता आणि सहिष्णुता या मूल्यांना प्राधान्य दिलं गेलं आहे. संतांच्या वाङ्मयात भक्ती चळवळीत आणि स्वातंत्र्यसंग्रामात या मूल्यांचा गोड गजर आपण ऐकतो.

राष्ट्रीय एकात्मता ही केवळ घोषवाक्यांमधून जपली जात नाही, ती तर कृतीतून प्रकट होते. युवकांनी आपापल्या दैनंदिन जीवनात लहान-मोठ्या कृतींनी एकतेचा संदेश दिला पाहिजे. मित्रत्व, सहकार्य, सामाजिक सेवाभाव, पर्यावरण संवर्धन, रक्तदान, शिक्षणप्रसार यांसारख्या उपक्रमांमधून युवक राष्ट्रीय एकात्मतेचा दीप प्रज्वलित ठेवू शकतात. भारतीय संविधानात प्रत्येक नागरिकाला समानतेचा हक्क दिला आहे. जाती, धर्म, भाषा, प्रांत या आधारावर भेदभाव करू नका, असा संदेश दिला आहे. युवक हे संविधानाचे खरे रक्षक आहेत. संविधानातील मूल्ये आचरणात आणली तर राष्ट्रीय एकात्मतेची पायाभरणी अधिक बळकट होईल. 'जे राष्ट्र आपल्या युवकांना योग्य दिशा देते, ते राष्ट्र कधीही मागे राहात नाही.'

'युवा म्हणजे स्वप्नांचे मोहोळ,
देशासाठी वाहतो उत्साहाचा झरा,
एकतेच्या बळावर नवा इतिहास,
भारत घडवतो प्रकाशमय करा.'

युवकांनी सामाजिक माध्यमांचा (सोशल मीडिया) वापर सकारात्मकतेसाठी केला पाहिजे. आज अफवा, खोटी माहिती, द्वेष, पूर्ण संदेश समाजात फूट पाडतात. अशा संदेशांना आंधळेपणा फॉरवर्ड न करता युवकांनी विवेकबुद्धीने विचार नये. 'सत्याचा मार्ग काटेरी असतो. पण शेवटी विजय सत्याचाच होतो.' युवकांनी सत्य, अहिंसा आणि बंधुत्वाचा मार्ग स्वीकारला तरच एकात्मता नांदेल. 'सामाजिक सौहार्द वाढवा, राष्ट्र एकत्र आणा।', 'युवक एकत्र, भारत मजबूत।' युवकांची आणखी एक जबाबदारी म्हणजे स्त्री-पुरुष समानता जपणे. मुलगा आणि मुलगी हे दोघेही राष्ट्राचे आधारस्तंभ आहेत. शिक्षण, रोजगार,

राजकारण या सर्व क्षेत्रांत महिलांना समान संधी मिळाली, तर राष्ट्रीय एकात्मतेचा पाया अधिक मजबूत बनेल. म्हणूनच युवकांनी मुलगी शिक्षण, स्त्रीसक्षमीकरण आणि स्त्री सुरक्षिततेसाठी काम केले पाहिजे.

भारतातील विविधतेतून एकतेची परंपरा फार जुनी आहे. रामायण, महाभारत, संतवाङ्मय, स्वातंत्र्य आंदोलन या सर्व इतिहासातील टप्प्यांवर एकतेची भावना ठळकपणे दिसते. भगत सिंग, राजगुरू, नेताजी सुभाषचंद्र बोस, महात्मा गांधी, सरदार वल्लभभाई पटेल या सर्वांनी राष्ट्रीय एकात्मतेला सर्वोच्च स्थान दिलं. आजच्या युवकांनी या प्रेरणादायी व्यक्तिमत्त्वांकडून मार्गदर्शन घेतलं पाहिजे.

'वीरांचे रक्त सांडले जेव्हा,
देश उभा राहिला ठाम,
युवकांनी त्यांचा वारसा धरून,
घडवावा भारत महान'

राष्ट्रीय एकात्मता म्हणजे केवळ अंतर्गत ऐक्य नव्हे, तर आंतरराष्ट्रीय पातळीवरही भारताने मजबूत राहाणे युवक जर विज्ञान, खेळ, कला, साहित्य, व्यवसाय या सर्व क्षेत्रांत प्रगती करतो, तर भारत जगात एक शक्तिशाली देश म्हणून उभा राहील आणि ही ताकदच राष्ट्रीय एकात्मतेचा सर्वोत्तम पुरावा आहे. युवकांसाठी आणखी एक महत्त्वाचा संदेश म्हणजे संस्कृती आणि परंपरेचे जतन करणे. भारतीय संस्कृतीत बंधुत्व, मैत्री, सहिष्णुता, धर्मनिरपेक्षता आणि सामाजिक समरसता यांचा समावेश आहे. युवक जेव्हा आपले सांस्कृतिक मूल्य जपतात आणि ते इतरांपर्यंत पोहचवतात, तेव्हा समाजातील एकात्मतेची भावना दृढ होते. आजच्या युवांसाठी राष्ट्रीय एकात्मता म्हणजे केवळ देशासाठी प्रेम असणे नाही, तर कर्तव्य, जबाबदारी, नेतृत्व सहिष्णुता आणि नैतिकतेचा संगम आहे. प्रत्येक युवकाने या मूल्यांचा स्वीकार करून समाजात आणि देशात परिवर्तन घडवून आणावे. 'एकतेसाठी कार्य करा, भारतासाठी झगडा, एकतेचा दीप प्रज्ज्वलित ठेवा, सत्य आणि धर्माचा मार्ग पाळा, युवकांच्या हातून देश उजळो, भारताच्या क्षितिजावर प्रकाश टाळा!'

'युवक हे भारताचे आधार,
एकतेतून घडवतील नवा संसार,
देशभक्तीची पेटवू ज्योत,
भारत उंचावेल जगात अनमोल होत.'

◆

कृत्रिम बुद्धिमत्ता – नव्या युगाची सुरुवात

चौधरी उत्कर्षा तानाजी
बी.कॉम. भाग २ (आय.टी.)

कृत्रिम बुद्धिमत्ता (Artifical Intelligence) AI नवयुग घडवत आहे. कारण तिने आपल्या जीवनातील अनेक क्षेत्रात आमूलाग्र बदल घडवत आहेत आणि जसजसे हे तंत्रज्ञान प्रगत होत आहे, तसतशी ही परिवर्तनाची गतीदेखील वाढत आहे.

कृत्रिम बुद्धिमत्ता म्हणजे संगणक किंवा संगणकाधारित प्रणालींना मानवी मानसिक प्रक्रिया, समस्या, शिकणे, विचार करणे या गोष्टी शिकवणे. यामध्ये मनीश लर्निंग, डीप लर्निंग, नॅचरल लँग्वेज प्रोसेसिंग इत्यादी तंत्रे येतात.

विज्ञानाच्या प्रगतीने मानवी जीवनात अनेक क्रांतिकारी बदल घडवले आहेत आणि याच बदलांच्या मालिकेतील सर्वात महत्त्वाचा आणि प्रभावी टप्पा म्हणजे कृत्रिम बुद्धिमत्ता. कृत्रिम बुद्धिमत्ता ही केवळ नवीन तंत्रज्ञान नाही, तर ती एका नव्या युगाची सुरुवात आहे. ज्याप्रमाणे अग्नी, चाक आणि विजेच्या शोधाने मानवी संस्कृतीला नवी दिशा दिली त्याचप्रमाणे कृत्रिम बुद्धिमत्ता, आपली जीवनशैली, कार्यप्रणाली आणि विजेच्या शोधाने मानवी संस्कृतीला नवी दिशा दिली. त्याचप्रमाणे कृत्रिम बुद्धिमत्ता आपल्या जीवनशैली, कार्यप्रणाली आणि भविष्याला आकार देत आहे. संगणक आणि यंत्रांना मानवाप्रमाणे विचार करण्याची, शिकण्याची आणि निर्णय घेण्याची क्षमता देणे. हे या तंत्रज्ञानाचे मूळ उद्दिष्ट्य आहे.

आज सरकारी कामकाजापासून ते दैनंदिन जीवनातील लहानसहान कामांपर्यंत, कृत्रिम बुद्धिमत्तेचा वापर वाढत आहे आणि म्हणूनच या नव्या युगाच्या सुरुवातीला समजून घेणे महत्त्वाचे ठरते.

कृत्रिम बुद्धिमत्तेने मानवी जीवनाच्या जवळपास प्रत्येक क्षेत्रात आपला प्रभाव टाकायला सुरुवात केली आहे. ज्यामुळे कार्यक्षमता आणि अचूकता मोठ्या प्रमाणात वाढली आहे.

कृत्रिम बुद्धिमत्ता हे भविष्य नाही, तर वर्तमान आहे आणि हे एका नव्या, अधिक प्रगत युगाची सुरुवात करत आहे. या तंत्रज्ञानामध्ये मानवी जीवनात आमूलाग्र बदल घडवण्याची प्रचंड क्षमता आहे. आरोग्य सेवा, शिक्षण, संशोधन आणि अवकाश संशोधनासारख्या क्षेत्रात AI मुळे होणारे बदल मानवी प्रगतीला एका नवीन उंचीवर घेऊन जातील.

मात्र हे तंत्रज्ञान एक दुधारी तलवार आहे. याचे फायदे प्रचंड असले तरी, त्यातील धोके आणि आव्हानांकडे दुर्लक्ष करून चालणार नाही. त्यामुळे कृत्रिम बुद्धिमतेचा विकास आणि वापर जबाबदारीने करणे आवश्यक आहे. यासाठी योग्य कायद, नैतिक मार्गदर्शक तत्त्वे आणि मानवी नियंत्रणाची गरज आहे. जर आपण या तंत्रज्ञानाचा वापर विवेकाने आणि मानवतेच्या कल्याणासाठी केला, तर कृत्रिम बुद्धिमत्ता (AI) खऱ्या अर्थाने 'नव्या युगाची सुरुवात' ठरेल आणि मानवी संस्कृतीच्या इतिहासातील एक सुवर्णपान म्हणून ओळखले जाईल.

◆

कृत्रिम बुद्धिमत्ता – नव्या युगाची सुरुवात

स्नेहल संतोष कोळी
बी.ए. भाग २

कृत्रिम बुद्धिमत्ता (एआय) चा उदय एका परिवर्तनकारी युगाची सुरुवात दर्शविते. उद्योगांना आकार देणे, दैनंदिन जीवन सुधारणे आणि नवीन नैतिक विचारांना चालना देणे. हा निबंध या नवीन युगाचे वैशिष्ट्य असलेल्या प्रमुख घटकांचा शोध देतो. तांत्रिक प्रगतीमशीन लर्निंग आणि सखोल शिक्षणातील अलीकडील प्रगतीमुळे मशिन्सना नैसर्गिक भाषा प्रक्रिया, प्रतिमा ओळख आणि भविष्यसूचक विश्लेषण यासारखी जटील कामे उल्लेखनीय अचूकतेसह करण्यास अनुमती मिळते. ही प्रगती विविध क्षेत्रांमध्ये नवोपक्रमाला चालना देते. दीर्घकालीन आव्हानानंतर अभूतपूर्व उपाय देते. एकत्रीकरण आणि दत्तक आरोग्यसेवा वित्त आणि वाहतूक यांसारख्या विविध क्षेत्रांत एआयचे एकत्रीकरण आणि दत्तक आरोग्यसेवा वित्त आणि वाहतूक यांसारख्या विविध क्षेत्रांत एआयचे एकत्रीकरण त्याच्या व्यापक अवलंबनाचे उदाहरण देते. आरोग्यसेवेत एआय निदान आणि वैयक्तीकृत उपचार योजनांमध्ये मदत करते. रुग्णांचे परिणाम सुधारते. वित्त क्षेत्रात एआय अल्गोरिदम जोखीम मूल्यांकन आणि फसवणूक आणि फसवणूक शोध वाढवतात. तर वाहतुकीत स्वायत्त वाहने सुरक्षित आणि अधिक कार्यक्षम प्रवासाचे आश्वासन देतात. नैतिक विचार एआयचा उदय नैतिक आव्हाने आणतो. जबाबदार वापर सुनिश्चित करण्यासाठी मजबूत फ्रेमवर्कची आवश्यकता असते. डेटा गोपनियता, अल्गोरिदमिक पूर्वग्रह आणि जबाबदारी यासारखे मुद्दे एआय प्रशासनाभोवतीच्या चर्चेत केंद्रस्थानी आहेत. सामाजिक मूल्यांचे रक्षण करताना एआयच्या क्षमतेचा वापर करण्यासाठी नैतिक मार्गदर्शक तत्त्वे आणि नियम स्थापिकत करणे अत्यंत महत्त्वाचे आहे. मानव – एआय सहकार्य हा युग मानव आणि यंत्रांमधील सहकार्यावर भर देतो. एआय एक साधन म्हणून काम करते, जे मानवी क्षमता वाढवते. अधिक कार्यक्षम कार्यप्रवाह आणि सर्जनशील समस्या सोडविण्यास सक्षम करते. नियमित कार्ये स्वयंचलित करून एआय मानवांना धोरणात्मक आणि नावीन्यपूर्ण प्रयत्नांवर लक्ष केंद्रित करण्यास अनुमती देते. शेवटी एआयचे नवीन युग तांत्रिक प्रगती, व्यापक एकात्मता, नैतिक विचार आणि वर्धित मानवी यंत्र सहकार्याने परिभाषित केला आहे. त्याची परिवर्तनशील क्षमता भविष्याला आकार देत राहाते. काळजीपूर्वक नेव्हिगेशन आवश्यक असलेल्या संधी आणि आव्हाने दोन्ही सादर करते. कृत्रिम बुद्धिमत्ता (AI) : एका नव्या युगाची सुरुवात कृत्रिम बुद्धिमत्ता किंवा AI हा आधुनिक तंत्रज्ञानातील एक महत्त्वपूर्ण आणि क्रांतिकारी विकास आहे. आजच्या जगात एआयने आपल्या जीवनाच्या विविध पैलूंमध्ये महत्त्वपूर्ण भूमिका बजावायला

सुरुवात केली आहे. चला तर मग, AI म्हणजे काय, त्याचे प्रकार आणि याचे आजच्या आणि भविष्यातील उपयोग कसे आहेत हे पाहूया. कृत्रिम बुद्धिमत्ता म्हणजे काय? कृत्रिम बुद्धिमत्ता म्हणजे संगणक प्रणालींना मानवी बुद्धिमत्तेच्या काही क्रियाकलाप करायला शिकवणे. यात समस्या सोडवणे, भाषेची ओळख, विचारवंत निर्णय घेणे आणि शिकण्याची क्षमता समाविष्ट आहे. साधारणपणे जे कार्य मानवी बुद्धिमत्तेची गरज असते, ते AI च्या मदतीने साध्य करता येते.

AI चे प्रकार

१. सशक्त AI ही एक अशी प्रणाली आहे, जी मानवी बुद्धिमत्तेसारखी कार्ये करू शकते. ती विचार करू शकते आणि समस्यांचे निराकरण करू शकते. पण सध्या अशा प्रकारचे AI प्रत्यक्षात अस्तित्वात नाही.

२. कमकुवत AI (Week AI) ही एक विशिष्ट कार्य करण्यासाठी तयार केलेली प्रणाली आहे. उदाहरणार्थ, एखादी AI आधारित वर्तणूक ओळखणारी प्रणाली किंवा चेहऱ्याची ओळख करणारी प्रणाली.

३. यंत्रशिक्षण (Machine Learning)

यंत्रशिक्षण हा AI चा एक उपप्रकार आहे. ज्यात संगणकाला डेटाच्या आधारे शिकवले जाते. यंत्रशिक्षणामध्ये संगणक स्वत: शिकतो आणि अनुभवाच्या आधारावर त्याच्या कामगिरीत सुधारणा करतो.

४. खाली असलेले (Deep Learning)

खाली असलेले शिक्षण हा यंत्र शिक्षणाचा एक भाग आहे. ज्यामध्ये कृत्रीम न्युरल नेटवर्क वापरून डेटा विश्लेषण केले जाते. यात गुंतागुंतीच्या आणि मोठ्या प्रमाणात डेटा वापरून प्रशिक्षण दिले जाते.

AI चे उपयोग

१. स्वयं चालणारी वाहने

AI च्या मदतीने स्वयं चालणारी वाहने तयार केली जात आहेत. हे वाहने स्वत: चालवू शकतात आणि रस्त्यांवरील अडचणी ओळखून त्यांचे निराकरण करू शकतात.

२. वैद्यकीय क्षेत्र

AI वैद्यकीय निदान, उपचार आणि औषधांच्या संशोधनामध्ये मोठे योगदान देत आहेत. AI च्या मदतीने रोगांचे निदान जलद आणि अचूक पद्धतीने करता येते.

३. ग्राहक सेवा

अनेक कंपन्या AI चा वापर करून चॅटबॉट्स तयार करत आहेत. ज्यामुळे ग्राहकांच्या समस्यांचे निराकरण जलद आणि प्रभावी पद्धतीने करता येते.

४. वाणिज्य आणि व्यापार

AI च्या मदतीने व्यापारी निर्णय अधिक प्रभावीपणे घेता येतात. डेटा विश्लेषणाच्या मदतीने बाजारातील ट्रेंड्स ओळखणे आणि व्यापार धोरणे तयार करणे सोपे होते.

५. शिक्षण

AI शिक्षणक्षेत्रातही मोठे योगदान देत आहे. विद्यार्थ्यांच्या शिक्षणाच्या पद्धती ओळखून त्यांच्यासाठी वैयक्तिक शिक्षण योजनांची निर्मिती करता येते.

निष्कर्ष

कृत्रिम बुद्धिमत्ता हे एक अद्वितीय तंत्रज्ञान आहे. जे आपल्या जीवनातील विविध क्षेत्रात आमूलाग्र बदल घडवत आहे. AI च्या मदतीने आपले जीवन अधिक सोपे, सुरक्षित आणि समृद्ध बनवण्याचे अनेक प्रयत्न सुरू आहेत. भविष्यकाळात AI च्या साहाय्याने अनेक नवीन तंत्रज्ञान आणि सुविधा भविष्यकाळात AI च्या सुविधा निर्माण होतील. ज्यामुळे मानवाच्या प्रगतीला एक नवा वेग मिळेल.

AI च्या या क्रांतिकारी प्रवासात आपण सर्वांनी सहभागी व्हावे. त्याच्या नवीन शक्यता शोधण्यासाठी आणि त्याचा लाभ घ्यावा हाच या लेखनाचा उद्देश आहे.

◆

प्रा. डॉ. एन. डी. पाटील यांच्या चळवळीचे योगदान

रेवती राजकुमार कोळी
बी.ए. भाग २

प्रा. डॉ. एन. डी. पाटील हे महाराष्ट्रातील शेतकरी, कष्टकरी आणि पुरोगामी चळवळीचे एक प्रमुख आधारस्तंभ होते. त्यांनी आयुष्यभर अनेक सामाजिक आणि राजकीय आंदोलनांमध्ये सक्रिय सहभाग घेतला. तसेच ते पाच वेळा मिळालेल्या आमदारकीतून आणि प्राध्यापक म्हणून केलेल्या कांमातून मिळणारे मानधन, पहिल्यापासून समाजासाठीच वापरासाठी नि:स्वार्थी नेता, अभ्यासपूर्ण तरीही मिश्किल, दिलखुलास वक्ता, प्रसंगी सत्ताधीशांना ठणकावणारा जहाल राजकारणी, कार्यकर्त्याच्या छोट्या गोष्टीसाठीही हळवा होणारा मनस्वी माणूस... असे यांची ओळख आहे.

प्रा. डॉ. एन. डी. पाटील यांचा परिचय :

नारायण ज्ञानदेव तथा एन. डी. पाटील यांचा जन्म ५ जुलै १९२९ ला निरक्षर शेतकरी कुटुंबात झाला. यांचे शिक्षण एम. ए. (अर्थशास्त्र) एलएल.बी. (पुणे विद्यापीठ) येथे झाले. अध्यापन १९५४-४७ छ. शिवाजी कॉलेज सातारा येथे प्राध्यापक तसेच कमवा व शिका योजनेचे प्रमुख व रेक्टर १९६० कर्मवीर भाऊराव पाटील महाविद्यालय, इस्लामपूर येथे प्राचार्य होते व १७ जानेवारी २०२२ साली त्यांचे निधन झाले.

डॉ. एन. डी. पाटील यांच्या प्रमुख चळवळी आणि आंदोलनांबद्दलची माहिती खालीलप्रमाणे आहे.

शेतकरी कामगार पक्ष (PWP)

पाटील यांनी १९४८ मध्ये शेतकरी कामगार पक्षात प्रवेश केला आणि हयातभर पक्षाच्या केंद्रीय समितीचे सदस्य व सरचिटणीस म्हणून काम केले. त्यांनी शेतकऱ्यांच्या प्रश्नांवर अनेक आंदोलन उभारणी केली.

शेतकऱ्यांचे आणि कष्टकऱ्यांचे प्रश्न -

पाटील यांनी शेतकरी आणि कामगारांच्या न्याय्यहक्कांसाठी अनेक लढे दिले. त्यानं शेतकऱ्यांना संघटितपणे संघर्ष करण्याचा मार्ग सुचवला.

सीमाप्रश्न लढा -

महाराष्ट्र - कर्नाटक सीमावादात बेळगाव, निपाणीसह मराठी भाषिक भाग महाराष्ट्रात विलीन करण्यासाठी त्यांनी महाराष्ट्र एकीकरण समितीचे नेते म्हणून लढा दिला.

कामगार चळवळ -

त्यांनी १९५७ मध्ये मुंबई गिरणी कामगार संघटनेचे सरचिटणीस म्हणून काम केले.

शिक्षणक्षेत्रातील कार्य -

ते रयत शिक्षण संस्थेचे कार्याध्यक्ष होते आणि त्यांनी

‘कमवा व शिका’ या योजनेवर भर दिला. शिक्षणाचा प्रसार हे त्यांच्या कार्याचे महत्त्वाचे अंग होते.

एन्रॉनविरुद्ध आंदोलन –

एन्रॉन प्रकल्पाद्वारे महागड्या दरात वीज खरेदी करण्याच्या विरोधात त्यांनी रान उठवले, ज्यामुळे सरकारला हा प्रकल्प रद्द करावा लागला.

सेझ (SEZ) विरोधी लढा –

रायगड जिल्ह्यातील गरीब शेतकऱ्यांच्या जमिनीवर विशेष आर्थिक क्षेत्र (SEZ) उभारण्याच्या प्रकल्पाला त्यांनी विरोध केला. ज्यामुळे हा प्रकल्पदेखील गुंडाळण्यात आला.

कोल्हापूर टोलविरोधी आंदोलन –

कोल्हापूर शहरातील टोलनाक्यांविरुद्धच्या लढ्यात त्यांनी सक्रिय सहभाग घेतला आणि ‘टोलची खोकी पंचगंगेत बुडवू’ अशी घोषणा दिली.

दुष्काळग्रस्तांसाठी लढा –

१९७२ च्या दुष्काळात जनतेच्या मागण्यांसाठी त्यांनी मोर्चा काढला. ज्यावर गोळीबार झाला होता.

दारूबंदी चळवळ –

वयाच्या सोळाव्या वर्षी त्यांनी पेठवडगाव येथील दारू दुकान बंद करण्यासाठी केलेल्या आंदोलनामुळे आयुष्यातला पहिला कारावास भोगला.

अंधश्रद्धा निर्मूलन –

ते डॉ. नरेंद्र दाभोलकर यांच्या महाराष्ट्र अंधश्रद्धा निर्मूलन समितीचे (MANS) अध्यक्ष होते आणि त्यांनी आयुष्यभर वैज्ञानिक दृष्टिकोन आणि तर्कवादी विचारांचा प्रसार केला.

शैक्षणिक कार्य

रयत शिक्षण संस्था

कर्मवीर भाऊराव पाटील यांच्या निमंत्रणावरून त्यांनी रयत शिक्षण संस्थेच्या व्यवस्थापकीय परिषदेचे सदस्य म्हणून काम सुरू केले आणि नंतर संस्थेचे अध्यक्ष झाले.

शिक्षण प्रसार –

त्यांनी शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर येथे समाजशास्त्र विभागाचे डीन आणि प्राध्यापक म्हणून काम केले.

प्रा. डॉ. एन. डी. पाटील यांनी आयुष्यभर शेतकरी, कामगार, कष्टकरी आणि वंचित घटकांच्या हक्कांसाठी सातत्यपूर्ण व निर्भिड लढा दिला. साखर कारखाने, सहकारी संस्था, शेतमालाला योग्य दर, पाणी वाटप, कामगारांचे हक्क आणि सामाजिक न्याय या विषयांवर त्यांनी उभारलेल्या चळवळीमुळे महाराष्ट्रातील सामाजिक - आर्थिक परिवर्तनाला मोठी दिशा मिळाली.

◆

AIचा कुटुंब आणि शिक्षण संस्थांवर पडलेला प्रभाव

प्रतिक्षा तानाजी चव्हाण
बी.ए. भाग ३

प्रस्तावना

समाजशास्त्रानुसार सामाजिक संस्था या समाजाच्या मूलभूत गरजा पूर्ण करणाऱ्या स्थिर, संघटित व नियमबद्ध रचना असून त्या समाजाच्या सातत्य, नियंत्रण व स्थैर्यासाठी अत्यंत महत्त्वाच्या असतात. कुटुंब, शिक्षण, आर्थिक व्यवस्था, राज्य आणि धर्म या प्रमुख सामाजिक संस्था मानवी जीवनाच्या विविध पैलूंना आकार देतात. इतिहासाकडे पाहिले असता औद्योगिक क्रांती, वैज्ञानिक प्रगती व माहिती-तंत्रज्ञानाच्या विकासामुळे सामाजिक संस्थांच्या रचना व कार्यपद्धतीमध्ये मूलभूत बदल घडून आलेले दिसून येतात.

सध्या काळात कृत्रिम बुद्धिमत्ता ही केवळ यांत्रिक किंवा तांत्रिक नवकल्पना न राहाता मानवी विचार व निर्णयक्षमता व शिकण्याच्या प्रक्रियेची नक्कल करणारी एक प्रभावी प्रणाली म्हणून उदयास आली आहे. त्यामुळे तिचा प्रभाव इतर तंत्रज्ञानांच्या तुलनेत अधिक खोल, व्यापक व दीर्घकालीन स्वरूपाचा आहे. AI मुळे शासनप्रक्रिया तसेच धार्मिक आचरण यांमध्ये लक्षणीय परिवर्तन घडताना दिसून येत आहे.

कृत्रिम बुद्धिमत्ता आणि कुटुंब संस्था

कुटुंब ही समाजाची मूलभूत सामाजिक संस्था आहे. औद्योगिकीकरण, शहरीकरणानंतर आता कृत्रिम बुद्धिमत्तामुळे कुटुंबरचना, नातेसंबंध, भूमिका व मूल्यांमध्ये मोठे बदल होताना दिसत आहेत. AI - आधारित तंत्रज्ञान (स्मार्टफोन, सोशल मीडिया, डिजिटल सहाय्यक, ऑनलाइन काम) कुटुंब जीवनावर थेट अप्रत्यक्ष प्रभाव टाकत आहे.

कुटुंबीय नातेसंबंधावर परिणाम

प्रत्यक्ष संवादापेक्षा डिजिटल संवाद वाढला. पालक-मुलांमधील भावनिक संवाद कमी होण्याची शक्यता निर्माण झाली आहे. एकत्र असूनही 'डिजिटल एकाकीपणा' वाढतो आहे.

कुटुंबरचना व प्रकार

संयुक्त कुटुंबाऐवजी केंद्रित कुटुंबाना प्राधान्य दिले जाते आहे. Work from Home मुळे घर आणि कार्यस्थळातील सीमारेषा बदलत आहे. स्थलांतर कमी, पण आभासी उपस्थिती वाढत आहे.

कुटुंबातील भूमिका व सत्तासंबंध

AI व तंत्रज्ञानामुळे महिलांचे आर्थिक स्वावलंबन वाढत आहे. पारंपरिक पुरुष-स्त्री भूमिका बदलत आहेत. घरगुती निर्णयांमध्ये तांत्रिक ज्ञान असलेल्यांचे वर्चस्व वाढत आहे.

मुलांचे समाजीकरण

AI आधारित शिक्षण, यांचा प्रभाव वाढला आहे. कुटुंबापेक्षा डिजिटल माध्यमे समाजीकरणाची साधने बनत आहे. मूल्यसंस्कारांवर सकारात्मक व नकारात्मक दोन्ही परिणाम दिसत आहेत.

वृद्ध व्यक्ती आणि कुटुंब

AI आधारित आरोग्य सेवा, स्मार्ट डिव्हाइस यामुळे सोय होत आहे. पण मानवी सहवास कमी झाल्याने एकटेपणा वाढण्याची शक्यता निर्माण झाली आहे.

सकारात्मक परिणाम

वेळ व श्रम बचत होते.

कुटुंब व्यवस्थापन सुलभ होत आहे.

शिक्षण, आरोग्य व सुरक्षिततेत सुधारणा होत आहे.

महिलांसाठी व वृद्धांसाठी उपयुक्त तंत्रज्ञान निर्माण झाले आहे.

नकारात्मक परिणाम

भावनिक दुरावा निर्माण होतो आहे.

संवादाचा अभाव तयार होत आहे.

डिजिटल व्यसन बनत चाललेले आहे.

कुटुंबीय नियंत्रण व गोपनीयतेचे प्रश्न निर्माण होत आहेत.

AI मुळे कुटुंब संस्था पूर्णपणे नष्ट न होता परिवर्तित होत आहे. समाजशास्त्रीय दृष्टीने पाहाता, AI हा बदलाचा घटक असून त्याचा संतुलित व मूल्याधारित वापर केल्यास कुटुंब संस्था अधिक सक्षम होऊ शकते.

कृत्रिम बुद्धिमत्ता आणि शिक्षण संस्था

शिक्षण संस्था ही समाजीकरणाची व ज्ञाननिर्मितीची महत्त्वाची सामाजिक संस्था आहे. माहिती तंत्रज्ञानाच्या क्रांतीनंतर आता कृत्रिम बुद्धिमत्तामुळे शिक्षण पद्धती. शिक्षक-विद्यार्थी नाते अभ्यासक्रम आणि शिक्षणाची रचना यामध्ये मूलभूत बदल घडत आहे. डिजिटल साधनांच्या असमान उपलब्धतेमुळे शिक्षणातील सामाजिक विषमता अधिक वाढत आहे.

१. शिक्षण पद्धतीतील बदल

पारंपरिक वर्गशिक्षणापासून ऑनलाईन, ब्लेंडेड व स्मार्ट लर्निंगकडे वाटचाल होत आहे. वैयक्तिक गरजेनुसार शिक्षण बनत चालले आहे. आधारित मूल्यमापन व परीक्षापद्धती बदलत आहे.

२. शिक्षक - विद्यार्थी संबंध

शिक्षक ज्ञान देण्याऐवजी मार्गदर्शक व समन्वयक बनत आहेत. विद्यार्थ्यांचा शिक्षकांवरील अवलंबन कमी होत आहे.

३. समाजीकरण व मूल्यशिक्षण

शाळा - महाविद्यालयांचे समाजीकरणाचे कार्य काही अंशी डिजिटल माध्यमांकडे सरकले आहे. नैतिक मूल्ये, सहकार्य, शिस्त यांवर परिणाम होताना दिसून येत आहे.

४. शिक्षण संस्था व रोजगाराभिमुखता

कौशल्याधारित व तांत्रिक शिक्षणाला प्राधान्य दिले जाते. पारंपारिक अभ्यासक्रमांवर (कला व सामाजिकशास्त्रे) दबाव वाढत आहे. AI - सुसंगत अभ्यासक्रमांची गरज बनत चाललेली आहे.

६. शैक्षणिक प्रशासन व नियंत्रण

उपस्थिती मूल्यमापन, प्रवेशप्रक्रिया AI आधारित होत आहे. निरीक्षण व डेटा नियंत्रण वाढले आहे.

सकारात्मक परिणाम

शिक्षण अधिक सुलभ व लवचिक बनत आहे.

विद्यार्थ्यांच्या क्षमता ओळखण्यास मदत होत आहे.

गुणवत्तेत सुधारणा होत आहे.

आजीवन शिक्षणाला चालना मिळत आहे.

नकारात्मक परिणाम

मानवी संवादात घट होत आहे.

डिजिटल व्यसन वाढले आहे.

सामाजिक विषमता वाढण्याची शक्यता निर्माण झाली आहे.

शिक्षकांच्या भूमिकेवरील अनिश्चितता निर्माण होत आहे.

AI मुळे शिक्षण संस्था नष्ट होत नसून रूपांतरित होत आहे. समाजशास्त्रीय दृष्टीने पाहाता, AI हा बदलाचा शक्तिशाली घटक असून त्याचा समतोल, समावेशक व मूल्याधारित वापर केल्यास शिक्षण संस्था अधिक प्रभावी व समाजोपयोगी ठरू शकते.

◆

राष्ट्रीय एकात्मता आणि आजचा युवा

नेहा किरण कांबळे
बी.कॉम. भाग २

राष्ट्रीय एकात्मता म्हणजे देशातील लोकांमध्ये असलेले एकतेचे आणि एकजुटीचे भाव, जे तरुणाईच्या माध्यमातून अधिक मजबूत करता येतात. आजचा युवा हा राष्ट्रउभारणीचा एक महत्त्वाचा आधारस्तंभ आहे. राष्ट्रीय एकात्मता वाढवण्यासाठी युवकांनी विविधतेचा आदर करणे, राष्ट्रभावना जपणे, सामाजिक सलोखा राखणे आणि देशाच्या विकासात सक्रिय सहभाग घेणे आवश्यक आहे. आधुनिक तंत्रज्ञान आणि जागतिक हिंसाचारांच्या जोरावर युवक देशाची प्रगती साधू शकतात व एकात्मतेची भावना अधिक दृढ करू शकतात.

राष्ट्रीय एकात्मता नागरिकांमध्ये विविध भाषा, धर्म आणि संस्कृती असताना ही एकतेची आणि आपलेपणाची भावना निर्माण करते. ही संकल्पना देशातील विविध गटांना एकत्र आणून त्यांच्यात सलोखा राखण्यास मदत करते. राष्ट्रीय एकात्मता हे देशाच्या प्रगती आणि विकासाचे एक महत्त्वाचे साधन आहे. आजचा युवक हा देशाचे भविष्य आहे आणि राष्ट्रीय एकात्मता वाढविण्यात त्याची भूमिका महत्त्वाची आहे. युवकांनी राष्ट्रीय एकात्मतेचे महत्त्व समजून घेऊन त्याबद्दल समाजात जागरुकता निर्माण केली पाहिजे. युवकांनी वेगवेगळ्या संस्कृती, जात आणि धर्माच्या लोकांशी सलोख्याचे संबंध प्रस्थापित करून एकतेची भावना वाढवावी.

सोशल मीडिया आणि इतर तंत्रज्ञानाच्या मदतीने युवक राष्ट्रीय एकात्मतेच्या संदेशांचा प्रसार करू शकतात. राष्ट्रीय एकात्मता आणि सामाजिक सलोखा टिकवण्यासाठी युवक सामाजिक आणि राष्ट्रीय कार्यात सक्रिय सहभाग घेऊ शकतात. युवकांनी राष्ट्रध्वजाच्या, राष्ट्रगीताचा आदर करून तसेच देशाच्या संस्कृतीचे जतन करून आपल्या राष्ट्रभक्तीचे प्रदर्शन करावे. आजचा युवक राष्ट्रीय एकात्मतेचा पाया मजबूत करू शकतो. जर युवकांनी आपल्या जबाबदाऱ्या ओळखून देशाच्या विकासासाठी आणि एकतेसाठी काम केले तर भारत एक मजबूत आणि एकात्मिक राष्ट्र म्हणून उभा राहू शकतो.

देशात बदल घडवून आणण्याची क्षमता युवकांमध्ये आहे. राष्ट्रात उभारणीत युवकांची भूमिका खूप महत्त्वाची आहे. हे ते समाजात सकारात्मक प्रभाव पाडू शकतात आणि देशाच्या भल्यासाठी मदत करणाऱ्या नावीन्यपूर्ण आणि प्रभावी कल्पना मांडून समस्या सोडवू शकतात. तरुण पिढी ही कोणत्याही राष्ट्राचा पाया असते. ज्याप्रमाणे कोणतीही इमारत मजबूत पायाशिवाय टिकू शकत नाही, त्याचप्रमाणे एक राष्ट्रही सुशिक्षित, कार्यक्षम आणि समर्पित तरुण पिढीशिवाय टिकू शकत नाही आणि प्रगती करू शकत नाही.

तरुणांना योग्य प्रेरणा आणि संधी मिळाल्यास ते कोणत्याही देशाचे महासत्ता बनवू शकतात. तथापि, राष्ट्रीय एकात्मतेच्या भावनेने भारल्याशिवाय हे शक्य नाही. राष्ट्रीय एकात्मता म्हणजे देशातील सर्व लोकांना एकाच संपूर्णतेत एकत्र करणे आणि यांना एका व्यासपीठावर आणणे. ही एक अशी भावना आहे जी आपल्याला आपल्या वारशाचा अभिमान देते आणि ती सर्व लोकांना एका समान बंधनात बांधते. कोणत्याही राष्ट्राची प्रगती ही त्याच्या तरुणांवर अवलंबून असते. जे राष्ट्राला सुसंवादी विकासाच्या मार्गावर

नेण्याची महत्त्वाची जबाबदारी पार पाडतात.

आपल्या देशात अनेक दिशांनी मोठी प्रगती झाली आहे; परंतु देशातील तरुणांना हे माहीत असले पाहिजे की, एकतेच्या भावनेला कधीकधी गंभीर आव्हानांना तोंड द्यावे लागते. वेगळेपणा आणि धर्मांधतेच्या शक्ती एका देशाच्या आणि एका लोकांच्या प्रिय आदर्शांना नष्ट करण्याचा धोका निर्माण करतात. अनेकदा भाषा, प्रदेश आणि धर्माच्या नावाखाली भावना भडकवल्या जातात आणि मातृभूमीवरील भक्तीपेक्षा जात आणि समुदायाप्रति निष्ठेला प्राधान्य दिले जाते. काश्मीर आणि ईशान्येसारख्या देशात अनेक ठिकाणी परकेपणाची भावना आहे.

भारत हा एक विशाल देश असल्याने, त्याचे नागरिक अनेक जाती आणि उपजातींमध्ये आणि वेगवेगळ्या भाषांच्या आधारावर विभागलेले आहेत. शिवाय, भारत हा हिंदू, इस्लाम, ख्रिश्चन, शीख, बौद्ध, जैन इ. विविध धर्मांचे पालन करणारे लोकांचे घर आहे. देशभरातील लोकांना कोणत्या ना कोणत्या आधारावर विभागले गेले आहे. राष्ट्राच्या प्रगतीसाठी विचार, कृती आणि परस्पर बंधुता यांची एकता अत्यंत आवश्यक आहे आणि देशातील तरुण राष्ट्रीय एकात्मता मजबूत करण्यात मोठे योगदान देऊ शकतात.

राष्ट्र उभारणीत योगदान : देशाचा कणा तरुण असतो, त्यामुळे युवकांचा राष्ट्रउभारणीत सक्रिय सहभाग असणे अत्यंत महत्त्वाचे आहे. त्यांच्या कल्पना आणि उत्साह देशाला प्रगतीच्या मार्गावर नेऊ शकतो. राष्ट्रीय एकात्मतेची भावना त्यांना या समस्यांविरूद्ध लढण्यास प्रेरित करते.

◆

हरवलंय काही तरी

हे हसणं हरवतंय का?
पूर्वीची मी आणि आता फरक जाणवतोय का?
स्वत:ला शोधायला मी विसरतेय का?
काल जे होतं ते आज माहीत होतंय का?

प्रश्नांच्या गाठोड्यात मला उत्तर सापडेल का?
अनोळखी त्या गर्दीत खरंच मी स्वत:ला शोधेन का?
का सारे आज विचित्र वाटे, विसरुनी सारे पुढे निघावे
असे जगणे असते का?

फुलाचे बहरणे अपेक्षित असते
मग स्वप्नांच्या उड्डाणात अडचणी का?
खरंच या साऱ्याचं उत्तर मिळेल का?
मी स्वत:ला हरवेन का?

क्रांती घोरपडे
बी. ए. भाग १

शरदचंद्रजी पवार यांचा राजकीय प्रवास

साक्षी उत्तम चव्हाण
बी.कॉम. भाग १

शरद गोविंदराव पवार (१२ डिसेंबर १९४०) हे एक भारतीय राजकारणी आहेत. ते चार वेळा महाराष्ट्राचे मुख्यमंत्री होते. तसेच पी. व्ही. नरसिंगराव यांच्या मंत्रिमंडळात संरक्षण मंत्री म्हणून आणि मनमोहन सिंग यांच्या मंत्रिमंडळात कृषिमंत्री म्हणून काम केले आहे. भारतीय राष्ट्रवादी काँग्रेसपासून वेगळे झाल्यानंतर १९९९मध्ये त्यांनी स्थापना केलेल्या राष्ट्रवादी काँग्रेस पक्षाचे ते माजी अध्यक्ष तर राष्ट्रवादी काँग्रेस पक्ष - शरदचंद्र पवार गट पक्षाचे विद्यमान अध्यक्ष आहेत. ते भारतीय संसदेच्या वरिष्ठ सभागृह असलेल्या राज्यसभेत आहेत. राष्ट्रवादी काँग्रेस शिष्टमंडळाचे नेतृत्व करतात. तसेच ते महाविकास आघाडी या प्रादेशिक राजकीय आघाडीचे अध्यक्ष आहेत. शरदचंद्रजी पवार माजी केंद्रीय कृषिमंत्री या राष्ट्रवादी काँग्रेस पार्टीचे अध्यक्ष मा. खा. शरदचंद्रजी पवार ८०व्या वर्षात पदार्पण करीत होते. ५२ वर्षे राज्याच्या व देशाच्या कायदेमंडळात कार्य केलेले मा. शरदचंद्रजी पवार हे एकमेव नेते आहेत. सर्वसामान्य पवारसाहेबांविषयी काय वाटते, काय भावते, तसेच काय अपेक्षित आहे हे महत्त्वाचे आहे. शरद पवार हे महाराष्ट्रातील बारामतीचे आहेत. महाराष्ट्रातील राजकारणातील ते एक प्रमुख चेहरा आहे. राजकारणाच्या बाहेर शरद पवार यांनी २००५ ते २००८ पर्यंत भारतीय क्रिकेट परिषदेचे अध्यक्ष होते. २०१७ मध्ये भारत सरकारने त्यांना पद्मविभूषण हा भारताचा दुसरा सर्वोच्च नागरी सन्मान प्रदान केला.

राजकारणामध्ये इ. स. १९५६ साली शाळेत असताना त्यांनी गोवा मुक्ती सत्याग्रहाला पाठिंबा दर्शविण्यासाठी विद्यार्थ्यांचा मेळावा आयोजित केला. येथून त्यांच्या राजकीय जीवनाची सुरुवात झाली. त्यानंतर कॉलेजमध्ये असताना विद्यार्थी संघटनेला नेता म्हणूनही त्यांनी काम पाहिले. विद्यार्थी संघटनेला एका समारंभासाठी त्यांनी महाराष्ट्राचे मुख्यमंत्री यशवंतराव चव्हाण यांना आमंत्रित केले. पवारांनी त्याप्रसंगी केलेल्या भाषणामुळे यशवंतराव चव्हाण अतिशय प्रभावित झाले. त्यानंतर चव्हाणांच्या सांगण्यावरून पवारांनी युवक काँग्रेसमध्ये प्रवेश केला. चव्हाणांनी पवारांच्यातील सुप्त नेता हेरला आणि त्यानंतर पवार त्यांचे शिष्य बनले. नंतर चव्हाणांनी त्याच्या पुणे शहराला दिलेल्या भेटीदरम्यान पवारांना मुद्दाम भेटायला बोलवून त्यांना अनेकवेळा मार्गदर्शन केले. वयाच्या २४व्या वर्षी ते महाराष्ट्र राज्य युवक काँग्रेसचे अध्यक्ष झाले. त्यानंतर यशवंतराव चव्हाणांचा राजकीय वारसदार म्हणून

त्यांच्याकडे पाहिले जाऊ लागले. इ. स. १९६६ साली पवारांना युनेस्को शिष्यवृत्ती मिळाली. त्या अंतर्गत त्यांना पश्चिम जर्मनी, फ्रान्स, इटली, इंग्लंड इत्यादी देशांना भेट देऊन तेथील राजकीय पक्षांचा आणि त्याच्या पक्षबांधणी करायच्या पद्धतीचा जवळून अभ्यास करावा लागतो.

विधानसभेमध्ये इ. स. १९६७ च्या राज्य विधानसभा निवडणुकीत ते बारामती मतदारसंघातून विजयी झाले. श्री. वसंतराव नाईक यांच्या मंत्रिमंडळात त्यांचा राज्यमंत्री म्हणून समावेश वयाच्या २९व्या वर्षी झाला. इ. स. १९७२ आणि इ. स. १९७८ सालच्या निवडणुकीतही ते विजयी झाले. इ. स. १९७८ सालच्या निवडणुकीनंतर वसंतदादा पाटील मुख्यमंत्री झाले. यशवंतराव चव्हाणांबरोबर वसंतदादा पाटील हे सुद्धा पवारांचे मार्गदर्शक होते. पण काँग्रेस पक्षाचे १२ आमदार फोडून पवारांनी विरोधी पक्षाबरोबर हातमिळवणी केली आणि वसंतदादा सरकार पाडले. त्यानंतर पवारांनी माझ्या पाठीत खंजीर खुपसला, अशी जळजळीत प्रतिक्रिया वसंतरावांनी दिली. मुख्यमंत्री १८ जुलै इ. स. १९७८ रोजी शरद पवारांचा महाराष्ट्राचे मुख्यमंत्री म्हणून शपथविधी झाला. पवारांबरोबर काँग्रेस (इंदिरा) पक्षातून बाहेर पडलेले १२ आमदार, भारतीय काँग्रेस (समाजवादी) पक्ष आणि जनता पक्ष यांची आघाडी पुरोगामी लोकशाही दल या नावाने बनली आणि त्याचे नेते पवार झाले. ते राज्याचे सर्वांत तरुण मुख्यमंत्री होते. इ. स. १९८० साली इंदिरा गांधींचे सत्तेत पुनरागमन झाल्यानंतर त्यांनी विरोधी पक्षाची राज्यसरकारे बरखास्त झाले. जून इ. स. १९८० मध्ये विधानसभा निवडणुका झाल्या. काँग्रेस (इंदिरा) पक्षाने २८८ पैकी १८६ जागा जिंकल्या आणि बॅरिस्टर अब्दुल रहमान अंतुले राज्याचे नाव मुख्यमंत्री झाले. शरद पवार विधानसभेतील प्रमुख विरोधी नेते होते.

लोकसभेमध्ये इ. स. १९८४ सालची लोकसभा निवडणूक पवारांनी लढवली आणि ते लोकसभेवर निवडून गेले. इंदिरा गांधींच्या हत्येनंतर निर्माण झालेल्या सहानुभूतीच्या लाटेत विरोधी पक्ष राज्यातील ४८ पैकी केवळ ५ जागा जिंकू शकले. त्यात पवारांच्या बारामती या जागेचा समावेश होता. मात्र त्यांनी राष्ट्रीय राजकारणात न पडता काही काळ राज्याच्या राजकारणातच राहण्याचे ठरवले. मार्च इ. स. १९८५ ची राज्यसभा निवडणुकीनंतर त्यांनी राजीनामा दिला. त्या विधानसभा निवडणुकीच्या पवारांनी काँग्रेस पक्षाने २८८ पैकी ५४ जागा जिंकल्या आणि पवार राज्य विधानसभेला विरोधी पक्षाने ते झाले. त्यानंतर १० जून १९९९ रोजी शरद पवारांनी त्याच्या राष्ट्रवादी काँग्रेस पक्षाची स्थापना केली. इ. स. १९९९ च्या महाराष्ट्रात विधानसभा निवडणुकीनंतर कोणत्याही काँग्रेस आणि राष्ट्रवादी काँग्रेस यांची आघाडी होऊन विलासराव देशमुख राज्याचे नवे मुख्यमंत्री झाले. शिवसेना, राष्ट्रवादी आणि काँग्रेस या तीन पक्षांचे मिळून महाआघाडीचे सरकार महाराष्ट्रामध्ये निर्माण करण्यात शरद पवार यांचा मोलाचा सहभाग होता. असा होता हा शरदचंद्रजी पवार यांचा राजकीय प्रवास.

◆

आयुष्याचे रंग..

कधी सुखाची पहाट होते, कधी दुःखाची रात,
थकलेल्या पावलांना शोधते नवी एक वाट
मनाचा कोपरा कधी उगीच हळवा होतो,
काही शब्दांच्या स्पर्शन डोळयात ओलावा येतो,

साचलेल्या आठवणींच्या काही जुन्या खुणा आहेत
उमलणाऱ्या स्वप्नांच्या इथे नव्या उन्हा आहेत.
कधी जवळची मानसे पारखी होऊन जातात.
तर कधी अनोळखी डोळे आपले से वाटतात.

रडण्यापेक्षा हसन्यामध्ये मोठी एक शक्ती असते
कठिण प्रसंगातही मनाची एक वेगळीच भक्ती असते.
आयुष्य म्हणजे केवळ श्वासांची एक लय नाही
ते तर अनुभवांनी सजलेली एक सुंदर सोय आहे.

उगाच कशाला साठवायची मनामध्ये भीती
शेवटी उरते ती फक्त कर्माची आणी प्रेमाची प्रीती
म्हणून हसून जगावं, जगालाही हसवावे
आयुष्याच्या या प्रवासात स्वतःलाच जिंकून जाऊ

– ऋतुजा सूरज मुरारी

मैत्रीतला अबोला

कधी शहांनी सजलेली कधी हास्यात न्हालेली
आज आपली मैत्री का, अशी मुकी झालेली ?
ना तुझे चुकल काही, ना माझा काही गुन्हा
तरीही संवादाचा पूल, का तुटला आहे पुन्हा?

अबोल्यातल्या त्या शांततेत, कितीतरी प्रश्न आहेत,
न बोललेल्या शद्धांचे मनात साचलेले ढिग आहेत.
तू बगतोस तिकडे, मी पाहतो इकडे
आपल्या जुन्या आठवणींचे, विखुरलेले तुकडे

एका छोट्याशा चुकीला, आपण अहंकार बनवलं
मैत्रीच्या त्या वेलीला, आपण उन्हान वाळवल
तुलाही बोलायचंय, मलाही सांगायचंय,
पण आधी कोण? या प्रश्नात सगळ अडकायचंय.

अबोला म्हणजे शेवट नव्हे, ती तर एक परीक्षा आहे.
तुझ्या माझ्या विश्वासाची, हीच खरी दीक्षा आहे
एकदा हसून तर बघ, सगळं विसरुन जाईल
शब्दावाचूनही आपली मैत्री, पुन्हा बहरून येईल.

नको ठेवू हा दुरावा आता पुरे झाली शांतता
मैत्रीच्या नात्यात नको, शब्दांची ही कमतरता
चल, पुन्हा एकदा आपण, तेच जुने मित्र होऊया,
ह्या अबोल्याला विसरून, पुन्हा मनमोकळ जगूया.....

– रेवती राजकुमार कोळी

विश्वासघात.....

सोबत चालता चालता,
तू हात सोडला असतास तर चालले असते,
पण तू तर पाठीमासून वार करून,
मैत्रीचे नातेच जाळले.

ज्याला मानले होते काळजाचा तुकडा,
त्यानेच काळजावर धाव घातला
मी तुला माझा 'आरसा' समजलो होतो
पण तू तर केवळ 'मुखवटा' पांघरला होतास

तुझ्या प्रत्येक खोट्या शब्दाला
मी सत्य मानत गेलो
तुझ्या स्वार्थाच्या खेळात
मी वेड्यासारखा हरत गेलो..

तुला गरज होती तेव्हा,
मी सावली बनून उभा होतो,
आज गरज मला लागली,
तर तू अनोळखी होऊन उभा आहेस.

आता ना राग आहे, ना कोणती तक्रार
उरली आहे फक्त तुझ्या चेहऱ्यावरील
ती 'मैत्री' आता मेली आहे.
धन्यवाद तुझे की तू मला एक धडा शिकवलास,
माणूस कितीही जवळचा असला,
तरी डोळे झाकून विश्वास ठेवायचा नसतो.....
विश्रांती घे आता तू, तुझ्या कपटाच्या जगात,
मी पुन्हा उभा राहीन माझ्या सत्याच्या अंगात..
पण लक्षात ठेव, जखम भरते पण व्रण मात्र राहतो,
आणि गद्दार मित्र हा इतिहासात नेहमीच 'शून्य' ठरतो....

- रोहित सुधाकर कांबळे

मैत्रीचा सांगावा

सोबत असताना जगाची भीती नव्हती
कारण पाठीशी तुझी बंगीर साथ होती.
रडताना खांदा तुझा हक्काचा असायचा
माझा प्रत्येक गुंता तुला क्षणात सुटायचा

आता दिवस बदलले रस्तेही वेगळे झाले
काही स्वप्न पूर्ण झाली, काही मागेच उरले
दिवसभर कामाच्या व्यापात मन गुंतून जाते
पण संध्याकाळी मात्र तुझं हसणं आठवत राहतं.

'काय रे, कसा आहेस इतकाच फोन येतो
पण त्या एका वाक्यात माझ्या आठवणींचा पाऊस होतो
भेटीगाठी कमी झाल्या तरी, ओढ मात्र तीच आहे,
शून्यातून विश्व उभं करताना, आठवण तुझीच आहे.

मैत्री म्हणजे फक्त रोज भेटण नसतं
दूर राहूनही एकमेकांना समजून घेण असते.
कधीतरी वेळ काढून पुन्हा एकदा भेटूया
हरवलेल्या त्या जुन्या दिवसांत पुन्हा एकदा जगूया.....

- अनुराधा पद्मना कामन्ना

हिंदी विभाग

कॉलेज के दिन याद करूँ तो,
लगता था कि थे सुलतान,
चौक चौराहे राज पाठ थे,
और दरबार था चाय दुकान,
हल कश्मीर का मुद्दा करते,
मुँह में दबा लेते थे पान,
मन में लोहा थे जज्बाती,
चलते थे हम सीना तान,
धीरे - धीरे गल गया लोहा,
तेवर का तलवार गया,
एक नौकरी के चक्कर में
देखो सिकंदर हार गया ।

– नीलोत्पल मृणाल

विभागीय संपादक
डॉ. नेहा देसाई
डॉ. नीता साठे
प्रा. सुशील हुपरीकर

अंतरंग

गद्य विभाग

- **आज की लडकियाँ क्यों भाग रही हैं** / सानिका महादेव बिळगे / बी. ए. भाग ३
- **राजू** / सानिका महादेव बिळगे / बी. ए. भाग ३
- **भारतीय हिंदुस्तानी संगीत के प्रसिद्ध गीत प्रकार** / सन्मती धोंडीराम अवघडे / बी. ए. भाग ३
- **राजनेता अजित पवार (दादा)** / ऐश्वर्या राम अजेटराव / बी. ए. भाग १
- **कृत्रिम बुद्धिमत्ता और भविष्य** / गौरी बाळासो इंगळे / बी. ए. भाग १
- **सालुमरदा थिमक्का : जीवन और कार्य** / गौरी बाळासो इंगळे / बी. ए. भाग १

पद्य विभाग

- **आहिस्ता चल जिंदगी** / गौरी मुरारी ऐदमाळे / बी. ए. भाग ३
- **बेरोजगारी की पीडा** / सानिका महादेव बिळगे / बी. कॉम. भाग २
- **लडकी** / श्वेता संजय कोळी / बी. ए. भाग १
- **ऊँडारियाँ** / क्रांती रोनेश घोरपडे/ बी. ए. भाग १
- **राह** / कु. माळवी तनुजा दिपक/ बी. कॉम. भाग ३
- **सपना** / कु. माळवी तनुजा दिपक / बी. कॉम. भाग ३

आज की लडकियाँ क्यों भाग रही हैं

सानिका महादेव बिळगे
बी. ए. भाग ३

आजकल लडकियों के घर से भागने की घटनाएं बढ़ रही है। इसके पीछे कई कारण है, जैसे कि पारिवारिक विवाद, प्रेमप्रसंग और गुस्सा। एक रिपोर्ट के अनुसार 43% लड़कियाँ गुस्से या घर के माहौल से असंतुष्ट होकर घर छोड़कर जाती है, जब कि 18% लड़कियाँ अपने प्रेमी के साथ घर से चली जाती है।

कुछ अन्य कारण भी शामिल है।

पारिवारिक विवाद : लड़कियों को अपने परिवार के सदस्यों के साथ विवाद होने पर घर छोड़ने का फैसला करना पड़ता है।

प्रेमप्रसंग : लड़कियाँ अपने प्रेमी के साथ घर छोड़कर जाती है।

गुस्सा : लड़कियाँ गुस्से में आकर घर छोड़ देती है।

मोबाईल और सोशल मिडिया : लड़कियों पर मोबाईल और सोशल मिडिया का गलत प्रभाव पड़ सकता है ।

लड़की को घर से रोकने के लिए कुछ सुझाव

1. संवाद बढ़ाएं : लड़की के साथ खुलकर बात करें और भावनाओं को समझें।

2. विश्वास बनाएं : लड़की को यह विश्वास दिलाएं की आप उनके साथ है और उनकी समस्याओं का समाधान करने मैं मदत करेंगे।

3. समस्या का समाधान : लड़की की समस्या को समझें और उसका समाधान करने का प्रयास करें।

4. सुरक्षा सुनिश्चित करें : लड़की को यह विश्वास दिलाएं कि उनका घर सुरक्षित है और उन्हें किसी भी खतरे से बचाया जाएगा।

5. शिक्षा और करियर : लड़की को शिक्षा और करियर के महत्त्व के बारे में बताएं और उन्हें अपने लक्ष्यों को प्राप्त करने के लिए प्रोत्साहित करें।

6. मोबाईल और सोल मिडिया का उपयोग : लड़की के मोबाईल और सोशल मीडिया के उपयोग पर नजर रखें और उन्हें सही उपयोग के बारे में बताएं।

7. पारिवारिक समर्थन : लड़की को यह विश्वास दिलाएं कि उनका परिवार उनके साथ है और उन्हें किसी भी समस्या का सामना करने में मदद करेंगे।

◆

राजू

सानिका महादेव बिळगे
बी. ए. भाग ३

एक छोटे से गाँव में एक गरीब किसान रहता था। उसका एक बेटा था, जो बहुत मेहनती और इमानदार था। किसान ने अपने बेटे को पढ़ाया-लिखाया और उसे एक अच्छा इंसान बनाय।।

बेटे का नाम था राजू। वह बहुत पढ़ाई करता था और उसके सपने बड़े थे। वह एक दिन डॉक्टर बनना चाहता था। लेकिन उसके पिता की आर्थिक स्थिती बहुत खराब थी, इसलिए वह उसे शहर भेजने में असमर्थ थे। एक दिन, राजू ने अपने पिता से कहा, ''पिताजी, मैं शहर जानकर पढ़ाई करना चाहता हूँ। मैं डॉक्टर बनना चाहता हूँ।''

पिता ने कहा, ''बेटा, हमारे पास पैसे नही है, तुम यहाँ रहो और खेती करो।''

लेकिन राजू ने नही माना और शहर चला गया। वहाँ उसने एक छोटी सी नौकरी पाई और पढ़ाई करने लगा। वह दिन रात मेहनत करता था और अपने सपनों को पूरा करने के लिए संघर्ष करता था।

कुछ सालों बाद, राजू एक सफल डॉक्टर बन गया। उसने अपने गाँव में एक अस्पताल बनाया और गरीब लोगों का इलाज करने लगा। वह अपने पिता के पास गया और उनसे माफी मांगी। पिता ने कहा, ''बेटा, मैंने तुम्हे शहर जाने से रोका था, लेकिन तुम नही माने। अब तुम समझ गए होंगे कि संघर्ष और मेहनत से कुछ भी हासिल किया जा सकता है।

राजू ने कहा, ''पिताजी, मैं आपका आभारी हूँ। आपकी बात ने मुझे मजबूत बनाया और मुझे मेरे सपनों को पूरा करने के लिए प्रेरित किया।''

राजू ने अपने पिता का नाम रोशन किया। राजू ने अपने गाँव में एक अस्पताल बनाया और गरीब लोगों का इलाज करनें लगा। वह अपने पिता के साथ खुशी से रहने लगा और उनके सपने को पुरा करने के लिए हमेशा आभारी रहा। राजू की कहानी ने गाँव के लोगो को प्रेरित किया और वे भी अपने सपनों को पूरा करने के लिए मेहनत करने लगे ।

◆

भारतीय हिंदुस्तानी संगीत के प्रसिद्ध गीत प्रकार

सन्मती धोंडीराम अवघडे
बी. ए. भाग ३

शास्त्रीय गायन (Classical Singing)

१. **ध्रुपद :** सबसे प्राचीनशास्त्रीय गायन शैली।
विशेषता : गंभीर भाव, आलाप और बंदीश।

२. **धमार :** धृपद से संबंधित, होली त्योहार और विरह गीतों में।
विशेषता : मध्य गति, हास्य या प्रेम भाव प्रधान।

३. **ख्याल गायन :** आधुनिक शास्त्रीय गान में प्रमुख।
विशेषता : अलंकार कल्पना और तानों का प्रयोग।

४. **तराना :** तेज और तालबद्ध गायन, जिसमें शब्दों का अर्थ नहीं होता।
विशेषता : लय और स्वर सजावट, तान प्रधान।

५. **टप्पा :** पंजाब क्षेत्र की तेज अलंकार युक्त गायन शैली।
विशेषता : चपल तीव्र और अलंकारयुक्त तान (प्रेम और विरह गीत)

६. **चतुरंग :** राग आधारीत गीत जिसमें चार प्रकार के शब्द होते है।
विशेषता : राग, तान, ताल और भाव का मिश्रण

७. **सरगम गीत :** स्वरों (सा, रे, ग, म, प, द, नी) के साथ गाया गया गीत
विशेषता : स्वरबद्ध और तालबद्ध

भक्ति और संत गायन

१. **भजन :** ईश्वर भक्ति हेतू सरल और मधुर गीत गायन।
विशषता : प्रेम और श्रद्धा भाव

२. **अभंग :** संत ज्ञानेश्वर, तुकाराम, नामदेव, चोखामेळा आदि संतों के रचित गीत गायन।
विशेषता : मराठी भक्तिसाहित्य में प्रसिद्ध भक्तिपूर्ण ।

३. **संतपद :** संत कवियों के पद और गीतों का गायन
विशेषता : भक्ति ज्ञान और नैतिकता

४. **भक्तिगीत :** भक्तिभाव व्यक्त करनेवाला गीतप्रकार
विशेषता : आराधना और ध्यान हेतू

उपशास्त्रीय गायन

१. **ठुमरी :** प्रेम और विरह भावप्रधान गायक
विशेषता : मधुरता, श्रृंगारभाव और सजावट

२. **दादरा :** हल्की और लयप्रधान गायन शैली
विशेषता : सरल और मधुर आम जनता में लोकप्रिय।

३. **चैती :** बसंत और फसल गीतों में प्रयुक्त
विशेषता : प्रेम और प्रकृति भावप्रधान

४. **होरी :** होली त्योहार पर आधारित गीत
विशेषता : उल्लास प्रेम और रंग - उत्सव भाव

५. **गजल :** उर्दू कविता पर आधारित प्रेम और विरह प्रधान गायकी।
विशेषता : अलंकार भाव और संगीत लक्षण पर आधारीत।

६. **लक्षणगीत, भावगीत :** भाव और संगीत लक्षण पर आधारीत।
विशेषता : विशिष्ट राग और ताल।

७. **नाट्यगीत :** नाटक या रंगमंच के लिए रचित गीत।
विशेषता : कथा पात्र और भावनुसार गीत

लोक गायन (Folk singing)

१. **गौळण :** महाराष्ट्र की लोकपरंपरा का हिस्सा।
विशेषता : सामाजिक और सांस्कृतिक कार्यक्रमों में गाया जाता है।

२. **सादरा :** तालबद्ध लयात्मक लोकगीत
विशेषता : विवाह, उत्सव या त्योहार में गाया जाता है।

◆

किसान का संघर्ष

किसान है वो शूरवीर,
खेतों में करता है धीर।
पसीने की बूंदे गिराता;
अन्न की फसल उगाता।
वो है देश का रखवाला,
भूखों को देता है खाना।
खेतो में सुबह से शाम तक,
धरती को चुमता उसका गाम
बीज बोता, पानी देता,
हर फसल में अपना नाम।
तपती धूप, बारिश की बौछार
सर्द राते मेहनत अपार।
फिर भी हंसता है वो हरदम
क्योंकि उसकी फसल है संसार
वो भरता है देश का पेट
हर भूखे को देता है खाना
कर्ज, संकट, परेशानियाँ
सब पर वो जीत जाता हारा।
नमन है उसको, सलाम है,
किसान है वो देश का आधार ।
उसकी मेहनत से ही हमारा जीवन है
हर बार।

सानिका महादेव बिळगे
बी. कॉम. भाग २

राजनेता अजित पवार (दादा)

ऐश्वर्या राम अजेटराव
बी. ए. भाग १

अजित पवार अधिकतर 'दादा' उपनाम से परिचित है। शरद पवारजी के संरक्षण में अजित पवार जी का राजनैतिक करियर प्रारंभ हुआ। पिछले कई सालों में अजित पवार जी का नेतृत्व विकसित हुआ है। वे अधिक काल तक वित्तमंत्री और उपमुख्यमंत्री रहे है।

१९९० के बाद शरद पवार जी के मार्गदर्शन में एक नई पीढी का निर्माण हुआ। आर. आर. पाटील जी, अजित पवार जी और जयंत पाटील जी जैसे नेताओं ने बागडौर संभाल ली। अजित पवार जी ने ग्रामीण और महानगरीय जीवन को समृद्ध एवं विकसित करने के पूरी तरह प्रयास किए। बारामती और पूना या पिंपरी-चिंचवड में विकास की नीतियों को संभालकर रखा। उन्होंने महाराष्ट्र को नियोजित शहरीकरण के अच्छे सबक सिखाए। उन्होंने ग्रामीण महाराष्ट्र विशेषकर कृषि से अपना संबंध कभी टूटने नहीं दिया। ऋण माफ करे, हालाकि शासकों में यह कहने का साहस नहीं है कि ऋण माफी से कृषि समस्या का समाधान नही होगा। यह साहस अजित दादा में था। वे जानते थे कि यदि कृषि समस्या का समाधान करना है तो बदलते मौसम और तकनीक का उपयोग करके फसल प्रबंधन करना होगा। कृषि में उनकी जितनी रूचि थी उतनी ही उत्सुकता उन्हें विश्व में चल रही संरचना परियोजनाओं के प्रयोगो में भी थी । वे ऐसे प्रयोगों को लागू करने में सख्त थे। सरकारी भवनों के निर्माण से लेकर निजी संस्थानों की परियोजनाओं तक अजित पवार स्वाभाविक जिज्ञासा के साथ प्रश्न पुछते थे और कभी-कभी फटकार भी लगाते थे। वे फटकार लगाते समय भी 'दादा' जैसा व्यवहार करते थे और अच्छे काम के लिए पीठ थपथपाते थे। पिछले पांच वर्षो में अजित पवार राजनीति में अधिक आक्रमक रूप से सामने आए। काँग्रेस से भाजपा की और सहकारी दलों के साथ उनका बदलता संबंध इसी आक्रमकता का हिस्सा है। अजित दादा ने राजनीतिक विचारधारा से समझौता करने के आरोपों का जवाब देने के लिए भी इसी आक्रमकता का प्रयोग किया।

अजित पवार जी बार-बार उपमुख्यमंत्री पद पर आसीन होते गए इसी कारण कई लोग अक्सर सवाल पूछते थे। ''आप मुख्यमंत्री कब बनोगे?'' इस सवाल का ......मन से जबाब देते हुए वे कहते है कि मैं मुख्यमंत्री बनना चाहता हूँ। ऐसा कहते थे।

राजनेताओं को उभरने के लिए दशकों लग जाते है। इसीलिए ऐसे नेतृत्व का असामायिक निधन समाज के लिए एक बडी क्षति है। महाराष्ट्र ने ऐसी ही एक बडी क्षति लेली है। अजित पवार जी का निधन पूरे महाराष्ट्र को एक गहरा सदमा है। नब्बे दशक से राजनीति का प्रारंभ करनेवाले अजित पवार जी ने चुनावी माहौल में ही अलविदा किया।

◆

कृत्रिम बुद्धिमत्ता और भविष्य

गौरी बाळासो इंगळे
बी. ए. भाग १

कृत्रिम बुद्धिमत्ता, जिसे संक्षेप में AI कहा जाता है। आज के समय की सबसे प्रभावशाली और तेजी से विकसित होती तकनीकों में से एक है। कृत्रिम बुद्धिमता आधुनिक विज्ञान की एक क्रांतिकारी उपलब्धि है, जिसने मानव जीवन के लगभग हर क्षेत्र को प्रभावित करना शुरु कर दिया है। कृत्रिम बुद्धिमत्ता वह तकनीक है, जिसके माध्यम से मशीनें, मानव मस्तिष्क की तरह सोचने, सीखने, निर्णय लेने और समस्याओं को हल करने में सक्षम होती है। आज AI केवल कल्पना नही, बल्कि हमारी रोजमर्रा की जिंदगी का हिस्सा बन चुकी है।

वर्तमान समय में कृत्रिम बुद्धिमत्ता का उपयोग शिक्षा, स्वास्थ्य, बँकिंग, कृषि, उद्योग और मनोरंजन जैसे क्षेत्रों में व्यापक रुप से हो रहा है। चिकित्सा क्षेत्र में AI रोगों की पहचान, सर्जरी और दवाओं के अनुसंधान में सहायक बन रही है। शिक्षा में सह व्यक्तिगत सीखने की सुविधा प्रदान कर रही है, जिससे छात्रों की क्षमता के अनुसार अध्ययन संभव हो पा रहा है। इसी प्रकार, कृषि में फसल उत्पादन बढाने और मौसम की जानकारी देने में AI महत्त्वपूर्ण भूमिका निभा रही है।

भविष्य की बात करे तो कृत्रिम बुद्धिमत्ता मानव जीवन को और अधिक सरल, तेज और सुरक्षित बना सकती है। स्मार्ट शहर, स्वचलित वाहन, रोबोटिक सहायक और उन्नत स्वास्थ्य सेवाएँ भविष्य की वास्तविकता बन सकती है। AI के कारण समय और संसाधनो की बचत होगी तथा कार्यक्षमता में वृद्धि होगी, इससे आर्थिक विकास को भी गति मिलेगी।

हालाँकि, कृत्रिम बुद्धिमत्ता के साथ कुछ चुनौतियाँ भी जुडी हुई है। रोजगार पर इसका प्रभाव, डेटा की गोपनीयता और नैतिकता जैसे प्रश्न गंभीर चिंता का विषय हैं। यदि AI का अनुचित उपयोग किया गया, तो यह समाज में असमानता और बेरोजगारी को बढा सकता है। इसलिए आवश्यक है कि इसका विकास और उपयोग मानवीय मूल्यों और नैतिक सिद्धातों के अनुसार किया जाए।

वर्तमान समय में AI का उपयोग :

स्वास्थ्य : रोगों की पहचान, मेडिकल रिपोर्ट विश्लेषण

शिक्षा : पर्सनलाइज्ड लर्निंग, ऑनलाइन ट्यूटर

कृषि : फसल अनुमान, कीट पहचान

बँकिंग और वित्त : धोखाधडी की पहचान, जोखिम विश्लेषण

परिवहन : स्वचलित वाहन

भविष्य में AI की भूमिका :

भविष्य में कृत्रिम बुद्धिमत्ता मानव जीवन को और भी अधिक सरल और प्रभावी बनाएगी।

स्वचलित कार्यस्थल : कई दोहराए जाने वाले कार्य मशीने करेंगी।

स्मार्ट शहर : ट्रॅफिक, ऊर्जा और सुरक्षा का बेहतर

प्रबंधन

स्वास्थ्य क्रांति : सटीक और तेज इलाज, AI डॉक्टर सहायक.

नए रोजगार : AI इंजिनियर, डेटा वैज्ञानिक जैसे नए करियर

मानव - मशीन सहयोग : इंसान और मशीन मिलकर बेहतर निर्णय लेंगे।

चुनौतियाँ और चिंताए :

जहाँ AI के लाभ है, वही कुछ चुनौतियाँ भी है :

बेरोजगारी का डर (कुछ पारंपरिक नौकरियाँ प्रभावित हो सकती है)

डेटा गोपनीयता और सुरक्षा

मशीनों पर अत्याधिक निर्भरता

नैतिक और कानूनी सवाल

इसलिए भविष्य में AI का संतुलित और जिम्मेदार उपयोग बहुत जरुरी होगा।

कृत्रिम बुद्धिमत्ता भविष्य की दिशा तय करने वाली तकनीक है। यदि इसका सही दिशा में विकास और उपयोग किया जाए, तो यह मानव जीवन को अधिक सुरक्षित, सुविधाजनक और उन्नत बना सकती है। AI न केवल तकनीकी विकास का प्रतीक है।, बल्कि यह मानव सोच के विस्तार का भी माध्यम है।

निष्कर्षत : कृत्रिम बुद्धिमत्ता भविष्य की दिशा तय करने वाली एक शक्तिशाली तकनीक है। यदि इसका उपयोग समझदारी, संतुलन और जिम्मेदारी के साथ किया जाए, तो मानवता के लिए वरदान सिद्ध हो सकता है। AI का भविष्य हमारे हाथों में है - यह इस बात पर निर्भर करता है कि हम इसे किस उद्देश्य और दृष्टि से अपनाते है।

◆

आहिस्ता चल जिंदगी

आहिस्ता चल जिंदगी
अभी कई कर्ज चुकाना बाकी है।
कुछ दर्द मिठाना बाकी है।
कुछ फर्ज निभाना बाकी है।
रफ्तार में तेरे चलने से
कुछा रुठ गये, कुछ छूट गये।
रुठों को मनाना बाकी है।
रुठों को हँसाना बाकी है।
अभी कुछ हसरते अधूरी है
कुछ काम भी और जरुरी है।
ख्वाहिशें जो छूट गई इस दिल से
उनको दफनाना बाकी है।
कुछ रिश्ते बनकर टूट गये,
कुछ जुडते-जुडते छूट गये।
उन टूटे - छुटे रिश्तों के
जखमों को मिटाना बाकी है।
तू आगे चल मैं आती हूँ
क्या छोड तुझे जी पायेंगे?
इन साँसों पर हक है जिनका
उनको समझना बाकी है।
आहिस्ता चल जिंदगी
अभी कई कर्ज चुकाना बाकी है।

गौरी मुरारी ऐदमाळे
बी. ए. भाग ३

सालुमरदा थिमक्का : जीवन और कार्य

गौरी बाळासो इंगळे
बी. ए. भाग १

सालूमरदा थिमक्का, जिन्हें आला मरदा थिमक्का के नाम से भी जाना है, कर्नाटक राज्य की एक भारतीय पर्यावरणविद है, जो हुलीकल और कुदुर के बीच राजमार्ग के ४५ किलोमीटर (२८ मील) हिस्से पर ३८५ बरगद के पेड लगाने और उनकी देखभाल करने के अपने काम के लिए जानी जाती है। उन्होंने लगभग ८००० अन्य पेड भी लगाए है। अपने पति के सहयोग से, उन्हें पेड लगाने में सुकून मिला।

उन्होंने कोई औपचारिक शिक्षा प्राप्त नहीं की और पास की खदान में एक अस्थायी मजदूर के रुप में काम किया। उनके काम को भारत ने 'राष्ट्रीय नागरिक पुरस्कार' से सम्मानित किया गया है। उनके काम को भारत सरकार ने मान्यता दी और उन्हें २०१९ में 'पद्मश्री' से सम्मानित किया गया। लॉस एंजिल्स और ओकलैंड, कॅलिफोर्निया में स्थित एक अमेरिकी पर्यावरण संगठन जिसे थिमक्का के पर्यावरण शिक्षा के लिए संसाधन कहा जाता है, यह नाम उनके नाम पर रखा गया है। कर्नाटक के केंद्रीय विश्वविद्यालय ने वर्ष २०२० में थिमक्का के लिए मानद डॉक्टरेट की घोषणा की है।

प्रारंभिक जीवन

थिमक्का का जन्म मैसूर राज्य के गुब्बी तालुका में हुआ था, जो वर्तमान में कर्नाटक के तुमकुर जिले में है। उनकी शादी कर्नाटक के रामनगर जिला के मगदी तालुका के हुलिकल गाँव के मूल निवासी चिक्कैया से हुई थी। दंपति के बच्चे नही हुए। ऐसा कहा जाता है कि थिमक्का ने बच्चों के बदले बरगद के पेड लगाना शुरू किया। उनके काम की वजह से उन्हें सालूमारदा (कन्नड भाषा में पेडों की पंक्ति) नाम से पुकारा जाता है। थिमक्का का एक पालक बेटा है जिसका नाम उमेश है।

यदि आपसे कोई पूछे की आपने जीवन में कितने पेड लगाए है? तो शायद आप कहेंगे की एक, दो या फिर दस। हो सकता है किसी ने हजार लगाए हों, लेकिन सालूमरदा थिमक्का ने आठ हजार पेड लगाए है। उनकी देखभाल और मौसम के हिसाब से उन्हें बचाकर रखना भी इनकी जिम्मेदारी थी। वृद्ध माता के रुप में मशहूर कर्नाटक की इस बुजुर्ग पर्यावरणविद् ने पति के मौत के बाद अपनी सारी जिंदगी पेड-पौधों के नाम कर दी। थिमक्का कहती है, मेरे बच्चों के रुप में पेड सबको फल और छाया दे रहे है।

कर्नाटक के तुमकुर जिले के गुबी तालुका में जन्मी सालूमारदा थिमक्का के माता-पिता आर्थिक रुप से कमजोर थे क्योंकि तब शिक्षा का इतना प्रसार नहीं था। उनकी कोई स्कूली शिक्षा नही हुई। घर पर आर्थिक सहयोग के लिए कई बार वह घर के पास मौजूद खदान में आकस्मिक मजदूर के रुप में काम भी कर लेती थी। लगभग बीस वर्ष की आयु में उनका विवाह कर्नाटक के रामनगर जिले के मगदी तालुक के हुलिकल निवासी चिकैया से हुआ। मजदूरी करने वाला पति भी पढा-लिखा नहीं था। विवाह के कुछ वर्ष बाद सालूमारदा थिमक्का को पता चला कि वह कभी माँ नही बन सकती। ससुराल वालों का व्यवहार उनके प्रति बदल गया, आए दिन उनको ताने सुनने को मिलने लगे। हालात यहा तक पहुँच गए कि एक दिन सालूमारदा थिमक्का ने आत्महत्या करने का मन बना लिया। तब पती ने समझाया और अकेलापन दूर करने उन्हें पौधों को अपना बच्चा मानने की सलाह दी और साथ ही ज्यादा से ज्यादा पौधे लगाने के लिए प्रेरित किया। इसके बाद सालूमारदा थिमक्का ने पौधे लगाकर देखभाल अपने बेटों की तरह करनी शुरु कर दी।

साल दरसाल बढाती गई पौधे लगाने की संख्या

सालूमारदा थिमक्का कहती है, हमारे गाँव के पास बरगद के पूराने पेड थे। हमने उन पेडों से नए पौधे उगाए। पहले वर्ष हमने दस पौधे तयार किए, जिन्हें पडोसी गाँव के पास करीब पाँच किलोमीटर की दूरी पर लगाया। दूसरे वर्षे में पंद्रह और तीसरे वर्ष करीब बीस बरगद के पौधे रोप दिए। प्रतिदिन सुबह मैं और मेरे पति खेतों में काम करने के लिए एक साथ निकलते थे और दोपहर बाद सडक किनारे पेड लगाते थे। इन पौधों को हम मान्सून के समय लगाते थे, ताकि इनकी सिंचाई के लिए अधिक परेशानी का सामना न करना पडे और उनके बढने के लिए पर्याप्त वर्षा जल उपलब्ध हो सके। साथ ही इन पौंधो के पास काँटेदार झाडियों से लगाकर उन्हें को चराने से भी बचाया। इस तरह तकरीबन तीस वर्ष में चार सों से ज्यादा बरगद के पेड जबकि अन्य प्रजाति के आठ हजार से ज्यादा पौधे तैयार हो गए। वर्ष १९९१ में मेरे पति की मृत्यू हो गई, जिसके बाद मैंने अपनी जिंदगी इन पौधों के नाम कर दी। अब इन पौधों से बडे हो चुके पेडों की देखभाल कर्नाटक सरकार कर रही है।

लोगों ने नाम दिया 'सालुमरदा'

थिमक्का बताती है, मेरेद्वारा लगाए गए बरगद के पेड बागपल्ली-हलागुरु सडक के चौडीकरण के लिए काट दिए जाने के खतरे में आ गए थे। मैने मुख्यमंत्री और उपमुख्यमंत्री से इस परियोजना पर पुनर्विचार करने का अनुरोध किया। परिणामस्वरुप, सरकार ने तकरीबन साल पुराने इन पेडों को बचाने के विकल्पों की तलाश करने का निर्णय लिया। मेरी उम्र तकरीबन १०७ वर्ष है, पर पौधारोपण का जज्बा मेरे भीतर अब भी बरकरार है। लगभग चार किलोमीटर का छोटा अब काफी हरा-भरा हो गया है। पौधे लगाने की वजह से लोगों ने मुझे थिमक्का के बजाय 'सालूमरदा' नाम से बुलाना शुरु कर दिया। यह एक कन्नड शब्द है, जिसका अर्थ होता है 'वृक्षों की पंक्ति'। लोग अचानक आते है, फिर वे मुझे कार में समारोह में ले जाते है। वह मुझे पुरस्कार देते है और मुझे वापस छोड जाते है, हालाकि में इन कार्यक्रमों में भाग लेने के लिए हमेशा तैयार रहती हूँ। पर मुझे इस बात का कोई अंदाजा नहीं है कि लोग मुझे पदक और उपहारों से क्यों नवाजतें है। मुझे बहुत सारे पुरस्कारों से नवाजा गया। मेरे जीवन पर किताब भी लिखी गई । कर्नाटक सरकार भी मेरे नाम पर प्रकृति संरक्षण के लिए योजनाएं संचलित कर रही है। पर बिना पौधारोपण किए इन पुरस्कारों, योजनाओं, किताबों का कोई मतलब नहीं है।

पद्मसम्मान लेते हुए राष्ट्रपति को दिया आशीर्वाद

राष्ट्रपति भवन अपने प्रोटोकॉल के लिए मशहूर है। जब कोई वहाँ अवार्ड लेने जाता है तो उसे हजारो नियम समझाऐं जाते है और सब फॉलो भी करते है। इस साल मार्च महिनें में जब सालूमरदा थिमक्का को पद्मश्री पुरस्कार

मिला तो वह यह सम्मान लेने राष्ट्रपति भवन गई। जब उनका नाम पुकारा गया तो राष्ट्रपति रामनाथ कोविंद प्रोटोकॉल तोडकर खुद चलकर उन तक पहुँचे और उन्हें सम्मानित किया। इस पर थिमक्का ने अपने बेटे जैसे राष्ट्रपती के माथे को छुकर उन्हें आशीर्वाद दिया। समारोह में मौजुद प्रधानमंत्रीसमेत सभी बडे नेताओं के चहेरे पर मुस्कुराहट फैल गई। वो पल ऐतिहासिक हो गया।

इन सम्मानों से भरा है सालूमरदा थिमक्का का घर

- पद्मश्री पुरस्कार - २०१९
- हम्पी विश्वविद्यालयद्वारा नादोजा पुरस्कार - २०१०
- राष्ट्रीय नागरिक पुरस्कार १९९५
- इंदिरा प्रियदर्शिनी वृक्षमित्र पुरस्कार - १९९७ (वृक्षमित्र - वृक्षों का मित्र)
- वीरचक्र प्रशस्ति पुरस्कार - १९९७
- कर्नाटक सरकार के महिला और बालकल्याण विभाग से सम्मान प्रमाणपत्र
- इंडियन इन्स्टिट्यूट ऑफ साइन्स एण्ड टेक्नोलॉजी, बंगलुरू से प्रशंसा का प्रमाणपत्र
- कर्नाटक कल्पवल्ली पुरस्कार २०००
- ग्रॉडफ्रे फिलिप्स बहादुरी पुरस्कार २००६
- आर्ट ऑफ लिविंग संगणन द्वारा विशालाक्षी पुरस्कार
- हेविनाहोल फाउंडेशन २०१५ द्वारा विश्वम्मा पुरस्कार
- २०१६ में बीबीसी की १०० महिलाओं में से एक आई एण्ड यू बीइंग टुगेदर फाउंडेशन द्वारा शी के डीवाइन अवार्ड से सम्मानित
- पेरिस रथना पुरस्कार
- ग्रीन चॅम्पियन पुरस्कार
- वृक्षाथम पुरस्कार

◆

बेरोजगारी की पीडा

बेरोजगारी की पीडा एक बडी चुनौती है जो आज के समय में कई लोगों को प्रभावित करती है। यह समस्या न केवल आर्थिक बल्कि सामाजिक और मानसिक भी है।

बेरोजगारी के कारण व्यक्ति के आत्मविश्वास और आत्मसम्मान पर प्रभाव पडता है। इससे व्यक्ति तणाव, चिंता और डिप्रेशन का शिकार हो सकता है।

बेरोजगार के समाधान के लिए शिक्षा, कौशल और रोजगार के अवसर पैदा करना आवश्यक है। सरकार और उद्योगों को रोजगार के अवसर पैदा करने चाहिए और लोगों को स्वरोजगार के लिए प्रोत्साहित करना चाहिए।

बेरोजगारी की पीडा, कितनी दर्दनाक है
एक नौकरी की तलाश, कितनी लंबी है।
दिन-रात महेनत, फिर भी नही मिलता रोजगार
कितने सपने देखे, कितने टूटे है।
बेरोजगारी की आग, कितनी जलती है ।
एक भविष्य की आशा, कितनी कमजोर है ।
कितने युवा हाथ, कितने खाली है ।
कितने सपने देखे, कितने अधूरे है ।
बेरोजगारी की पीडा, कितनी दर्दनाक है ।
एक नौकरी की तलाश, कितनी लंबी है ।
लोगो ये हाथ है, ये दिमाग है ।
दो हमें काम, हम करेंगे मेहनत
बेरोजगारी की पीडा, हम सहन नहीं करेंगे
एक बेहतर भविष्य, हम बनायेंगे ।

सानिका महादेव बिळगे
बी. कॉम. भाग २

लडकी

अठारह साल की लडकी थी
कहानी उसकी सच्ची थी ।
कहानी में उसके ऐसा था
ना कभी किसीने सोचा था ।
रो कर ये बताती किसको
कौन जाने समझता इसको
इससे वो भी डरती थी
क्योंकि वो एक लडकी थी।

एक लडकी के रोने से
ना जाने कैसे कंमेट्स आते
एक लडकी के खोने से
दुनिया को क्या फर्क पडता
इसमे भी समाज तर्क करता
इसे वो भी डरती थी
क्योंकि वो एक लडकी थी।

ऐसा क्या था जिंदगी में उसके
जो सुनता उसकी रुह कांप जात
बताती तो बताती किसको?
दुनिया जैसे साप की तरह
ना जाने कब डस लेती
इससे वो भी डरती थी
क्योंकि वो एक लडकी थी।

ना जाने कैसे जीती थी
हर रोज एक चुनौती थी
राते तो बहोती आती
पर सुबह नहीं होती थी
समाज भी बिछडे विचारो वाला

उनसे भी वो लढती थी
क्योंकि वो एक लडकी थी।

अब रातों को नींद नही आती
दिमाग में चलती समाज की बोली थी
हर कदम पर लडकी की कसोटी होती थी
सपने उसके भी आसमान छूना चाहते थे
मगर जिम्मेदारीयों की जंजीर रोज मजबूत
होती थी
उन जंजीरों को भी तोडती थी
क्योंकि वो एक लडकी थी ।

वही लडकी कभी बेटी, कभी बहु बनी
कभी बेटी बनकर समझौता सीखा
कभी बहु बनकर खुद को भूल गई
लोग कहते रहे ये तो उसकी कीमत है
और वो हर दर्द को मुस्कुराहट मैं छुपा लेती
हर दुःख को झेलती थी
क्योंकि वो एक लडकी थी ।

मैं लडकी हूँ, बोझ नही
ये सोच अब शर्म से झुकी
अपने हक की आग लिए
अब मन में चिंगारी उठी।

श्वेता संजय कोळी
बी. ए. भाग १

ऊँडारियाँ

उँचे है मेरे सपने
उंची है मेरी उडान
छूने चले आसमाँ को
मुट्टी में लेने की बादल

करेंगे लाख कोशिशे
पायेंगे हर मुकाम
हाथ लगेगी जीत
साथ होगा आसमा

सपने बने गुरु
ज्ञान बढना हुआ शुरु
कच्चा रास्ता मगर
पक्का ज्ञान देते है गुरु
सपनों की है सच्ची
डोरियाँ, उँची है मेरी उँडारियाँ...

जब कदम लडखडाए,
साथ थे मेरे सपने, सारा आसमा
बादल लगने लगे अपनें
डोर सपनों की उंचे उडानों की

दिशा हर जीत को पाने की
खुद को साबित करने की

हाय आये बादल ऊँची ऊँची
उडने लगी उँडारियाँ
सपनों की है सच्ची डोरियाँ उंची उंची
है मेरी उँडारियाँ.

क्रांती रोनेश घोरपडे
बी. ए. भाग १

राह

चलो नई राह बनाएँ
डर को पीछे छोड आए ।

छोटे छोटे कदम बढाएँ
हर दिन खुद को आजमाए ।

गिरें तो फिर संभल जाएँ
हौसले कभी न घटाए ।

मेहनत को अपना साथी
बनाकर आगे बढ जाऐं ।

सपनों को सच करना है
यही दिल में ठाना है ।

मुश्किल चाहे जितनी हो
रुकना नहीं, बस चलना है ।

कु. माळवी तनुजा दिपक
बी. कॉम. भाग ३

सपना

छोटा सा एक सपना है
ऊँचा उडना अपना है ।

रास्ते मुश्किल होंगे
पर मन कभी न रोएगा ।

धीरे धीरे चलना है
हर दिन कुछ करना है ।

गिरकर फिर उठ जाना
खुद को आगे बढाना ।

डर को पीछे छोडो
हिम्मत से नाता जोडो ।

मेहनत रंग लाएगी
एक दिन जीत आएगी ।

सपनों को सच करना
बस खुद पर भरोसा रखना ।

कु. माळवी तनुजा दिपक
बी. कॉम. भाग ३

ENGLISH SECTION

"Not all of us can do great things..
But we can do small things with great love.."
- Mother Teresa

SECTION EDITOR
Prof. D. C. Tulshikatti
Dr. S. A. Faras
Mr. S. G. Kamble

INDEX

1 **Travelogue : From C.S.S College Hupari to Khidrapur Temple /** Abhijeet Mane / B.A.II

2 **Technology and Human Creativity : A Student's Reflection** / Anisa Nabilal

3 **Importance of Emotional Well-being /** Vadd Saloni Shrikant / B.A.I

4 **Human Values in a Changing World** / Gosavi Avinash Yuvraj / B.A.I

5 **Film Review of Dhurandhar** / Miss. Sanchita Prakash Jadhav / B.A.II

6 **R. K. Narayan's The Guide- Realistic Portrayal of Indian Society** / Miss. Pranoti Ananda Pawar / BA III English special

7 **Tribute to Hon. Ajit Pawar, late Deputy C. M. of Maharashtra** / Mr. Deepak Tanya Malavi / B.Com. II

8 **When the World Turns to Ash /** Abhijeet Arun Mane / B.A.II English

9 **She Rises /** Sanchita Jadhav / B.A.II English /

10 **We Are Gen Z** / Ameer Jamir Naikawdi / B.ComII

Travelogue : From C.S.S College Hupari to Khidrapur Temple

Abhijeet Mane
B.A.II (English)

On one such Joyful day, along with. my friends we visited the ancient temple located at Khidrapur in Kolhapur district.

Travel is one of the most enjoyable experiences in a person's life. Through travel, we get the opportunity to see new places, learn new things, and create beautiful memories with friends. In college life, such small trips remain memorable throughout life. On one such Joyful day, my friends and I went from our college in Hupari to visit the temple at Khidrapur. The special thing about this trip was that our professors were also with us. Therefore, this journey became not only entertaining but also educational and meaningful.

We had planned this trip a few days earlier. One day while we were chatting in college, one of my friends suggested visiting the famous temple at Khidrapur. Everyone liked the idea very much. We informed our professors about this plan, and they happily agreed to accompany us. This made us even more excited about the trip.

On the decided day, we all gathered at the college early in the morning. Our professors also arrived on time. Everyone's face showed excitement and happiness. Some students had brought snacks from home, while others had brought water bottles and other necessary items. After some time, we started our journey to Khidrapur by bus.

The bus journey was very enjoyable. Students were singing songs, joking, and talking with each other. Our professors were also talking with us and sharing information about the history and culture of the region. Because of this, the journey became even more interesting and informative. On both sides of the road we could see green fields, trees, and beautiful village scenery. The calm and clean rural environment looked very pleasant and refreshing.

After some time, we reached Khidrapur. When we saw the grand and ancient Kopeshwar Temple, we were amazed. The temple is very ancient and its architecture and sculptures are extremely beautiful. The temple is made of stone, and the carvings on the walls, pillars, and ceilings are very artistic. Looking at those sculptures, we could understand the great skill of the craftsmen of ancient times.

Our professors explained the history and special features of the temple. They told us that the temple is dedicated to Lord Shiva and that its structure is very unique. Seeing the architecture and sculptures of the temple made us feel proud of Indian culture and heritage.

After that, we entered the temple and offered prayers to Lord Shiva. The atmosphere inside the temple was very peaceful and spiritual. The fragrance of incense and the devotion of the visitors created a sacred environment. We sat there quietly for some time and experienced the spiritual feeling.

After the temple visit, we walked around the surrounding area. Near the temple flows the beautiful Krishna River. The cool breeze from the river and the calm surroundings gave us great joy. Some friends took photographs there, while others simply enjoyed the beauty of nature.

After some time, all the students and professors sat together and had lunch. Everyone shared the food they had brought from home. There was a lot of laughter and fun at that moment. Our professors were also happily talking with us, which strengthened the bond between teachers and students.

After lunch, we rested for some time and again walked around the temple area. Experiencing the historical and religious importance of the place gave us great satisfaction.

In the afternoon, we started our return journey. During the journey back, we talked about the experiences of the day. Our professors explained the importance of visiting historical places and learning about culture and history. By evening, we returned safely to Hupari.

This journey became a very memorable experience in my life. The time spent with friends, the knowledge shared by our professors, the grand beauty of the temple, and the peaceful banks of the river made this day very special. Even today, remembering this trip fills my heart with joy.

Indeed, such journeys are not only for enjoyment but also for learning. They help us understand history, culture, and nature. Therefore, whenever possible, we should visit such historical and religious places to experience their beauty and significance.

◆

Technology and Human Creativity : A Student's Reflection

Her AnisaNabilal
B.A.I (English)

In today's rapidly changing world, technology has become an inseparable part of our daily lives. From smartphones and laptops to online learning platforms and artificial intelligence, technology influences the way we communicate, learn, and express ourselves. For students especially, technology has transformed the educational experience and opened new opportunities for creativity. However, it also raises an important question: Does technology enhance human creativity, or does it make us overly dependent on machines?

From a student's perspective, technology often acts as a powerful tool that supports creative expression. In earlier times, creativity was limited by resources and accessibility. For instance, publishing a piece of writing or sharing artwork with a large audience required significant effort and opportunity. Today, digital platforms allow students to express their ideas easily and reach people across the world. A student can write a blog, create a short film, design digital art, or compose music using simple technological tools. This accessibility has made creativity more inclusive and dynamic.

Technology has also transformed the way students learn and present their ideas. In traditional classrooms, learning was often limited to textbooks, lectures, and written assignments. Today, students can prepare interactive presentations, create videos, design infographics, and use multimedia tools to explain complex concepts. These methods make learning more engaging and encourage students to think creatively about how information can be communicated effectively.

For example, when students work on academic projects, they can use digital tools to present their research in innovative ways. Instead of submitting only written reports, they can create visual presentations that combine images, data, and storytelling. Such activities not only improve understanding but also help students develop creativity and

confidence.

Another significant advantage of technology is the easy access to knowledge. In the past, students depended mainly on libraries and printed materials for information. While libraries continue to play an important role, the internet has made it possible to access vast amounts of information within seconds. Students can explore online journals, educational videos, digital archives, and research databases that broaden their understanding of different subjects.

Exposure to diverse ideas and cultures through digital platforms can inspire creativity. When students learn about different artistic traditions, scientific discoveries, and social perspectives, they gain new insights that stimulate innovative thinking. Technology therefore serves as a bridge connecting students to global knowledge and inspiration.

However, despite these benefits, the relationship between technology and creativity is not without challenges. One of the major concerns is the growing dependence on technology for solutions. Search engines and digital tools provide instant answers to questions, but they may also discourage students from thinking deeply and independently. Instead of analyzing problems or exploring different possibilities, students may sometimes rely on quick online results.

Creativity often emerges from curiosity, questioning, and the willingness to explore ideas beyond the obvious. When technology provides ready-made solutions, there is a risk that students may gradually lose the habit of critical thinking. Therefore, it is important to use technology thoughtfully and not allow it to replace intellectual effort.

Another challenge arises from the increasing use of artificial intelligence and automated tools. While these technologies can assist in writing, designing, or generating ideas, they also raise questions about originality. Creativity is not simply about producing content; it involves imagination, personal experiences, emotions, and unique perspectives. Machines can support creative processes, but they cannot fully replicate the depth of human thought and expression.

Social media also plays a complex role in shaping creativity. On one hand, it provides a platform where students can share their talents and receive feedback from a wide audience. Many young people use social media to showcase photography, poetry, artwork, and other creative projects. This visibility can encourage students to explore their abilities and connect with creative communities.

On the other hand, social media sometimes promotes comparison and the pursuit of popularity. Students may feel pressure to create content that attracts attention rather than expressing their genuine ideas. This pressure can limit originality, as individuals may follow trends instead of experimenting with unique concepts.

Despite these challenges, technology itself is not the problem. The real issue lies in how individuals choose to use it. When technology is used responsibly and creatively, it can become a powerful partner in the process of innovation. Students can use digital platforms to learn new skills, collaborate with others, and explore creative possibilities that were once unimaginable.

For instance, many students today learn photography, graphic design, music production, and video editing through online tutorials. Technology enables self-learning and encourages experimentation. A student who is curious and motivated can develop creative talents by exploring digital resources and practicing regularly.

Technology also allows collaboration across geographical boundaries. Students from different parts of the world can work together on creative projects, exchange ideas, and learn from each other's cultural perspectives. Such collaboration enriches creativity by bringing together diverse experiences and viewpoints.

At the same time, it is important for students to maintain a balance between digital engagement and real-world experiences. Creativity often grows through observation, reflection, and interaction with the surrounding environment. Reading books, engaging in meaningful conversations, spending time in nature, and reflecting on personal experiences can nurture imagination in ways that technology alone cannot provide.

Educational institutions also play an important role in encouraging creative use of technology. Instead of focusing only on technical knowledge, colleges and universities should create learning environments where students are encouraged to question ideas, experiment with different approaches, and develop original perspectives. Technology should be integrated into education in ways that promote creativity, collaboration, and critical thinking.

Teachers can guide students to use digital tools for creative projects such as multimedia presentations, digital storytelling, and innovative research. Such activities allow students to combine academic knowledge with imagination and innovation.

Looking toward the future, the relationship between technology and creativity will continue to evolve. Emerging technologies such as artificial intelligence, virtual reality, and augmented reality are opening new possibilities for artistic expression and problem-solving. These technologies may transform the way people create, learn, and communicate.

However, the essence of creativity will always remain human. Creativity comes from the ability to imagine new possibilities, interpret experiences, and express ideas in meaningful ways. While technology can assist and amplify these processes, it cannot replace the human capacity for imagination and emotional understanding.

In conclusion, technology and human creativity should not be viewed as opposing forces. When used wisely, technology can enhance creativity by providing new tools, platforms, and opportunities for expression. At the same time, students must remember that creativity originates from curiosity, reflection, and independent thinking.

As students of the modern era, we have the responsibility to use technology thoughtfully and creatively. By combining technological knowledge with imagination and critical thinking, we can develop ideas that contribute positively to society. In this way, technology becomes not a replacement for creativity, but a powerful partner in shaping a more innovative and inspiring future.

◆

Importance of Emotional Well-being

Vadd Saloni Shrikant
B.A.I (English)

In today's fast-paced and competitive world, emotional well-being has become an essential aspect of a healthy and balanced life. While people often focus on physical health and academic or professional success, emotional health is equally important for overall development. Emotional well-being refers to the ability to understand, manage, and express our feelings in a positive and constructive manner. It helps individuals cope with stress, build strong relationships, and maintain a sense of inner balance and happiness.

For students, emotional well-being plays a particularly significant role. College life is often filled with new experiences, opportunities, and challenges. Students face academic pressure, expectations from family and society, and concerns about their future careers. Adjusting to new environments, managing time effectively, and balancing studies with personal life can sometimes create stress and anxiety. In such situations, emotional well-being becomes essential in helping students navigate these challenges successfully.

A person who maintains emotional well-being is better able to deal with difficult situations. Instead of feeling overwhelmed by problems, they learn to approach them calmly and rationally. Emotional stability helps individuals think clearly and make better decisions. For students, this ability is crucial because academic success often depends not only on intelligence but also on emotional balance and resilience.

Another important aspect of emotional well-being is self-awareness. When individuals understand their emotions, they can manage them more effectively. For example, recognizing feelings of stress or frustration allows a person to take steps to address them before they become overwhelming. Self-awareness also helps individuals develop empathy and understanding toward others, which strengthens interpersonal relationships.

Healthy relationships are closely connected to emotional well-being. Humans are social beings who depend on communication and connection with others. When individuals are emotionally balanced, they are able to build supportive friendships and maintain positive interactions with family members, classmates, and teachers.

These relationships provide emotional support during difficult times and contribute to a sense of belonging and security.

Emotional well-being also has a strong influence on mental health. Stress, anxiety, and negative emotions can affect concentration, motivation, and productivity. Students who experience constant stress may struggle to focus on their studies and may feel discouraged or exhausted. On the other hand, students who maintain emotional well-being are more confident, motivated, and capable of achieving their goals.

One of the key factors in maintaining emotional well-being is developing healthy coping strategies. Life inevitably brings challenges, failures, and uncertainties. Instead of avoiding these difficulties, emotionally healthy individuals learn to face them with patience and resilience. Activities such as exercise, meditation, reading, creative hobbies, and spending time with friends can help reduce stress and promote emotional balance.

Communication also plays an important role in emotional well-being. Many people hesitate to talk about their feelings due to fear of judgment or misunderstanding. However, sharing emotions with trusted friends, family members, or mentors can provide relief and guidance. Expressing feelings openly helps individuals gain perspective and feel supported.

In educational institutions, creating awareness about emotional well-being is extremely important. Colleges and universities should encourage students to discuss mental health openly and without stigma. Counseling services, stress-management workshops, and supportive campus environments can help students address emotional challenges effectively. When students feel safe and supported, they are more likely to seek help when they need it.

Another important element of emotional well-being is maintaining a balanced lifestyle. Adequate sleep, regular physical activity, and healthy eating habits contribute not only to physical health but also to emotional stability. When the body is healthy and energized, the mind becomes more capable of managing stress and maintaining a positive outlook.

Practicing gratitude and positive thinking can also improve emotional well-being. Instead of focusing only on problems and difficulties, individuals can develop a habit of appreciating the positive aspects of their lives. This shift in perspective helps create a more optimistic and hopeful mindset.

Furthermore, emotional well-being encourages personal growth and self-confidence. When individuals understand and accept their emotions, they develop greater resilience and adaptability. They become more capable of handling change and overcoming obstacles. This strength allows them to pursue their goals with determination and optimism.

In the modern digital age, emotional well-being has become even more important. Social media and constant online connectivity sometimes create unrealistic comparisons and pressures. Students may feel the need to present a perfect image of themselves online, which can lead to stress and dissatisfaction. Developing emotional awareness helps individuals recognize these

influences and maintain a healthy perspective.

Ultimately, emotional well-being is not simply the absence of stress or negative emotions. Rather, it is the ability to experience life's challenges while maintaining balance, hope, and resilience. It allows individuals to grow from their experiences and develop stronger relationships with themselves and others.

In conclusion, emotional well-being is a vital component of a fulfilling and successful life. For students, it supports academic performance, strengthens relationships, and promotes overall mental health. By developing self-awareness, practicing healthy coping strategies, and maintaining supportive relationships, individuals can nurture their emotional well-being. When emotional health is prioritized, it creates a foundation for personal happiness, resilience, and lifelong growth

◆

When the World Turns to Ash

No sirens loud, just silent dread,
A single flash—the sky turns red.
No battlefield, no place to run,
The war is lost before begun.
Cities fade to ghostly air,
Shadows burn, but none are there.
Science bends to human pride,
And leaves all life with nowhere to hide.
What victory lies in poisoned ground?
In lifeless skies, no heartbeat sound.
If power ends what life once knew,
What world remains for me and you?

- AbhijeetArun Mane
B.A.II English

Human Values in a Changing World

Gosavi Avinash Yuvraj
B.A.I (English)

The world today is changing at an unprecedented pace. Rapid technological advancements, globalization, scientific discoveries, and social transformations have reshaped the way people live, communicate, and think. While these developments have brought many benefits and opportunities, they have also created new challenges for individuals and societies. In such a dynamic and complex environment, the importance of human values becomes more significant than ever before.

Human values refer to the moral principles and ethical standards that guide human behavior and relationships. Values such as honesty, compassion, respect, responsibility, empathy, and integrity help individuals distinguish between right and wrong. They shape our attitudes, influence our decisions, and determine how we interact with others in society. Without strong human values, progress in science, technology, or economics may fail to create a truly harmonious and just world.

In the modern era, technological progress has transformed almost every aspect of life. Digital communication has made the world more connected, and information is now available at the click of a button. However, this rapid development has also raised questions about the role of ethics and human values in the use of technology. Issues such as online harassment, misinformation, cybercrime, and privacy concerns highlight the need for responsible and ethical behavior in the digital age.

Human values serve as a guiding force that helps individuals use technology wisely and responsibly. When people act with honesty and integrity, they contribute to a digital environment that promotes trust and constructive dialogue. In this sense, human values remain essential even in the most technologically advanced societies.

Another important aspect of a changing world is globalization.

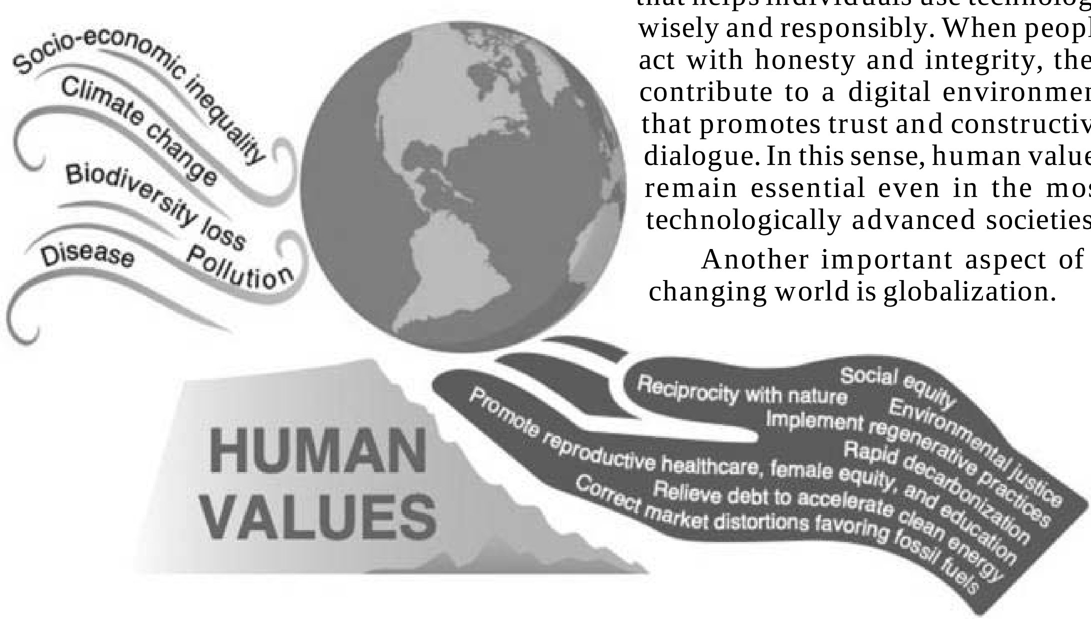

Cultural exchange, international travel, and global communication have brought people from different backgrounds closer together. While globalization has encouraged cooperation and economic development, it has also created situations where cultural misunderstandings and conflicts may arise.

In such circumstances, values like tolerance, respect for diversity, and empathy become extremely important. Understanding and appreciating different cultures, traditions, and perspectives help build peaceful and inclusive societies. Human values encourage individuals to look beyond differences and recognize the shared humanity that connects all people.

The importance of human values is also evident in social relationships. In a world where people often lead busy and competitive lives, maintaining meaningful relationships can be challenging. Material success and professional achievements sometimes receive more attention than emotional well-being and interpersonal connections.

Values such as kindness, compassion, and mutual respect play a vital role in strengthening relationships within families, communities, and workplaces. When individuals treat others with empathy and understanding, they create an environment of trust and cooperation. Such an environment is essential for social harmony and collective progress.

Education plays a crucial role in nurturing human values among young people. Schools and colleges are not only centers of academic learning but also spaces where students develop their character and moral understanding. Through interaction with teachers, peers, and diverse ideas, students learn the importance of honesty, discipline, responsibility, and respect for others.

Educational institutions can encourage the development of human values by promoting ethical discussions, community service, and collaborative activities. When students participate in social initiatives such as environmental campaigns, volunteer work, or community outreach programs, they gain a deeper understanding of social responsibility and compassion.

The modern world also presents challenges related to mental health and emotional well-being. The pressures of academic performance, career competition, and social expectations can create stress and anxiety among individuals, especially young people. In such situations, human values such as empathy and emotional support become extremely important.

When people show concern for the well-being of others, they create supportive environments where individuals feel understood and valued. Encouraging open communication and mutual care helps individuals cope with difficulties and maintain emotional balance. Thus, human values contribute not only to ethical behavior but also to mental and emotional health.

Environmental challenges provide another example of why human values are essential in the contemporary world. Issues such as climate change, pollution, and resource depletion threaten the sustainability of the planet. Addressing these challenges requires not only scientific solutions but also ethical commitment and collective responsibility.

Values such as respect for nature, responsibility toward future generations, and commitment to sustainable living encourage individuals to adopt environmentally friendly practices. By conserving resources, reducing waste, and protecting natural ecosystems, people demonstrate their concern for the well-being of the planet and humanity as a whole.

Leadership in modern society also depends heavily on human values. Whether in politics, business, education, or social organizations, leaders who demonstrate integrity, fairness, and accountability inspire trust and confidence among people. Ethical leadership promotes transparency, justice, and responsible decision-making, which are essential for the development of democratic and equitable societies.

At the same time, it is important to recognize that human values are not static or rigid concepts. They evolve along with social and cultural changes. Each generation interprets and expresses values in ways that reflect contemporary realities. However, the fundamental principles of respect, compassion, honesty, and justice remain constant because they are essential for peaceful coexistence.

In the present era, where rapid change sometimes creates uncertainty and confusion, human values act as a moral compass that guides individuals toward responsible actions. They remind us that progress should not be measured only by economic growth or technological achievements but also by the well-being and dignity of human beings.

For young people, especially students, developing strong human values is crucial for personal and professional success. Knowledge and skills are important, but character and ethical awareness are equally significant. Students who cultivate empathy, integrity, and social responsibility are better prepared to contribute positively to society.

In conclusion, the changing world presents both opportunities and challenges. Scientific advancements, technological innovations, and global interactions have transformed modern life in remarkable ways. However, these changes also highlight the need to preserve and strengthen human values that promote ethical behavior, mutual respect, and social harmony.

Human values provide the foundation for a just, compassionate, and sustainable society. They guide individuals in making responsible decisions and encourage cooperation and understanding among diverse communities. As the world continues to evolve, the preservation of human values will remain essential for ensuring that progress benefits humanity as a whole.

Ultimately, a truly developed society is not defined only by its technological achievements or economic power but by the strength of the values that guide its people. When human values remain at the center of social progress, the changing world becomes not a source of conflict and division, but an opportunity for collective growth and harmony

◆

She Rises

She was told to lower her voice,
To walk behind, to have no choice.
But fire lived within her soul,
A strength no chains could ever control.
She turned her wounds into her might,
And learned to stand, and learned to fight.
No longer bound by fear or shame,
She writes her story, claims her name.
She is the storm, she is the flame—
Not just a face, not just a name.
And when she rises, bold and free,
She lifts the world to dignity.

- Sanchita Jadhav
B.A.II English

We Are Gen Z

We scroll through storms, we speak in memes,
Yet carry worlds behind our screens.
Not lost—just learning how to be,
In shifting waves of reality.
We question loud, we break the mold,
Not afraid to be bold.
With anxious hearts yet daring minds,
We leave the past we outgrow behind.
They call us soft, they call us wild,
Yet we are hope, redefined and styled.
For in our voice, both fierce and free—
Lives the truth of a new century.

- Ameer Jamir Naikawdi
B.ComII

Film Review of Dhurandhar

Miss. Sanchita Prakash Jadhav
(B.A.II)

Centered around spy-man Hamza Ali Mazari, played by Ranveer Singh, Dhurandhar is the name of the covert operation The location chosen for this is the town of Lyari in Karachi. Partly because it's politically important, but also because due to its existence of violence. Gang wars and a diverse population of immigrants have made Lyari a hotbed for corruption and opportunism. Hamza spends many years undercover at this location, gaining everyone's trust, and sending intel back, which is primarily part 1 of this two-part film, written by Aditya Dhar himself.

The world of Dhurandhar is thriller, ugly and magnetic. Ranveer Singh in a career-best performance, proving once again why he is one of the most watchable serious, dramatic actors in Hindi cinema, when he decides to take his craft and abilities seriously. Accompanying him is an all-time Akshaye Khanna performance as well; the two actors' ability to work so well with each other is the only thing that might make people suppress the urge to walk out from this film, which tends to get supremely dull for huge swaths, when decades-old pop songs aren't working overtime to keep you awake.

Dressed in tight-fitted, chest-baring Pathani suits in various monochromatic colours, Ranveer Singh aligns with Aditya Dhar's brand of hardcore nationalism, delivering a solid performance that effectively covers the more egregious aspects of this film's advertising. That Pakistan is more or less riddled with internal conflict and blood-thirsty people, it is our job not just to stop them from entering this nation, but also to teach them how to fix their own problems This, like the titles of the various "chapters" in this film, is heavy-handed and just so self-important

The film is broken up into 8 chapters, signifying little more than the passage of time These titles, Stranger in the Land of Shadows, The Bastard King of Lyari, Bullets and Roses, The Jinn, The Devil's Guardian, The Butterfly Effect, and finally Et Tu Brutus are perhaps an attempt to give the audience a break from trying to follow the sprawling and ever-expanding storyline by splitting it up into chunks The endeavour is largely unsuccessful because aside from being arduous to follow, the story is also deeply uninteresting. It is hard to care about these characters, from a different nation and milieu, fighting familiar and predictable battles, for as long as the film demands you to keep your eyes peeled and focused on the endless shifting alliances in Lyari

At 214 minutes, Dhurandhar overstays its welcome, unable to land neither the espionage, nor the jingoism with much lasting impact. I do not object to the gore and violence in the action-packed sequences, I just fail to see the point of any of it at all. And for the lack of a clear cause or endgame to root for, the screenplay begins to feel like a drag real fast All Pakistani men Arjun Rampal as an ISI officer, Sanjay Dutt as a police officer, Rakesh Bedi as a politician are stereotypically framed as crass and indulgent. And all women, subservient. Sara Arjun plays a 19-year-old smitten by the big bad guy and his big bad world, Saumya Tandon plays a mob wife who hardly speaks lady police officer shows up, to be shot dead within 30 seconds.

There's also commentary to be found on the complex history and political turmoil of Balochistan, which to an unfamiliar audience can be confounding, despite all the film's attempts at slickness. The expanse and width of the story is not a problem- I love watching an epic play out. The issue lies with how cumbersome the viewing experience is. We are told this is inspired by some incredible real event, no further information given. Some names are real, some made up, some events are imaginary, some factual. It's vexing, not being able to put your finger on WHAT the film is going for, aside from national pride.

In the middle of recreating the 26/11 terror attacks in Mumbai, Aditya Dhar makes the bizarre choice of cutting to real audio recordings between the terrorists and their handlers from the day, effectively blurring all non-committal lines. Clunkily, he does this by pausing the film to show text on screen explaining what we're about to hear are real recordings from the day. He does this for the 2001 New Delhi Parliament attacks as well, using real footage from the day. Aditya Dhar seems to be saying "it doesn't matter if I don't give you names and facts there is some truth under all of this," so the implication to a trusting audience is that everything you watch in this film is the truth

A recent docu-drama, The Voice of Hind Rajab by Kaouther Ben Hania, jiska review 1 will link in the description, also deploys this technique real recording, stitched and intercut with actor recreations. However, that story about Israeli occupying forces murdering a young child remains respectful by asserting the authenticity of its retelling, not hiding behind "inspired by real events.

There's a magnificent stretch leading up to the climax, or rather the incomplete version of the climax you get in part 1, but this stretch is where the remade title track kicks in and Akshaye Khanna and Ranveer Singli barrel forward in a moving car, heading straight into an action set-piece. It's the kind of sequence that makes you sit up straighter, fully aware you're watching movie magic

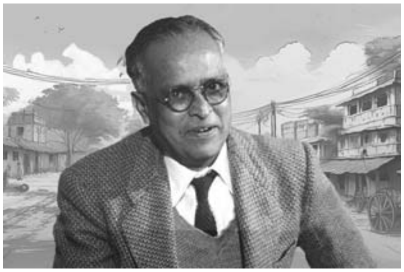

R. K. Narayan's The Guide-Realistic Portrayal of Indian Society

Miss. Pranoti Ananda Pawar
BA III English special

INTRODUCTION

One of the eminent novelists, famous story writer Rasipuram Krishnaswami Ayyar Narayanaswami, or R. K. Narayan was born on October 10, 1906 Chennai. After completion of bachelor degree from the University of Mysore R. K. Narayan went to the United States in 1956 at the invitation of the Rockefeller Foundation. He started to write the short stories in newspaper -The Hindu in this way his literary career begin. R. K. Narayan published 14 novels, over 200 short stories, a memoir, 2 travel books, innumerable essays, and 2 plays. Right from His Ist novel Swami and Friends (1935) to His last published work was Grandmother's Tale (1992), which in many ways reinforced the concerns and motifs of his writing in his long career-themes like exile and return, education (in the widest sense of the term), woman and her status in the society, myths and the ancient Indian past, tradition and modernity, Malgudi and its culture, appearance and reality, the family. This earns him name and fame He won many awards like Sahitya Academy Award in 1958, the Padma Bhushan in 1964, and the AC Benson Medal by the Royal Society of Literature in 1980, besides the Padma Vibhushan in 2000.

R. K. Narayan is identified as the most distinguished Indian novelists writing in English. The Guide was the first novel written in English which won R.K. Narayan not only Sahitya Akademi Award in 1960 but also several other awards. The book was adapted into both a movie (1965) and a play of the same name (1968). In the Guide R. K. Narayan depicted the protagonist journey from Railway Raju to Saint Raju. While describing this journey we come to know different things facet of Indian life especially south Indian like religious nature of Indian, urban superiority versus pastoral simplicity, mixing of eastern and western culture, human emotions like love greed for money, infidelity. Though his art form is western, his theme, atmosphere, situations and scenes are truly Indian.

RELIGIOUS NATURE OF INDIAN PEOPLE

The religious sense of Indian myth is a part of Narayan's grip of reality of his particular view of human life and his individual way of placing and ordering human feeling and experience What one can say about Narayan without qualification is that he embodies the pure spirit of Hinduism. Indian people are truly religious people. R.K. Narayan beautifully exposes their religious nature. First Rosie, a heroin of this novel, belonging to family traditionally dedicated to temples as dancer her mother, grandmother and before her, her mother even as a young girl she danced in her village as-Devdasis, which is also a religious ritual in India. The blind faith of Indian society on Sadhus and religious men is depicted in their acceptance of Raju as a swami however, by becoming a sadhu and accepting traditional belief in sacrifice, self-After being released from jail, instead of going to his village (Malgudi), he preferred

to stay in the temple near the river Sarayu near Mangala village The religious people of Mangala village believe in him gradually considering him as a great sadhu. He decides to fast for 11 days in order to please the god of the village, not to let them down. At the end he made sacrifice to save the life of villagers Fasting, superstation about rain, blind faith on god and on Sadhu, moksha all this religious aspect and religious nature of Indian people is charmingly described by R. K Narayan

PROBLEMS OF INDIAN SOCIETY

Narayan's novels represent a middleclass section of Indian society where life is steeped in consciousness. India is a totally dependent on agriculture. In novel-The Guidel R. K. Narayan describes the problem of country. Dependent on agriculture, agriculture depends on monsoon. if monsoon is not sufficient then this worsen the condition of agriculture leading to the unavoidable famine, deficiency of water, vanishing cattle, hording by traders unrests, penance, pujas and sacrifices to please the god of rain. From Rosie we come to know that in modern India rituals like-Devdasis Still exist today. She marries with Marco only to set herself free from that stratum of Indian society. Raju's mother wanted that Raju should marry her brother's daughter in a traditional manner. Raju's father wanted that Raju should run his shop near railway station Rosie once again wanted to do carrier in dancing but her husband refuse to do so. This indicates that Indian people are quite sticking to their old beliefs they don't accept the new beliefs very early compare to other people.

FAMILY RELATIONSHIP

Rosie is the daughter of a dancer and therefore belongs to a lower caste. She did not marry Marco out of love but because of his social status. Though she likes dancing, she sets it apart when wedded to Marco because he does not like. Their marriage is not very satisfying and Rosie begins to have an affair with Raju. When Marco finds out, he leaves her behind and went to Madras. For this situation both are equally responsible. The disharmony between husband and wife is caused by their difference in the interest at the time of marriage she was aware of that fact Marco did not like dancing at that time she decided to set it apart. And on other part it is duty of every husband to fulfill all the wishes of wife but Marco fails to fulfill the wishes so she takes the help of Raju. A woman was considered and treated as an inferior thing in a male controlling culture. She was deteriorating.

Narayan treats the mother and child relationship with great sensitivity and feeling. A mother is generally very affectionate and self-effacing and her children. Again, it is the child who is seen defying the piety of this relationship. A grown-up child becomes a source of great mental uneasiness to his or her mother (Rai, 2016). When Rosie entered in the life of Raju the family life of Raju get disturbed. She finds it impossible for herself to put up with the immoral living of her son with a tainted woman. The mother's attitude on husband wife relationship is systematically straight. She asks Rosie to return to her husband and fall at his feet (Dr. Kumar, 2017). This makes condition more worsen leading mother left behind her son Raju. Beside all these fact R. K. Narayan also depicted in The Guide that the love, sex, money are important part of human life. These are the driving forces of society. The greed for, money, love, sex corrupts every human being that is why Raju was in jail for two years and Marco left Rosie alone.

◆

Tribute to Hon. Ajit Pawar, late Deputy C. M. of Maharashtra

Mr. Deepak Tanya Malavi
B.Com. II

Ajit Pawar was a well-known politician and current Deputy Chief Minister of Maharashtra He was a member of the Nationalist Congress Party (NCP) with a history of strong leadership in Maharashtra for many years. He was instrumental in leading the development of agriculture, managing water resources, and establishing coalitions among the different political parties in that State Ajit Pawar died on January 28, 2026, in an aircraft crash in Pune, Maharashtra.

Shri Ajit Pawar Ji was a leader of the poople, having a strong grassroots level connects. He was widely respected as a hardworking personality at the forefront of serving the people of Maharashtra.

Ajit Anantrao Pawar was born on 22 July 1959 in Deolali Pravara, Ahmednagar. He was the Deputy Chief Minister of Maharashtra & a powerful NCP leader. Pawar was the nephew of ex-CM of Maharashtra, Sharad Pawar From cooperative boards to the state cabinet, his journey shows resilience amid controversies like the 2019 partition and irrigation scam. He served as the 8th Deputy Chief Minister of Maharaslitra alongside Eknath Shinde under Devendra Fadnavis from December 2024 until his death in January 2026.

He balanced the family legacy with bold steps like staking the NCP name in 2024 through an Election Commission decision. This establishes him as an important figure in political power plays of Maharashtra. Ajit Pawar completed schooling in Deolali Pravara but dropped out of college after his father Anantrao Pawar's death to support the family. He attended local schools in the Baramati area, gaining practical skills over formal degrees, which fueled his early entry into cooperatives.

His self-taught admin knowledge shone in roles like Pune District Cooperative Bank chairman for 16 years Education gaps never hindered, real-world experience built his policy expertise in water and rural development.

Ajit Pawar's Political Career

Ajit Pawar's political career started in 1982 with election to a cooperative sugar factory board, followed by Pune District Cooperative Bank chairmanship in 1991. He entered electoral politics winning Baramati Lok Sabha in 1991 as INC MP, vacating his uncle Sharad Pawar.

According to the Election Commission

of India, he has served the State of Maharashtra (Baramati constituency) by winning the assembly election nine times since 1991, which demonstrates an exceptional level of loyalty from his constituent voters Shifting to assembly, he won Baramati bypolls the same year, holding it since.

Key milestones include

Minister of State for Agriculture, Power (1991-1992), Water Resources later.

Deputy CM multiple times under Prithviraj Chavan, Fadnavis, Thackeray, Shinde.

2019 rebellion: Short-lived BJP tie-up, 2023 split claiming NCP name

Electoral Performance of Ajit Pawar

Ajit Pawar dominates Baramati, winning nine straight terms with growing margins, per Election Commission data. His record proves Pawar clan's stronghold, even against family like nephew Yugendra in 2024. Both the State of Maharashtra and the NCP will continue to benefit from his knowledge and expertise throughout his political career.

Year	Election	Opponent Votes	Margin	Result
1991	Lok Sabha	Kanta Nalawade (BJP)	336,831	Won
1991	Assembly By-poll	K.H. Khanderao (BJP)	86,915	Won
2014	Assembly	Prabhakar Gawade (BJP)	89,792	Won
2019	Assembly	Gopichand Padalkar (BJP)	165,265	Won
2024	Assembly	Yugendra Pawar (NCP-SP)	100,899	Won

Conclusion

Ajit Pawar was serving as Deputy Chief Minister of Maharashtra for many years. He started out in a cooperative movement and became an electoral giant in Baramati. He lost his life in the tragic accident at the age of 66. He was educated by personal experience, political events, and has been elected nine times. Ajit Pawar represented both the legacy and hard work that has made western India an economic power for many decades.

अहवाल विभाग

विभागीय अहवाल

मराठी विभाग (सन २०२४-२५)

प्रा. बाळकृष्ण जाधव विभाग प्रमुख

महाविद्यालयातील विद्यार्थी- विद्यार्थिनींच्या गुणवत्ता व कलागुणांना संधी प्राप्त व्हावी, कल्पनाशक्ती आणि प्रतिभाशक्तीचा विकास व्हावा यासाठी मराठी विभाग अग्रेसर असतो. सन २०२५-२६ या शैक्षणिक वर्षात अनेक उपक्रम व कार्यक्रम घेण्यात आले. यामध्ये राष्ट्रपुरुषांची जयंती - पुण्यस्मरणदिन साजरी करणे, प्रबोधनात्मक कार्यक्रम घेणे, भित्तीपत्रिका प्रकाशन करणे, विविध व्याख्यानांचे आयोजन करणे; तसेच विविध स्पर्धांचे नियोजन करणे इत्यादी उपक्रम राबविण्यात आले.

पद्मभूषण डॉ. कर्मवीर भाऊराव पाटील जयंती सप्ताह : रयत शैक्षणिक संकुल, हुपरीच्या वतीने पद्मभूषण डॉ. कर्मवीर भाऊराव पाटील जयंती संपन्न झाली. या कार्यक्रमासाठी प्रमुख पाहुणे म्हणून मान. सुप्रसिद्ध साहित्यिक व माजी प्राचार्य डॉ. जी. पी. माळी यांचे व्याख्यान झाले. याप्रसंगी महाविद्यालयात डॉ. कर्मवीर भाऊराव पाटील जयंती सप्ताह साजरा करण्यात आला. या उपक्रमात भित्तीपत्रिका प्रकाशन, रांगोळी प्रदर्शन निबंध व वक्तृत्व स्पर्धा घेण्यात आल्या.

शरदचंद्रजी पवार वाढदिवस : रयत शिक्षण संस्थेचे अध्यक्ष व राष्ट्रीय नेते शरदचंद्रजी पवार यांच्या वाढदिवसानिमित्त निबंध व वक्तृत्व स्पर्धा घेण्यात आल्या. तसेच भित्तीपत्रिका प्रकाशन करण्यात आले.

प्रा. डॉ. एन. डी. पाटील स्मृतिदिन : रयत शिक्षण संस्थेचे माजी मॅनेजिंग कौन्सिल सदस्य ज्येष्ठ विचारवंत भाई प्रा. डॉ. एन. डी. पाटील स्मृतिदिनाचे औचित्य साधून प्रा. बाळकृष्ण जाधव यांचे 'बदलते राजकारण व आजची स्थिती' या विषयावर व्याख्यान घेण्यात आले. तसेच निबंध स्पर्धा व भित्तीपत्रिका प्रकाशन करण्यात आले.

भारतरत्न डॉ.ए.पी.जे.अब्दुल कलाम जयंती - वाचन प्रेरणा दिन : विद्यार्थ्यांमध्ये वाचनसंस्कृती विकसित व्हावी व ज्ञान संवर्धनासाठी वाचन प्रेरणा दिन ग्रंथालय व मराठी विभागाच्या वतीने साजरा करण्यात आला. याप्रसंगी भित्तीपत्रिका प्रकाशन व ग्रंथप्रदर्शन आयोजित केले.

कर्मवीर विद्याप्रबोधिनी- राज्यस्तरीय वक्तृत्व स्पर्धा सहभाग : छ. शिवाजी कॉलेज, सातारा येथे संपन्न झालेल्या पद्मभूषण डॉ.कर्मवीर भाऊराव पाटील राज्यस्तरीय आंतरमहाविद्यालयीन वक्तृत्व स्पर्धेत आयु. अभिजीत माने बी.ए.भाग दोन व कु.रेवती कोळी बी.ए.भाग दोन या विद्यार्थ्यांनी सहभाग घेतला.

मराठी राजभाषा दिन:वि.वा.शिरवाडकर तथा कुसुमाग्रज यांची जयंती (मराठी राजभाषा दिन) मराठी विभाग व सांस्कृतिक विभागाच्या वतीने २७ फेब्रु. २०२६ रोजी साजरी करण्यात आली. याप्रसंगी मराठी राजभाषा दिनाचे औचित्य साधून २६ फेब्रु.२०२६ रोजी थोर स्वातंत्र्यसैनिक व गांधीवादी विचारवंत एल. वाय. पाटील राज्यस्तरीय आंतर-महाविद्यालयीन वक्तृत्त्व स्पर्धा संपन्न झाल्या. स्पर्धा समन्वयक प्रा. बाळकृष्ण जाधव सह-समन्वयक प्रा. सुशील हुपरीकर यांनी परिश्रम घेतले. या स्पर्धेमध्ये २० स्पर्धकांनी सहभाग घेतला.

या सर्व कार्यक्रमासाठी, डॉ. सुशलेंद्र मांजर्डेकर, प्रा. विनायक सरदेसाई, डॉ. संध्या माने, तसेच शिक्षक-शिक्षकेतर सेवक यांचे सहकार्य तर आय. क्यु.ए.सी.समन्वयक प्रा. देवल तुळशीकट्टी व महाविद्यालयाचे प्रभारी प्राचार्य डॉ. अरुण शिंदे यांचे मार्गदर्शन लाभले.

हिंदी विभाग

डॉ. नेहा देसाई, अध्यक्ष, हिंदी विभाग

महाविद्यालय के हिंदी विभाग में बी.ए.भाग एक, दो और तीन और बी.कॉम. भाग एक के छात्रों को विशेष स्तर पर हिंदी के अध्ययन एवं अध्यापन की सुविधा उपलब्ध है। विभाग के छात्रों के शैक्षिक, सांस्कृतिक, सामाजिक एवं बौद्धिक आदि स्तर पर विविध समारोह तथा प्रतियोगिताओं का आयोजन किया जाता है।

हिंदी दिन समारोह - महाविद्यालय में हिंदी विभागद्वारा हर साल १४ सितंबर हिंदी दिन के अवसरपर समारोह का आयोजन किया जाता है। इस वर्ष दि. १६ सितंबर २०२५ को हिंदी दिन मनाया गया। इस अवसर पर सूचना अधिकारी एवं कानून मार्गदर्शक, रयत शिक्षण संस्था सातारा के सन्माननीय मा. शिवाजी पांडुरंग राऊत जी प्रमुख अतिथी थे। श्री. शिवाजी राऊत जी ने हिंदी भाषा के विभिन्न भाषा आयाम पर विचार व्यक्त किए। हिंदी दिन के दुसरे अतिथी के रुप में के.एम.सी.कॉलेज, कोल्हापुर के हिंदी विभाग अध्यक्ष प्रा. के. एस. भोसले जी प्रमुख विषय विशेषज्ञ थे। प्रा. भोसले जी ने हिंदी भाषा का महत्त्व प्रतिपादन किया। प्रारंभ में डॉ. नेहा देसाई जी ने अतिथी परिचय, स्वागत एवं प्रास्ताविक किया। प्र. प्रधानाचार्य प्रो. डॉ. व्ही. व्ही. पाडळकर जी ने अध्यक्षीय मंतव्य दिया। समारोह का सूत्र संचालन डॉ. नीता साठे जी और प्रो. सुशील हुपरीकर जी ने आभार किया। इस अवसर पर हिंदी दिवस के अवसर पर ली गयी विविध प्रतियोगिताओं में सुयश प्राप्त छत्रों का उचित सम्मान किया गया।

हिंदी अनुवाद कोर्स - हिंदी विभाग द्वारा बी.ए.भाग तीन के छात्रों के लिए 'हिंदी अनुवाद' कोर्स का आयोजन इस शैक्षिक वर्ष में किया गया । यह कोर्स तीन महिने का था। कोर्स समाप्ती के बाद परीक्षा उपरांत उत्तीर्ण छात्रों को कोर्स का प्रमाणपत्र दिया गया।

भित्तीपत्रिका प्रकाशन : हिंदी दिवस, मा. शरदचंद्र पवार जी के जन्मदिन मा. कै. एन.डी. पाटील जी के पुण्यतिथी, विश्व हिंदी दिवस, प्रजासत्ताक दिन, आदि अवसर पर भित्तीपत्रिका का प्रकाशन प्रधानाचार्य जी के करकमलों से किया गया।

अन्य सहभाग - महाविद्यालय में आयोजित 'पारंपारिक गीत गायन समाराह', ट्रेड फेअर, ट्रेडिशनल दिवस, कर्मवीर जयंती समारोह, स्वतंत्रता दिन, संविधान दिन और राष्ट्रीय सेवा योजनाद्वारा आयोजित विविध समारोह, विविध महामानवों की जयंती तथा स्मृतिदिन के अवसर पर आयोजित कार्यक्रमों में विभाग के छात्र सक्रिय सहभागी रहे। हिंदी विभाग की सहाय्यक प्राध्यापिका डॉ. नीता साठे एवं प्रा. सुशील हुपरीकर जी महाविद्यालय के अध्यापक गण का सहयोग समय-समय पर प्राप्त हुआ।

समन्वय अनुबंध (सामंजस्य करार) - महाविद्यालय के हिंदी विभाग द्वारा समन्वय अनुबंध (MoU) डी.आर.माने आर्ट्स अॅन्ड कॉमर्स कॉलेज, कागल, जि. कोल्हापुर के साथ किया गया। प्रस्तुत समन्वय अनुबंध पाँच साल के लिए किया गया। यह समन्वय अनुबंध शैक्षिक गतिविधियों के लिए उपयोगी है। संगोष्ठियों का आयोजन और छात्रों की गतिविधियों के लिए अध्यापकों का मार्गदर्शन आयोजित करने में सहायक सिद्ध हो जाएगा।

महाविद्यालय के छात्र-छात्राओं और अध्यापक के सहयोग के प्रति धन्यवाद ज्ञापित करती हूँ।

Departement of English

Prof. Tulshikatti D.C. (Head)

The Department of English is one of the leading and active departments in the institution. At the beginning of the academic year 2025-2026 department conducted the meeting of the faculties of the department and prepared the planning as well as work load distribution among the faculty. As usual the department has taken efforts to conduct the remedial teaching for Slow and

Advanced learner students. The department has also taken initiative to run the certificate course in 'Basic English Grammar.' The students successfully completed the course.

As per the planning of the department in the the department organized one Day workshop on 'Introduction to AI in Language and Communication' on 12/01/2026. The Extension activity like study tour to the Barister Balasaheb Khardekar Knowledge Source Centre, Shivaji University, and Kolhapur.The publication of Wall paper activity on occasion of Independence Day, Republic day, Birth Anniversary of Hon.Sharad Pawar and death anniversary of Dr. N.D.Patil etc. One day workshop on 'English communication skills, Personality Development and Role play' activity was organized on 09/10/2025. As a part of Teaching activity as Extension activity organized on 18/09/2025.The department enthusiastically organized the Inauguration programme of Literary Association on 19/08/2025. The Lead College Workshop on 'Research in Era of AI and Community Engagement programme', was organized on 16/02/2026'.

On the occasion of celebration of various days, the department published wall paper activity especially on 'Karmaveer Jayanti, William Shakespeare's Birth Anniversary' etc. The department organized screening of movie specially prescribed for the syllabus. On 23rd April the department celebrated Birth Anniversary of William Shakespeare. Group discussion, Seminar Presentation, Project Writing, participation in Avishkar poster presentation such activities were organized by the department. I sincerely thank Hon. Principal and my colleagues Dr.S.A. Faras and Mr.Sourabh Kamble for their continuous cooperation and support inthe organization of departmental activities.

Commerce and Management

Dr. Shreya Patil

Head, Department of commerce and Management

1. Conducted Bridge Course for B. Com. I students from 3rd July to 11th July 2025.
2. Organized Induction Program for B.Com. I & M.Com. I year students on 30th July 2025.
3. Workshop on ABC ID was organized on 16th July 2025 addressed by Dr. S.I Barale, HoD Economics, CSS College, Hupari.
4. On 5th September, 2026 Department Celebrated "Teachers Day".
5. Organized "One Day Workshop on Career in Securities Market" on 23rd Sept. 2025. For this programme Prof. Dr. V. B. Kakade, Former HoD, Dept. of Economics, Director, Mahavir Adhyasan Centre, Shivaji University, Kolhapur and Dr. Suvarna Suryawanshi, Asso. Prof. Ghodawat Kanya Mahavidyalaya adderessed the students.
6. Organised Avishkar Research Convention at college level on Wednesday, 24th Sept. 2025. The chief guest was Hon.Kiran Kambale, Agricultural Officer and Chairperson of Social Welfare , District Council Kolhapur.
7. Organized Inauguration Function of Commerce Forum & Wallpaper Publication on "Recent Trends in

Commerce and Career Avenues" on Friday, 10th Oct. 2025, addressed by Principal Dr. Vijay Mane, Vyankatesh Mahavidyalaya Ichalkaranji.

8. On the occasion of the National Consumer Rights Day on 24th Dec. 2025, department organized guest lecture on "Consumer rights and Duties". Hon. Advocate Neeta Parit mam was the experte for this programme.
9. Wallpaper (वाणिज्यमंथन) Presentation On the Occasion of National Consumer Rights Day was held on Monday 29th Dec. 2025 The subject of wallpaper was Consumer Rights, Duties, and Consumer Courts for complaint filling, etc.
10. Conducted Guest Lecture on "Career Development in Management Sector" on 21st January 2026, for students addressed by Dr. V. R. Patil and Mr. V. R. Batydave, faculty members of DKTE Institute of Technology Ichalkaranji.
11. Organised workshop on Community Engagement Programme for B. Com I on 22nd Jan. 2026. Hon. Dr. M.L. Sontakke, HoD, History was provide the guidance to the students.
12. Organized "Trade Fair" on Saturday, 3rd Feb. 2026. The chief guest was Hon. Suresh Bichakar, Silver Merchant, Hupari and Rahul Ingrole, Member General Body, Rayat Shikshan Sanstha, Satara.
13. Organized Two Day National Seminar on Artificial Intelligence: Transforming global Trade and Commerce on 12th-13th Feb. 2026 sponsored by Indian Council of Social Science Research, (ICSSR) New Delhi. This seminar was inaugurated by Hon. Principal Dr. N.L. Kadam, Principal D. R. Mame College, Kagal. The key note speech was deliverd by Hon. Prof. Dr. S. S. Mahajan, Head Department of Commerce and Management, Shivaji University, Kolhapur. The resource person such as Hon. S. B. Kalatage, Former Airport Manager of Air India, Damam Eastern Saudi Arabia, Hon. Dr. B.S. Navi, Head Department of Commerce, Rani Chanamma University Belgavi, Hon. Dr. Vidyullata Hande, Head Department of Commerce JDB Commerce College, Nashik, Dr. K.V. Marulkar, Asso. Prof. Department of Commerce, Shivaji University, Kolhapur, Dr. Ganesh PAthak , Asso. Prof. Sri Balaji University, Pune enlighten the seminar by their guidance. The valedictory session was addressed by Hon. Principal Dr. V. M. Patil, The New College, Kolhapur.
14. Organised Guest Lecture on "Research Methodology" on Tuesday 10th March 2026 addressed by Hon'ble Prof. Dr. Sandip Mane, Assistant Prof. of Geography, CSS College, Hupari.
15. organized 'Industrial Visit' on Friday 13th March, 2026, at 9.00 am. *Shri Hanuman Sahakari Dudh Vyavasaik Va Krushipurak Seva Sanstha Ltd. Yalgud's* Bakery Plant and Dairy Plant at Randivewadi.
16. Bank Visit to Virshaiv Co-operative Bank Ltd. Rendal was organized on Tuesday, 13th Jan. 2026
17. Organised "NET/ SET Guidance workshop" on 30th March 2026 for the M.Com. students. Hon. S.A.Huparikar, Assistant Prof. of Hindi provided guidance for paper I and Mr. Kashid K.A. provided the guidance on paper II and III.

18. Farewell Programme of B. Com III and M. Com II was organized on 30th March 2026.
19. Department successfully conducted Two Short Term courses i.e. Retail Marketing and Entrepreneurship Development during this academic year.
20. Department signed 2 MoUs with *Hanuman Sahkari Dudh Vyavsayik va Krushipurak Seva Sanstha Ltd. Yalgud* and Abasaheb Patil Rendal Sahkari Bank Ltd. Rendal.

अर्थशास्त्र विभाग

डॉ. एस. आय. बराले, विभाग प्रमुख

शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर व महाराष्ट्र शासन यांच्या मान्यतेने शैक्षणिक वर्ष २०२२-२०२३ पासून महाविद्यालयात बी.ए. भाग ३ वर्ग सुरूर्ी करण्यात आलेला आहे. चालू शैक्षणिक वर्ष २०२५-२०२६ मध्ये विद्यार्थीकेंद्रित अध्यापनासह विद्यार्थ्यांच्या सर्वांगीण विकासासाठी विविध उपक्रमांचे आयोजन करण्यात आले.

विद्यार्थ्यांची लेखन क्षमता विकसित होण्यासाठी अर्थशास्त्र विभागाच्या वतीने ९ ऑगस्ट क्रांतिदिनानिमित्त आयोजित भित्तीपत्रक प्रकाशनामध्ये सहभाग. दि. १२ डिसेंबर २०२५ रोजी 'रयत शिक्षण संस्थेचे अध्यक्ष व माजी कृषिमंत्री शरदचंद्र पवार यांच्या जन्मदिनानिमित्त' आयोजित भितीपत्रकामध्ये सहभाग, दि. १७ जानेवारी, २०२६ रोजी ज्येष्ठ विचारवंत व शिक्षणतज्ज्ञ प्रा. डॉ. एन. डी. पाटील यांच्या स्मृतीनिमित्त भित्तीपत्रिकेचे आयोजन करण्यात आले. दि. २८ जानेवारी रोजी 'भारतातील आर्थिक समस्या' या विषयावर विभागाच्या वतीने भित्तीपत्रकाचे प्रकाशन केले गेले.

दि. ११ जुलै २०२६ रोजी जागतिक लोकसंख्या दिनानिमित्त यावेळी प्रा. डॉ. नामदेव आडनाईक यांचे विशेष व्याख्यान आयोजित करण्यात आले. शिवाजी विद्यापीठ अग्रणी महाविद्यालय योजनेंतर्गत दि. २८ जानेवारी, २०२६ रोजी ' डिजिटल इकॉनॉमी ए न्यू पाथ फॉर इन्क्लुसीव ग्रोथ' या विषयावर एकदिवसीय कार्यशाळेचे आयोजन करण्यात आले. यावेळी प्रो. डॉ . राहुल म्होपरे, देवचंद कॉलेज, अर्जुननगर आणि प्रा. संदीप पाटील विवेकानंद कॉलेज, कोल्हापूर यांनी विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन केले. दि. १० डिसेंबर २०२५ रोजी रयत शिक्षण संस्थेच्या वतीने 'डेंटल हायजीन अँड ओरल हेल्थ' या विषयावर आयोजित व्याख्यानाचे विभागाच्या वतीने आयोजन करण्यात आले. महाविद्यालय स्तरावर आयोजित रयत अविष्कार स्पर्धेत विभागातील विद्यार्थ्याचा सहभाग.

विद्यार्थ्यांना सहकार क्षेत्रातील औद्योगिक प्रक्रिया संस्थाची प्रत्यक्ष माहिती व्हावी या उद्देशाने दि. १३ जानेवारी २०२६ रोजी कोल्हापूर जिल्हा दूध उत्पादक संघ (गोकुळ), गोकुळ शिरगाव या ठिकाणी औद्योगिक अभ्यासभेट आयोजित करण्यात आली. तसेच शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर याठिकाणी शैक्षणिक सहल आयोजित करण्यात आली. ०२ एप्रिल, २०२६ रोजी हुपरी येथील श्री पैसा फंड शेतकी सहकारी बँकेस 'परस्पर सामंजस्य करारांतर्गत' (MoU) अभ्यासभेट आयोजित करण्यात आली.

भूगोल विभाग

प्रा. मुलाणी के. आय., विभाग प्रमुख

भूगोल विभाग अंतर्गत भूगोलाच्या विद्यार्थ्यांच्यामध्ये सर्वज्ञान प्राप्त व्हावे, विषयाची आवड निर्माण व्हावी व चिकित्सात्मक भौगोलिक विचारसरणीतून विद्यार्थ्यांचा बौद्धिक विकास व्हावा, या हेतूने सन २०२५-२६ या शैक्षणिक वर्षामध्ये विभागाच्या वतीने विविध उपक्रम राबविण्यात आले.

भितीपत्रक स्पर्धा :

भूगोल विभागामार्फत विविध दिनविशेष साजरे केले जातात. उदा. पर्यावरण दिन, वसुंधरा दिन, लोकसंख्या दिन याचे औचित्य साधून विभागामार्फत भित्तीपत्रक स्पर्धेचे आयोजन केले जाते. विद्यार्थी व समाजात पर्यावरण, लोकसंख्या याची जनजागृती व्हावी, म्हणून विविध विषयावर भित्तीपत्रकाची स्पर्धा घेतली जाते.

विविध स्पर्धा आयोजन :

या स्पर्धात्मक काळात भूगोलाच्या विद्यार्थ्यांचा स्पर्धेत सहभाग वाढावा, या हेतूने विभागाच्या वतीने विविध स्पर्धांचे आयोजन करण्यात आले. या स्पर्धेमध्ये नकाशा भरण, फोटोशूट, गट चर्चा, प्रश्नमंजुषा यासारख्या स्पर्धेचे प्रयोजन करून प्रशस्तीपत्र देऊन गौरविण्यात आले.

क्षेत्रभेटीचे आयोजन :

बी.ए. भाग तीनमधील विद्यार्थ्यांनी क्षेत्रभेट अभ्यास अंतर्गत विभागामार्फत 'अंबाईनगर (यळगूड) येथील लोकसंख्या संरचना: एक भौगोलिक अभ्यास' या विषयाला अनुसरून सदर गावी भेट देऊन तेथील लोकसंख्येच्या विविध वैशिष्ट्यांची माहिती गोळा करून त्यावर आधारित अहवाल तयार करून विभागास सदर केला.

शैक्षणिक सहल आयोजन :

भूगोन विषय चार भिंतीच्या आत शिकता न येणारा विषय निसर्गातील विविध घटकांचे ज्ञान व्हावे म्हणून विभागाच्या वतीने एक दिवशीय शैक्षणिक सहलीचे आयोजन करण्यात आले होते. विद्यार्थ्यांनी या सहलीमध्ये देशानुसार बदलते हवामान, जमिनीचे बदलते स्वरूप, सागरी किनारे, वसाहती, आर्थिक सामाजिक जीवन इत्यादीची माहिती घेतली. बी.ए. भाग तीन च्या विद्यार्थ्यांनी शैक्षणिक सहलीचा अहवाल तयार करून, विभागास सादर केला.

भूगोल दिनः

११ जुलै २०२५ जागतिक लोकसंख्या निमित्ताने 'लोकसंख्या वाढ संधी आणि आव्हाने' या विषयावर प्रा. डॉ. नामदेव आडनाईक यांचे विशेष व्याख्यान आयोजित करण्यात आले होते. १४ जानेवारी हा दिवस भूगोल दिन साजरा करण्यात आला. या दिवशी भूगोल विभागाने आयोजित केलेल्या विविध स्पर्धेत भूगोलाच्या विद्यार्थ्यांनी उत्स्फुर्त सहभाग नोंदवला. भूगोल दिनानिमित्त 'भौगोलिक माहिती तंत्रज्ञानाचा भूगोलातील वापर' या विषयावर प्रा. डॉ. सौ. वैशाली जयवंत पालकर, विवेकानंद कॉलेज कोल्हापूर यांचे विशेष व्याख्यान आयोजित करण्यात आले ति.

हे सर्व उपक्रम पार पाडत असताना मा.प्र.प्राचार्य प्रो.ए. सी. शिंदे यांचे मोलाचे सहकार्य लाभले. तसेच विभागातील विविध उपक्रम पूर्णत्वाकडे घेऊन जाण्यासाठी माझे सहकारी प्रा. डॉ. आडनाईक एन. एस. व डॉ. एस. एस. माने, यांच्या सहकार्याशिवाय अशक्य आहे. तसेच महाविद्यालयातील सर्व सहकारी प्राध्यापक व शिक्षकेतर सेवक या सर्वांचे सहकार्य लाभले. याबद्दल सर्वांचे मी ऋण व्यक्त करतो.

इतिहास विभाग

डॉ. महादेव एल. सोनटक्के, विभाग प्रमुख, इतिहास

1. Organized guest lecture on the occasion August Kranti Din on 12/08/2025
2. Organized student's seminar on
3. Publication of Wall-Paper on the occasion Birthday of Hon. Sharadchandra Pawar, President of Rayat Shikshan Sanstha, Satara and Death Anniversary of Mahatma Gandhi on 30th January, 2026.
4. Successfully completed Certificate course on 'Modi Script from 12th January to 4 (th) February, 2026.
5. Organized Study-Tour on 24th January,

2026 at Khidrapur temple such as world heritage.

6. Dr. Samadhan Jadhav was awarded Ph. D from Shivaji University, Kolhapur on 13 (th) February, 2026.

ग्रंथालय अहवाल

श्री. शिर्के एम. एस., ग्रंथपाल

सन २०२५-२६ या शैक्षणिक वर्षामध्ये महाविद्यालयाने ग्रंथालय विभागासाठी असलेले सर्व बजेट हेड अंतर्गत विविध नावीन्यपूर्ण ग्रंथांची खरेदी केलेली आहे. या महाविद्यालयाचे ग्रंथालय गुणात्मक व संख्यात्मकदृष्ट्या समृद्धीकडे वाटचाल करीत आहे. या ग्रंथालयाचे वैशिष्ट्य म्हणजे सुसज्ज ग्रंथालय, निसर्गरम्य परिसर, विविध विषयांवरील आधुनिक ग्रंथ, जुने, दुर्मिळ व संशोधन मूल्य जोपासणारी येथील ग्रंथसंपदा आहे. आजअखेर एकूण संपदा २२६०३/-(सिनियर व युजीसी) इतकी आहे.२०२५-२६ या शैक्षणिक वर्षामध्ये महाविद्यालयाने एकूण १०१५ पुस्तके इतकी ग्रंथसंपदा खरेदी केलेली आहे व त्या सर्व ग्रंथांची किंमत ९७२६८/- एवढी आहे.

ग्रंथालयाचे नावीन्यपूर्ण / प्रशंसनीय उपक्रम बुक बँक योजना- एस. सी., एस. टी., अपंग व आर्थिकदृष्ट्या कमकुवत व होतकरू विद्यार्थ्यांना ग्रंथ संच उपलब्ध करून दिले जाते. चालू शैक्षणिक वर्षामध्ये सेमिस्टर एक सेमिस्टर दोनमध्ये बुकबँकेअंतर्गत एकूण २३० विद्यार्थ्यांनी या योजनेचा फायदा घेतलेला आहे.

कमवा व शिका योजना

आर्थिकदृष्ट्या कमकुवत विद्यार्थ्यांना या योजनेत समाविष्ट करून घेवून ग्रंथालयात काम दिले जाते. या शैक्षणिक वर्षामध्ये ग्रंथालयामध्ये काम करणेसाठी एकूण तीन मुलींचा सहभाग होता. या वर्षाचे मुलींचे मानधन एकूण ८०००/- रुपये दिलेले आहे.

मोफत इंटरनेट सुविधा-

एनलिस्टसारख्या इ रिसोर्सेस सेंटरचे वार्षिक सभासदत्व घेवून विद्यार्थ्यांना मोफत संगणक सेवा दिली जाते.

ग्रंथप्रदर्शन-

या महाविद्यालयामध्ये भारतरत्न ए. पी. जे अब्दुल कलाम यांच्या जयंतीचे औचित्य साधून दिनांक १५/१०/२०२५ रोजी महाविद्यालयात त्यांच्या जीवनावरील पुस्तकांचे ग्रंथप्रदर्शन भरविण्यात आलेले होते. तसेच दिनांक १४/०४/२०२६ रोजी भारतरत्न डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या जयंतीचे औचित्य साधून त्यांच्या जीवनावरील पुस्तकांचे ग्रंथप्रदर्शन भरविण्यात आलेले होते.

ग्रंथालय भेटीचे आयोजन

विविध विषयांच्या विभागप्रमुखांच्या उपस्थितीत विद्यार्थ्यांसाठी ग्रंथालय भेटीचे आयोजन करण्यात आले होते. वाचन कक्ष विभाग - महाविद्यालयातील विद्यार्थ्यांना वाचनाची आवड निर्माण होण्यासाठी ग्रंथालयामध्ये वाचन कक्ष ठेवण्यात आलेला आहे. महाविद्यालयातील विद्यार्थी या विभागाचा पुरेपूर फायदा घेत आहेत.

स्पर्धा परीक्षा विभाग स्पर्धेच्या युगात स्वत:ला टिकवून ठेवण्यासाठी महाविद्यालयातील विद्यार्थ्यांना स्पर्धा परीक्षेची पुस्तकाचा संग्रह ग्रंथालयामध्ये ठेवण्यात आलेला आहे.

महाविद्यालयातील सर्व कोर्सच्या विद्यार्थ्यांना ओपन अक्सेस ग्रंथालय सुविधा देण्यात आलेली आहे.

Sociology

Dr. Kannade M. K.

Head, Department of Sociology

1. Four wall paper were displayed during the academic year 2025–26.
2. A special program for slow learners and

advanced learners was organized for B.A. First Year students on 26th July 2025.

3. A guest lecture on "Population: Opportunities and Challenges" was organized on 11th July 2025.
4. A Bridge Course for B.A. First Year students was conducted from 25th July 2025 to 29th July 2025.
5. An Environmental Awareness Program promoting an eco-friendly Ganesh Festival was organized on 3rd September 2025.
6. Teachers' Day was celebrated on 11th September 2025.
7. A student seminar on the topic "Female Feticide" was organized under participative teaching methods on 17th September 2025.
8. Miss. Saloni Wadd and Saraswati Shelar of the students of Department Participated in Avishkar Competition conducted by the college on 24th September 2025 and received 2nd prize for the same.
9. A Clothes Distribution Program was organized on the occasion of Diwali Festival on 13th October 2025.
10. A Self-Defense Workshop was conducted on 30th December 2025.
11. A program titled "Let's Defame Addiction on the Occasion of New Year" was organized on 31st December 2025 to create awareness about the harmful effects of addiction.
12. An Awareness Rally was organized on the occasion of Savitribai Phule Jayanti, under Nari Shakti Jagruti Week, on 1st January 2026.
13. Guest lectures on Women Empowerment were organized on 2nd January 2026.
14. A program titled "Presentation of Satyashodhak Play" was organized under Nari Shakti Jagruti Week on the occasion of Savitribai Phule Jayanti on 3rd January 2026.
15. An amount of Rs. 5000 was distributed as a Fixed Deposit in the name of Ku. Vaishnavi Arjun Awale under the Lek Ladki Campaign on 14th March 2026.
16. A Newspaper Clipping Activity under the subject Sociology of Health was organized on 14th March 2026.
17. A student seminar for B.A. III Year students was organized from 23rd to 27th September 2025.
19. The Department conducted a COC course titled "Personality Development."
20. The Department organized a Gandhi Vichar Sanskar Program on 21st January 2026.

IQAC Report

Prof. Tulshikatti D.C.
IQAC coordinator

Internal quality assurance cell of Chandrabai-Shantappa Shendure college, Hupari is functioning very smoothly and meticulously in the Institution. As per the guidelines of NAAC the organizational structure of IQAC is formed. The members from all categories of the stakeholders are given representation in IQAC. As per the vision, mission and goals and objectives of NAAC and the parent institute the IQAC every year at the commencement of academic year prepares the plan and implements it effectively during the same year.

The IQAC has taken initiative in each aspect for all round enrichment and development of the higher education institution. In the academic year 2025-2026 the institution has focused on all regular activities through online as well as offline mode. Under the lead college programme two workshops were organized by the Department of English, and Economics respectively. The research cell organized one day workshop on 'Research Methodology and Intellectual Property Right(IPR).' Through the sponsorship of Shivaji University, Kolhapur one National level seminars was organized by Department of Political Science and Psychology. The Department of Commerce organized Two Day National Seminar on Artificial Intelligence, sponsored by ICSSR, New Delhi. With the initiative of IQAC and Department of Commerce organized the unique activity of Best Practice 'Trade Fair: 2026'. The students' response for this activity was remarkable. All faculty members along with non- teaching staff enjoyed the programme enthusiastically. Beti Bachao Abhiyan.as a second activity of Best Practices implemented successfully.

As per the notification of the parent institute Rayat Shikshan Sanstha, Satara, Academic and Administrative Audit of 2023-2024 was successfully completed. All the faculty members completed their assigned task effectively.

The IQAC encouraged the faculty for research development and participate in seminars and conferences organized by the other institutions. Due to encouragement and motivation of IQAC the faculty members have given good contribution in research work. The PEER reviewed journal with ISSN number and Impact factor published in National Seminars organized by the Department of Commerce. The faculties have published their research papers in reputed journals, presented research papers in seminar, conferences. It is really fruitful outcome of IQAC's sincere efforts and initiative taken by all faculties and Head of the institution.

परीक्षा विभाग,

प्रा.मुलाणी के. आय., प्रमुख

महाविद्यालयातील शैक्षणिक वर्ष २०२५-२६ मध्ये विद्यार्थ्यांची शैक्षणिक गुणवत्ता वाढविण्याच्या दृष्टीने परीक्षा विभाग सातत्याने वर्षभर कार्यरत असतो. विद्यार्थ्यांच्या मनातील परीक्षेची भीती कमी व्हावी; तसेच विद्यार्थ्यांचा शिक्षणाकडे व भविष्याकडे पाहाण्याचा सकारात्मक दृष्टिकोन निर्माण व्हावा, यासाठी हा विभाग कार्य करत असतो. परीक्षा विभागात विद्यापीठीय परीक्षेचे व महाविद्यालयांतर्गत विविध परीक्षेचे आयोजन करते. विद्यापीठीय परीक्षेचे प्रथम सत्र व द्वितीय सत्र सत्राच्या परीक्षा सुरळीत पार पडत आहे. याचबरोबर महाविद्यालयांतर्गत घटक चाचणी, सेमिनार, सरप्राईज टेस्ट, गटचर्चा, प्रकल्प इत्यादी विविध विषयांच्या परीक्षा घेण्यात आल्या. यामध्ये बी.ए. व बी.कॉम. भाग तीन सेमिस्टरसाठी सेमिनार व सेमिस्टर VI साठी प्रकल्प घेतले गेले. यासाठी विद्यार्थ्यांना वेगवेगळे विषय देण्यात आले. याशिवाय विद्यापीठाच्या प्रश्नपत्रिकेच्या धर्तीवर प्रत्येक सेमिस्टरला काही वर्गाची पूर्वपरीक्षा घेण्यात आली. शिवाजी विद्यापीठाच्या निर्देशानुसार बी. ए. व बी. कॉम. भाग एकसाठी मिडटर्म परीक्षा, गृहपाठ, घटक चाचणी इ. घेण्यात आल्या. बी. ए. व बी. कॉम. भाग दोनसाठी गटचर्चा व तोंडी परीक्षा महाविद्यालय स्तरावर आयोजित करण्यात आल्या. या संपूर्ण परीक्षेचे नियोजन

महाविद्यालयातील सर्व सहकारी प्राध्यापकांनी केले.

या शैक्षणिक वर्षात शिवाजी विद्यापीठाच्या परिपत्रकानुसार बी.ए. व बी. कॉम. भाग एक या विद्यार्थ्यांचे उत्तरपत्रिका तपासण्याचे (CAP) आयोजन महाविद्यालय स्तरावर करण्यात आले होते. त्यांचे मार्क ऑनलाईन व ऑफलाईन विद्यापीठास सदर करण्यात आले. याशिवाय इतर वर्गाची (बी.ए., बी.कॉम., व एम. कॉम.) परीक्षांचे नियोजन विद्यापीठाच्या नियमाप्रमाणे करून, उत्तम प्रकारे परीक्षा पार पाडण्यात आल्या. या सर्व कार्यास महाविद्यालयाचे प्राचार्यसो सर्व विषयांचे विभाग प्रमुख, सर्व सहकारी प्राध्यापक, परीक्षा विभागातील कार्यालयीन सेवक, शिक्षकेतर, सर्व कर्मचारी यांचे मोलाचे सहकार्य लाभले.

Research Committee Report

Dr. Sabiha Asif Faras
Research Committee Chairman

The Research Committee of the college has consistently worked towards fostering a strong research culture among faculty and students during the academic year 2025–2026. Various initiatives were undertaken to encourage innovative thinking and scholarly contributions.

1) A Research Proposal Presentation Session for CHB teachers was organized on 31st December 2025.

2) 7 proposals were received, out of which 3 were selected for Minor Research Projects. With the financial support of Rs. 50,000/- received from SGM College, Karad (under the Lead College Cluster), seed money of Rs.15,000/- each was granted to Dr. S. S. Mane (Geography), Mr. V. V. Sardesai (Marathi), and Mr. K. A. Kashid (Commerce). This initiative enabled faculty members to explore innovative research ideas and prepare proposals for major funding agencies.

The commiitte invited Major/Minor Research proposals from the faculties for releasing Research Grant of Rs.50,000/- to be released by SGM College, Karad (under the Lead College Cluster), Major Research Projects Proposal of Mr. Namdeo Shamrao Adnaik entitleed -'Awareness and Behavioral Patterns Concerning Road Safety Among Youth (Age 18-25) in Hatkanagale Tehsil': Research Grant of Rs.25,000/- was released for the same. Research Grant of Rs.15,000/-was sanctioned to Mr. Saurabh Kamble for completing Minor Research Project entitled Failure of AI to Decode Indian English Accent,

3) 10 faculty members from various departments were provided seed money of Rs.500/- each to support research publications, thereby encouraging scholarly writing and dissemination of knowledge.

The institution actively promoted research funding opportunities..

1) The grant of Rs.3.50 lakh was sanctioned from ICSSR to the Department of Commerce for organizing a National Level Seminar on "Artificial Intelligence Transforming Global Trade in Commerce" held on 12th and 13th February 2026.

2) Shivaji University, Kolhapur sponsored Rs.25,000/- to Department of Political Science & Department of Psychology for organizing One Day National Workshop on Mentality & Political Behavior of People in the Political Field on 6th March, 2026

3) The Committee organized One Day Workshop on Reaearch Methodology and Intellectual Property Rights (IPR) on 27th March,2026

4) The Department of Economics

organized a Lead College Workshop on "Digital Economy: A New Path for India's Inclusive Growth."on

5) The Department of English organized a Lead College Workshop on Research in the Era of Artificial Intelligence & Community Engagement Programme on 16th February, 2026.

Faculty members showed active participation in academic platforms, attending 14 university-level, 2 state-level, and 9 national-level conferences. Their research output included 45 Research Publications (In Reputed National / International Journals) along with 4 book chapters.

The Research Committee also emphasized student engagement in research activities. A College Level Avishkar Research Competition was organized on 24th September 2025. The Students actively participated in Poster presentation . 7 posters were presented by the students atAvishkaar Research Competition held at Jaywant Mahavidyalaya Ichalkaranjion 11/10/, showcasing their research aptitude and creativity.Overall, the Research Committee has played a pivotal role in nurturing a dynamic research environment in the institution.

जिमखाना विभाग

प्रा. डॉ. मुल्ला आय.एच.

आजच्या परिस्थितीत क्रीडा वा शारीरिक शिक्षण या विषयाची गरज ओळखून विद्यार्थ्यांच्यामध्ये खेळाविषयी आवड निर्माण व्हावी वा शारीरिक तंदुरुस्तीविषयी जागरूकता निर्माण व्हावी, या उद्देशाने क्रीडाविभाग कार्यरत असतो.

या शैक्षणिक वर्षात महाविद्यालयाच्या खेळाडूंनी शिवाजी विद्यापीठांतर्गत झोनल वा इंटरझोनल बुद्धिबळ, क्रॉसकंट्री, कबड्डी, ॲथलेटिक्स, कुस्ती, तायक्वांदो, बॉक्सिंग, शरीरसौष्ठव अशा विविध क्रीडा स्पर्धेत भाग घेऊन यश प्राप्त केले.

शैक्षणिक वर्ष २०२५-२६ मध्ये महाविद्यालयाने शिवाजी विद्यापीठांतर्गत आंतरविभागीय क्रॉसकंट्री स्पर्धेचे उत्तम नियोजन केले. या स्पर्धा व्यवस्थितरीत्या संपन्न झाल्या. या स्पर्धेत शिवाजी विद्यापीठ क्षेत्रातील ९० पुरुष व ४० महिला खेळाडूंनी आपला सहभाग नोंदवला होता.

शैक्षणिक वर्ष २०२५-२६ मध्ये जिमखाना विभागाच्या वतीने स्वातंत्र्य दिन, प्रजासत्ताक दिन, हर घर झेंडा, क्रीडादिन, योगदिन, वार्षिक क्रीडा महोत्सव कार्यक्रम राबवण्यात आले. महाविद्यालयाचा पारितोषिक वितरण समारंभ मान. आमदार अशोकराव माने यांच्या शुभहस्ते संपन्न झाला. यावेळी विविध स्पर्धेत यशस्वी कामगिरी करणाऱ्या खेळाडू तसेच विद्यार्थ्यांचा सत्कार करण्यात आला. महाविद्यालयाचे प्रभारी प्राचार्य डॉ. ए. सी. शिंदे यांच्या सहकार्य वा मार्गदर्शनामुळे हा विभाग उत्तमरीत्या कार्यरत आहे.

जिमखाना डे क्रीडा स्पर्धा

१. बुद्धिबळ

अ. नं.	खेळाडूचे नाव	वर्ग	
१	सर्वेश युवराज माने	बी. ए. भाग-२	प्रथम क्रमांक
२	सोहम जितेंद्र पिंपळगावकर	बी. कॉम. भाग-२	द्वितीय क्रमांक
३	निशिकांत सुरेश उलपे	बी. कॉम.- भाग-२	तृतीय क्रमांक

२. बुद्धिबळ -मुली

अ. नं.	खेळाडूचे नाव	वर्ग	
१	वासंती संभाजी शिसाळे	बी. कॉम.- भाग-३	प्रथम क्रमांक
२	तनुजा दिपक माळवी	बी. कॉम.- भाग-३	द्वितीय क्रमांक

३. कॅरम

अ. नं.	खेळाडूचे नाव	वर्ग	
१	सोहम जितेंद्र पिंपळगावकर	बी. कॉम. भाग-२	प्रथम क्रमांक
२	निशिकांत सुरेश उलपे	बी. कॉम.- भाग-२	द्वितीय क्रमांक
३	प्रज्वल दिपक कांबळे	बी. कॉम.- भाग-३	तृतीय क्रमांक

४. कॅरम-मुली

अ. नं.	खेळाडूचे नाव	वर्ग	
१	तनुजा दिपक माळवी	बी. कॉम.- भाग-३	प्रथम क्रमांक
२	वासंती संभाजी शिसाळे	बी. कॉम.- भाग-३	द्वितीय क्रमांक
३	वैष्णवी मच्छिंद्र कुंभार	बी. कॉम.- भाग-३	तृतीय क्रमांक

५. १०० मी.रन – मुले

अ. नं.	खेळाडूचे नाव	वर्ग	
१	संकेत रामदास पाटील	बी. कॉम .- भाग-३	प्रथम क्रमांक
२	प्रसाद कृष्णात तळसकर	बी. कॉम .- भाग-३	द्वितीय क्रमांक
३	संतोष आनंदा वडर	बी. ए. - भाग-१	तृतीय क्रमांक

६ . १०० मी.रन – मुली

अ. नं.	खेळाडूचे नाव	वर्ग	
१	प्रज्ञा बाजीराव गायकवाड	बी. कॉम .- भाग-२	प्रथम क्रमांक
२	साऊ भागोजी गोरडे	बी. ए. - भाग-२	द्वितीय क्रमांक

६. २०० मी.रन – मुले

अ. नं.	खेळाडूचे नाव	वर्ग	
१	गणेश प्रकाश कुंभार	बी. ए. भाग.-१	प्रथम क्रमांक
२	संकेत रामदास पाटील	बी. कॉम. - भाग-३	द्वितीय क्रमांक
३	श्रवण श्रीकांत सुमारे	बी. ए. - भाग-३	तृतीय क्रमांक

६. ४०० मी.रन – मुले

अ. नं.	खेळाडूचे नाव	वर्ग	
१	गणेश प्रकाश कुंभार	बी. ए. भाग.-१	प्रथम क्रमांक
२	संकेत रामदास पाटील	बी. कॉम. - भाग-३	द्वितीय क्रमांक
३	श्रवण श्रीकांत सुमारे	बी. ए. - भाग-३	तृतीय क्रमांक

७. गोळफेक – मुले

अ. नं.	खेळाडूचे नाव	वर्ग	
१	संकेत रामदास पाटील	बी. कॉम. - भाग-३	प्रथम क्रमांक
२	इम्रान अमिरुद्दीन मुजावर	बी. ए. - भाग-२	द्वितीय क्रमांक
३	संतोष आनंदा वडर	बी. ए. - भाग-१	तृतीय क्रमांक

८. गोळफेक – मुली

अ. नं.	खेळाडूचे नाव	वर्ग	
१	प्रज्ञा बाजीराव गायकवाड	बी. कॉम. - भाग-२	प्रथम क्रमांक
२	साऊ भागोजी गोरडे	बी. ए. - भाग-२	द्वितीय क्रमांक
३	वासंती संभाजी शिसाळे	बी. कॉम.- भाग-३	तृतीय क्रमांक

९. लांबउडी

अ. नं.	खेळाडूचे नाव	वर्ग	
१	संकेत रामदास पाटील	बी. कॉम .- भाग-३	प्रथम क्रमांक
२	गणेश प्रकाश कुंभार	बी. ए. भाग. -१	द्वितीय क्रमांक
३	संतोष आनंदा वडर	बी. ए. - भाग-१	तृतीय क्रमांक

१०. व्हॉलीबॉल

अ. नं.	खेळाडूचे नाव	वर्ग
१	संकेत रामदास पाटील	बी. कॉम.- भाग-३
२	पृथ्वीराज सतीश माने	बी. ए. - भाग-३
३	निशिकांत सुरेश उलपे	बी. कॉम.- भाग-२
४	प्रज्वल दिपक कांबळे	बी. कॉम.- भाग-३
५	रोहन सुधाकर घायदार	बी. कॉम.- भाग-३
६	स्वराज तांबे	बी. ए. - भाग-१
७	ओंकार सुधाकर नाईक	बी. ए. - भाग-२

११. रस्सीखेच -मुली

अ. नं.	खेळाडूचे नाव	वर्ग
१	अनुराधा कामण्णा	बी. ए. - भाग-२
२	रेवती कोळी	बी. ए. - भाग-२
३	तनुजा दिपक माळवी	बी. कॉम.- भाग-३
४	वैष्णवी मच्छिंद्र कुंभार	बी. कॉम.- भाग-३

शिवाजी विद्यापीठ कोल्हापूर विभागीय बुद्धिबळ स्पर्धेत उल्लेखनीय यश

अ. नं.	खेळाडूचे नाव	वर्ग
१	सर्वेश युवराज माने	बी. ए. भाग-२
२	सोहम जितेंद्र पिंपळगावकर	बी. कॉम. भाग-२
३	निशिकांत सुरेश उलपे	बी. कॉम.- भाग-२

शिवाजी विद्यापीठ आंतरविभागीय ॲथलेटिक्स स्पर्धेत उल्लेखनीय यश

अ. नं.	खेळाडूचे नाव	वर्ग
१	भातमारे आशुतोष सुदर्शन	बी. ए. भाग.१

शिवाजी विद्यापीठ आंतरविभागीय बॉक्सिंग स्पर्धेत उल्लेखनीय यश

अ. नं.	खेळाडूचे नाव	वर्ग
१	चौगले गणेश शीतल	बी. ए. भाग-२ ९० कि. ग्रॅ. वजन गटात उपविजेता
२	हाजारे ओम सुरेश	बी. कॉम. भाग-१ ६०-६५ की. ग्रॅ. वजन गटात उपविजेता

राज्यस्तरीय आंतरविद्यापीठ महाक्रीडा स्पर्धेसाठी शिवाजी विद्यापीठ कबड्डी संघात निवड

१.	वर्मा इशा हरिओम	बी. ए. भाग-३
	संकेत रामदास पाटील	बी. कॉम. भाग-३ महाविद्यालयाचा सर्वोत्कृष्ट खेळाडू

अंतर्गत तक्रार निवारण समिती

प्रा. डॉ. संध्या ज. माने, चेअरमन

शैक्षणिक वर्ष २०२५-२०२६ मध्ये प्रथम सत्रात मा. प्राचार्यांच्या मार्गदर्शनाखाली अंतर्गत तक्रार निवारण समितीची शासकीय परिपत्रकाच्या सूचनेप्रमाणे स्थापना करण्यात आली. या समितीद्वारे महाविद्यालयातील शैक्षणिक वातावरण हे विद्यार्थी-विद्यार्थिनी या दोन्हींच्या दृष्टीने समाधानकारक मैत्रीपूर्ण राहावे या दृष्टीने तसेच महाविद्यालयीन परिसरामध्ये विद्यार्थिनी, शिक्षिका व शिक्षकेतर सेविका यांच्याबाबत कोणतेही अनुचित प्रकार होऊ नये यासाठी सर्वांना जागरूक करणे आणि तसे काही घडल्यास समितीद्वारे संबंधित घटकांवर कायदेशीर कारवाई करणे, लैंगिक छळ प्रतिबंधक कायद्याविषयी सर्व विद्यार्थ्यांमध्ये जनजागृती करणे, अशा हेतूने या समितीची स्थापना करण्यात आली आहे.

या समितीद्वारे वर्षभरात पुढील उपक्रम राबविण्यात आले.

१) दि. ३०/७/२०२५-रोजी मा. श्री. एन. आर. चौखंडे (पोलीस निरीक्षक, हुपरी पोलीस स्टेशन, हुपरी) यांनी 'सायबर क्राईम' या विषयावर विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन केले. या कार्यक्रमाचे अध्यक्ष प्राचार्य प्रा. व्ही. व्ही. पाडळकर हे होते.

२) २०/८/२०२५- रोजी महाविद्यालयाचे उपप्राचार्य प्रा. डॉ. ए.सी. शिंदे यांनी 'अंतर्गत तक्रार निवारण समिती रचना व कार्य' याविषयी विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन केले. यावेळी कार्यक्रमाचे अध्यक्ष म्हणून महाविद्यालयाचे प्रभारी प्राचार्य प्राध्यापक डॉ.व्ही.व्ही. पाडळकर यांनी मनोगत व्यक्त केले.

३) २३/१/२०२६-रोजी 'माता पालक मेळावा' आयोजित करण्यात आला होता. यावेळी मा. ॲड. नीता संतोष परीट (हुपरी) यांनी 'कौटुंबिक हिंसाचार प्रतिबंधक कायदा' यावर मार्गदर्शन केले. या कार्यक्रमास प्रमुख उपस्थित मा.राजश्री काटकर (हुपरी) या होत्या, तर अध्यक्ष महाविद्यालयाचे मा. प्राचार्य प्रा डॉ.ए.सी. शिंदे होते.

४) १०/३/२०२६-रोजी जागतिक महिला दिनानिमित्त आयोजित कार्यक्रमात प्रा. डॉ. संध्या माने यांनी 'महिला आणि तिचे अधिकार' या विषयावर मार्गदर्शन केले. यावेळी महाविद्यालयातील प्राध्यापिका यांनीही उपस्थिती दर्शवून विद्यार्थिनींशी संबंधित विषयाशी निगडित संवाद साधला.

अशाप्रकारे सदर समितीद्वारे वर्षभर विविध उपक्रम राबविण्यात आले. या समितीशी संबंधित संपूर्ण वर्षभर कोणत्याही प्रकारची तोंडी अथवा लेखी तक्रार कोणत्याही विद्यार्थिनी, शिक्षिका अथवा शिक्षिकेतर सेविकांची आली नाही. या समितीचे पीठासन अधिकारी म्हणून प्रा. डॉ.संध्या माने यांनी काम पाहिले. महाविद्यालयाचे प्राचार्य प्रा. डॉ. ए.सी. शिंदे, ॲड. नीता परीट, सौ मीनाताई देसाई व शिक्षकेतर सेविका यांचे चांगले सहकार्य लाभले.

विवेक वाहिनी समिती अहवाल

प्रा. डॉ. संध्या माने, समन्वयक

शैक्षणिक वर्ष २०२५-२६ मध्ये प्रथम सत्रात माननीय प्राचार्यांच्या मार्गदर्शनाखाली महाविद्यालयात विवेक वाहिनी समिती स्थापन करण्यात आली. विद्यार्थ्यांच्यामध्ये अंधश्रद्धेविरुद्ध जागर निर्माण करणे; तसेच विवेकवादी आणि विज्ञानवादी दृष्टिकोन विकसित करणे, या भूमिकेतून या समितीची स्थापना करण्यात आली.

या वर्षात आतापर्यंत झालेल्या कार्यक्रमांचा अहवाल खालीलप्रमाणे :

१) १४/७/ २०२५- विवेकानंद कॉलेज, कोल्हापूर येथे झालेल्या विवेक वाहिनी चर्चासत्रात प्रा. डॉ. संध्या माने यांचा सक्रिय सहभाग.

२) १/८/२०२५- लोकमान्य टिळक पुण्यतिथी व

अण्णाभाऊ साठे जयंतीनिमित्त महाविद्यालयातील विवेक वाहिनी अंतर्गत मा. डॉ. बी. एम. हिर्डेकर यांचे (अध्यक्ष, अंधश्रद्धा निर्मूलन समिती, कोल्हापूर जिल्हा) यांचे व्याख्यान आयोजित करण्यात आले.

३) २१/९/२०२५- महाराष्ट्र अंधश्रद्धा निर्मूलन समिती कोल्हापूर जिल्हा यांच्या वतीने आयोजित 'समाजभान खुल्या पथनाट्य स्पर्धा-२०२५' मध्ये सहभाग आणि 'पर्यावरण संवर्धन, हीच आमची जबाबदारी' या विषयावर पथनाट्य सादर करून महाविद्यालयाच्या पथनाट्य संघाने तिसरा क्रमांक पटकावला.

४) १०/१०/२०२५- देशभक्त रत्नाप्पा कुंभार कॉलेज, कोल्हापूर येथे एक दिवसीय 'विवेकी व्यक्तिमत्त्व विकास कार्यशाळेत' महाविद्यालयातील सहा विद्यार्थ्यांनी सहभाग घेतला.

५) ३१/१२/२०२५- 'चला व्यसनाला बदनाम करूया' या उपक्रमांतर्गत महाराष्ट्र अंधश्रद्धा निर्मूलन समिती, जि. कोल्हापूर यांच्या सहकार्याने 'द दारूचा नव्हे तर द दुधाचा' हा उपक्रम साजरा करण्यात आला. यावेळी श्री. योगेश कांबळे यांनी 'व्यसन: एक सामाजिक समस्या' या विषयावर मार्गदर्शन केले. यावेळी विद्यार्थ्यांना दूध वाटप करण्यात आले.

६) १८/२/२०२६- मौजे रांगोळी येथे राष्ट्रीय सेवा योजना शिबिरा 'अंतर्गत ऐसे कैसे झाले भोंदू' या विषयावर महाराष्ट्र अंधश्रद्धा निर्मूलनाची विनोदी नाटिका (बतावणी) सादर करण्यात आली.

७) १४/३/२०२६- विवेक जागर संस्था, महाराष्ट्र अंधश्रद्धा निर्मूलन समिती आणि श्रीमती कुसुमताई राजारामबापू पाटील कन्या महाविद्यालय, उरुण-ईश्वरपूर आयोजित राज्यस्तरीय विवेक वाहिनी परिषदेमध्ये महाविद्यालयाचे ओमकार कृष्णात कांबळे आणि श्रावण श्रीकांत सुमारे (बी.ए. भाग २)आणि प्रा.डॉ. संध्या माने यांनी सक्रिय सहभाग घेतला.

अशाप्रकारे महाविद्यालयातील विवेक वाहिनी अंतर्गत विविध उपक्रम व कार्यशाळेत सहभाग विद्यार्थ्यांनी घेऊन विवेक वाहिनी कार्यरत केली आहे. यासाठी महाविद्यालयाचे प्राचार्य यांचे मार्गदर्शन लाभले आहे. विवेक वहिनी समितीमधील सर्व सदस्य शिक्षक - शिक्षकेतर सेवक यांचे सहकार्य लाभले.

विद्यार्थी दत्तक-पालक योजना

डॉ.कन्नाडे एम. के., चेअरमन

महाविद्यालयाच्या सन १९९१ पासून सातत्याने विद्यार्थी दत्तक पालक योजना कार्यरत आहे. विद्यार्थ्यांच्या शैक्षणिक प्रगतीसोबतच त्यांच्या मानसिक, सामाजिक, भावनिक आणि वैयक्तिक विकासाकडे लक्ष देण्यासाठी महाविद्यालयामध्ये ही योजना राबविण्यात येते. या योजनेमुळे विद्यार्थ्यांना त्यांच्या अडचणी सोडवण्यासाठी शिक्षक पालकांकडून योग्य मार्गदर्शन मिळते.

विद्यार्थ्यांच्या सर्वांगीण विकासासाठी समुपदेशन ही अत्यंत महत्त्वाची प्रक्रिया आहे. अनेक विद्यार्थ्यांना अभ्यासातील अडचणी, मानसिक तणाव, कौटुंबिक समस्या किंवा आत्मविश्वासाचा अभाव यांचा सामना करावा लागतो. अशा परिस्थितीत शिक्षक पालक म्हणून विद्यार्थ्यांशी संवाद साधून त्यांचे प्रश्न समजून घेतात. या योजनेअंतर्गत प्रत्येक प्राध्यापकाला सरासरी २५ विद्यार्थी दत्तक दिले जातात. शिक्षक पालक म्हणून प्राध्यापक विद्यार्थ्यांच्या शैक्षणिक, वैयक्तिक आणि सामाजिक प्रगतीसाठी मार्गदर्शक व समुपदेशकाची भूमिका पार पाडतात. विद्यार्थ्यांच्या प्रगतीवर नियमित लक्ष ठेवणे, त्यांच्या अडचणी समजून घेण्याचा प्रयत्न या योजनेच्या माध्यमातून केला जातो.

प्राध्यापक विद्यार्थ्यांच्या शैक्षणिक प्रगतीवर लक्ष ठेवून त्यांना अभ्यासाचे नियोजन, वेळेचे व्यवस्थापन आणि परीक्षेची तयारी याबाबत मार्गदर्शन करतात. तसेच विद्यार्थ्यांच्या उपस्थितीवर देखील विशेष लक्ष दिले जाते.

कमी उपस्थिती असलेल्या विद्यार्थ्यांना समुपदेशन करून त्यांना नियमित वर्गात उपस्थित राहाण्यास प्रोत्साहित केले जाते.

विद्यार्थ्यांना अनेक वेळा पात्रता फॉर्म (Eligibility Form) आणि परीक्षा फॉर्म (Examination Form) भरण्याबाबत अडचणी येतात. योग्य माहिती नसल्यामुळे काही विद्यार्थी फॉर्म भरताना चुका करतात किंवा अंतिम मुदत चुकवतात. या समस्येवर उपाय म्हणून विद्यार्थी दत्तक पालक योजनेअंतर्गत विद्यार्थ्यांना फॉर्म भरण्याबाबत सविस्तर मार्गदर्शन करण्यात येते.

एन. एस. एस. विभाग

प्रा. डॉ. श्रीमती एस. जे. माने

प्रा डॉ. एन. एस. आडनाईक

शैक्षणिक वर्ष २०२५-२६ मध्ये प्रथम सत्रात मा. प्राचार्यांच्या मार्गदर्शनाखाली राष्ट्रीय सेवा योजनेची स्थापना करण्यात आली. सदर विभागामध्ये दोन युनिट (२०० विद्यार्थी) कार्यरत आहेत. एन. एस. एस. विभागांमध्ये आजअखेर खालीलप्रमाणे कार्यक्रम घेण्यात आले आहेत.

१) दि.३०/७/२०२५-अंमली पदार्थ विरोधात हुपरी पोलीस स्टेशन, हुपरी यांच्या सहकार्याने प्रबोधनात्मक पथनाट्य सादरीकरण.

२) दि.१/८/२०२५-लोकमान्य टिळक पुण्यतिथी व अण्णाभाऊ साठे जयंतीनिमित्त मा. प्रा.डॉ. बी. एम.हिर्डेकर (माजी परीक्षा नियंत्रक, शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर) यांचे राष्ट्रीय सेवा योजना आणि आजचा युवक या विषयावर व्याख्यानाचे आयोजन.

३) दि.२२/९/२०२५-रयत शिक्षण संस्थेचे संस्थापक कर्मवीर भाऊराव पाटील यांच्या जयंतीनिमित्त हुपरी परिसरामध्ये स्वच्छता रॅलीचे आयोजन.

४) दि.२४/९/२०२५-राष्ट्रीय सेवा योजना दिनानिमित्त तयार केलेल्या भित्तीपत्रिकेचे उद्घाटन मा. प्राचार्य प्रा. डॉ.व्ही.व्ही.पाडळकर यांच्या हस्ते करण्यात आले.

५) दि.२५/९/२०२५ एन. एस. एस व डॉ. डी.वाय.पाटील, कोल्हापूर यांच्या संयुक्त विद्यमाने रक्तदान शिबिराचे आयोजन.

४) दि.२६/९/२०२५- रयत शिक्षण संस्थेचे संस्थापक कर्मवीर भाऊराव पाटील यांच्या जयंतीनिमित्त प्रबोधनात्मक रांगोळी स्पर्धेचे आयोजन.

५) दि.१०/१०/२०२५- सोलापूर, मराठवाडा येथे आलेल्या पुराने नुकसान झालेल्या पूरग्रस्तांना शिवाजी विद्यापीठाच्या निर्देशानुसार मदत करण्यासाठी संकलित केलेल्या तांदूळ, गहू, किराणा व इतर साहित्य नाईट कॉलेज, इचलकरंजी येथे जमा केले.

६) दि.३१/१०/२०२५- सरदार वल्लभाई पटेल जयंतीनिमित्त हुपरी परिसरात राष्ट्रीय एकात्मता दौडचे आयोजन.

७) दि.२५/११/२०२५- 'वंदे मातरम्' या राष्ट्रगीतास पंच्याहत्तर वर्षे पूर्ण झाल्याबद्दल मा. प्रा. डॉ. एन. एस. आडनाईक यांचे व्याख्यान.

८) दि.२६/११/२०२५- संविधान दिनानिमित्त मा.प्राचार्य प्रा. डॉ.व्ही.व्ही. पाडळकर यांचे व्याख्यान व सामूहिक प्रास्ताविकेचे वाचन.

९) दि.१०/१२/२०२५- मानवी हक्क दिनानिमित्त मा.प्रा. डॉ. संध्या माने यांचे व्याख्यानाचे आयोजन.

१०) दि.२०/११/२०२५- स्वयंसेवकांकडून महाविद्यालयाच्या परिसराची स्वच्छता.

११) दि.३१/१२/२०२५-राष्ट्रीय सेवा योजना व महाराष्ट्र अंधश्रद्धा निर्मूलन समिती कोल्हापूर जिल्हा यांच्या वतीने 'द दारूचा नव्हे, द दुधाचा' हा उपक्रम राबविण्यात आला. या अंतर्गत मा.श्री. योगेश कांबळे (रेंदाळ) यांनी व्यसनमुक्तीवर मार्गदर्शन केले. यावेळी

विद्यार्थ्यांना दूध वाटप करण्यात आले.

१२) दि.५/१/२०२६-बिरदेवनगर परिसर, रेंदाळ येथे एक दिवसीय विशेष श्रमसंस्कार शिबिराचे आयोजन.

१२) दि.२/२/२०२६- महाविद्यालयातील रेड रिबन क्लबच्यावतीने मा.प्रा. सौरभ कांबळे यांचे 'एड्स-समज व गैरसमज' या विषयावर व्याख्यानाचे आयोजन करण्यात आले.

१३) दि.१९/२/२०२६-दत्तक गाव रांगोळी येथे छत्रपती शिवाजी महाराज जयंतीनिमित्त रॅली काढण्यात आली.

१४) दि.१०/३/२०२६-जागतिक महिला दिनानिमित्त आयोजित कार्यक्रमांमध्ये महिला प्राध्यापकांचा सत्कार करण्यात आला. यावेळी महिला प्राध्यापक आणि विद्यार्थिनी यांनी आपले विचार व्यक्त केले.

अशाप्रकारे वर्षभर विविध उपक्रमांचे आयोजन नियमित कार्यक्रमांतर्गत राष्ट्रीय सेवा योजना विभागाने राबविले. सदर उपक्रमासाठी महाविद्यालयाचे प्राचार्य, उपप्राचार्य, सर्व सदस्य आणि सर्व सहकारी शिक्षक व शिक्षकेतर सेवक, स्वयंसेवकांचे अनमोल सहकार्य लाभले, याबद्दल सर्वांचे मनःपूर्वक आभार.

विशेष श्रमसंस्कार शिबिर-

शैक्षणिक वर्ष २०२५ २६ मध्ये प्रथम सत्रात राष्ट्रीय सेवा योजना विभाग मा. प्राचार्यांच्या मार्गदर्शनाखाली कार्यरत झाला. या विभागामध्ये दोन युनिट (२०० स्वंयसेवक) आहेत. यातील एक युनिट (१०० स्वयंसेवक) विशेष श्रमसंस्कार शिबिरासाठी निवडले जातात. या सात दिवसीय श्रमसंस्कार शिबिरातून स्वयंसेवकांना समाजामध्ये राहून नेमक्या गावपातळीवरील समस्या, जबाबदाऱ्या काय आहेत याची जाणीव करून देऊन त्या दृष्टीने त्यांचे व्यक्तिमत्त्व विकासात करणे आणि श्रमदानातून, विविध उपक्रमातून, बौद्धिक व्याख्यानमालेतून स्वतःचा आत्मविश्वास विकसित करण्यासाठी प्रयत्न या विशेष श्रमसंस्कार शिबिराच्या माध्यमातून केले जातात.

यास अनुसरून महाविद्यालयाच्या राष्ट्रीय सेवा योजना विभागाच्या दत्तक घेतलेल्या माझे रांगोळी येथील गावात दि. १६ फेब्रुवारी २०२६ ते २२ फेब्रुवारी २०२६ या कालावधीत विशेष श्रमसंस्कार शिबिर संपन्न झाले. या शिबिरात घेण्यात आलेल्या सर्व उपक्रमांचा अहवाल पुढीलप्रमाणे :

१) दि.१६/२/२०२६-रोजी विशेष श्रमसंस्कार शिबिराचे उद्घाटन घेण्यात आले. हे उद्घाटन मा.सानिका आवाडे (नवनिर्वाचित सदस्य, जिल्हा परिषद, कोरोची), मा.श्री. शिवाजी जाधव (नवनिर्वाचित सदस्य, जिल्हा परिषद, रेंदाळ) यांच्या हस्ते तर मा.श्री. विजय माळी (नवनिर्वाचित सदस्य, पंचायत समिती रेंदाळ-पूर्व), मा. प्राचार्य प्रा. डॉ. ए.सी. शिंदे यांच्या प्रमुख उपस्थितीत करण्यात आले. या कार्यक्रमाच्या अध्यक्ष मा.सौ. संगीता नरदे (लोकनियुक्त सरपंच, ग्रामपंचायत, रांगोळी) या होत्या. यावेळी रांगोळी ग्रामपंचायतमधील सदस्य व इतर मान्यवर, तसेच स्वयंसेवक, महाविद्यालयातील प्राध्यापक उपस्थित होते. शिबिर स्थळाची व यावेळी कार्यक्रमस्थळाची स्वयंसेवकांनी स्वच्छता केली.

२) दि.१७/२/२०२६-रोजी मौजे रांगोळी येथील शिवाजीनगर माळभाग, मराठी शाळा, चर्च कॉलनीमधील मोठी गटार, रस्ते यांची साफसफाई स्वयंसेवकांनी केली. प्रबोधनपर व्याख्यान कार्यक्रमात 'राष्ट्रबांधणीत युवकांचा सहभाग' या विषयावर मा. श्री. बाबासाहेब नदाफ (हेरवाड) यांचे व्याख्यान झाले. सायंकाळी रांगोळी गावात राष्ट्रीय शांतता व एकात्मता यासाठी मौन मेणबत्ती रॅली काढण्यात आली. या रॅलीच्या समारोपप्रसंगी मा. श्री. बाबासाहेब नदाफ यांनी क्रांतिकारी गीते गायली व घोषणा दिल्या.

३) दि.१८/२/२०२६-रोजी माळभाग परिसरांच्या गल्लीतील संपूर्ण गटार स्वच्छता आणि प्राथमिक

आरोग्य केंद्र परिसरातील स्वच्छता स्वयंसेवकांनी केली. यावेळी खास मुलींच्यासाठी आरोग्य केंद्रातील मा. डॉ. तेजस्विनी कांबळे व त्यांच्या सहाय्य सीमा बिडकर यांनी मुलींच्या आरोग्य संदर्भात मार्गदर्शन केले. त्यावेळी प्रबोधनपर व्याख्यानमालेत मा. प्रा. डॉ. बाबासाहेब नाईक (मराठी विभाग, एस. जी. एम. कॉलेज, कराड) यांनी 'गर्दीत हरवलेला माणूस' या विषयावर मार्गदर्शन केले. सायंकाळी 'ऐसे कैसे झाले भोंदू' या विषयावर अंधश्रद्धा निर्मूलन समिती, जिल्हा कोल्हापूर यांनी विनोदी नाटिका (बतावणी) साजरी केली.

४) दि.१९/२/२०२६-रोजी गावातील बाजार कट्टा बस स्टॅन्ड परिसर कन्या विद्यालय, परिसर या भागातील साफसफाई व गटार स्वच्छता संस्थेने केली. प्रबोधनपर व्याख्यानमालेत मा. प्रा. बाळकृष्ण जाधव (मराठी विभाग प्रमुख, सी. एस. एस. कॉलेज, हुपरी) यांनी 'जीवन सुंदर आहे', या विषयावर मार्गदर्शन केले. नंदादीप नेत्रालय, इचलकरंजी यांच्यावतीने राष्ट्रीय सेवा योजना शिबिरामध्ये स्वयंसेवक व ग्रामस्थांसाठी मोफत नेत्र तपासणी शिबिराचे आयोजन करण्यात आले. याचा लाभ सर्वांनी घेतला.

५) दि.२०/२/२०२६-रोजी काळम्मावाडी वसाहत व काळम्मावाडी परिसर, स्मशानभूमी अशा विविध ठिकाणांची साफसफाई व गटार स्वच्छता स्वयंसेवकाने केली. प्रबोधनात्मक व्याख्यानमालेत प्रा. डॉ. विजय माने, (यशवंतराव चव्हाण समाजकार्य महाविद्यालय, सातारा) यांचे 'व्यसनमुक्त भारत आणि आजचा तरुण' या विषयावर व्याख्यान झाले. सायंकाळी 'स्वच्छ भारत, स्वस्थ भारत' या विषयावर स्वयंसेवकांना लघुपट दाखवण्यात आला.

६) दि.२१/२/२०२६-रोजी रांगोळी येथील हरिजन वसाहत, मुलाणीवाडी परिसर या भागातील साफसफाई व गटारी स्वच्छता स्वयंसेवकांनी केली. प्रबोधनात्मक व्याख्यानमालेत मा.प्रा.डॉ.सतीश चौगुले (इतिहास विभाग प्रमुख, क्रांतिसिंह नाना पाटील महाविद्यालय, वाळवा) यांनी 'युवकांचे ग्रामीण विकासातील योगदान' या विषयावर मार्गदर्शन केले. सायंकाळी प्रबोधनात्मक सांस्कृतिक कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यात आले होते. त्याचे उद्घाटन मा. श्री. सुदर्शन देवगोंडा पाटील (उपसरपंच, ग्रामपंचायत, रांगोळी) यांनी केले. यावेळी विद्यार्थ्यांनी देशभक्तीपर सामूहिक, वैयक्तिक गीते, नृत्य, अभंग, स्त्री सबलीकरण, अंधश्रद्धा निर्मूलन अशा विविध प्रबोधनात्मक विषयांवर आपली कला सादर केली.

७) दि.२२/२/२०२६-रोजी मेन रोड ते गाठ हायस्कूल परिसर, बेघर वसाहत, पाण्याची टाकी परिसर, स्मशानभूमी परिसर यांची स्वच्छता केली. सायंकाळी विशेष श्रमसंस्कार शिबिराचा समारोप कार्यक्रम घेण्यात आला. या कार्यक्रमाचे प्रमुख पाहुणे मा. श्री. महेश पाटील (सदस्य, जिल्हा परिषद, पट्टणकोडोली) हे होते. कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी मा. प्राचार्य प्रा. डॉ. ए. सी. शिंदे हे होते. यावेळी विद्यार्थ्यांनी आपले शिबिरातील अनुभव कथन केले.

या सात दिवसांच्या विशेष श्रमसंस्कार शिबिरास महाविद्यालयाचे मा. प्राचार्य डॉ. ए. सी. शिंदे, तसेच सदस्य प्रा. बी. बी. जाधव, प्रा. डॉ. एम.के. कन्नाडे, प्रा. डॉ. आय. एच. मुल्ला, प्रा. ए. टी. गावडे, प्रा. ए. एस. बिल्ले, प्रा. डॉ. एन. ए. देसाई, प्रा. एस. ए. हुपरीकर, शिक्षकेतर सेवक श्री. संभाजी चांदणे तसेच महाविद्यालयाच्या सर्व शिक्षक-शिक्षकेतर सेवक, स्वयंसेवक, आजी-माजी विद्यार्थी यांचे चांगले सहकार्य लाभले. त्याचबरोबर मौजे रांगोळी गावच्या लोकनियुक्त सरपंच मा. सौ. संगीता नरदे, उपसरपंच मा. श्री. सुदर्शन पाटील, ग्रामविकास अधिकारी मा. श्री. रणजीत डोंगरे

आणि सर्व ग्रामपंचायत सदस्य, कार्यालयीन सेवक, रांगोळी येथील तरुण मंडळे, विकास सेवा सोसायटी, दूध संस्था, क्रीडा व शैक्षणिक संस्था, सांस्कृतिक मंडळे आणि सर्व ग्रामस्थ यांचे अनमोल सहकार्य लाभले, त्याबद्दल सर्वांचे मनःपूर्वक आभार.

सांस्कृतिक विभाग

प्रा. बाळकृष्ण जाधव
मराठी विभाग

महाविद्यालयातील विद्यार्थी- विद्यार्थिनींच्या गुणवत्ता व कलागुणांना संधी प्राप्त व्हावी, कल्पनाशक्ती आणि प्रतिभाशक्तीचा विकास व्हावा व विद्यार्थ्यामध्ये सामाजिक, सांस्कृतिक, राष्ट्रीय एकात्मतेची धारणा रुजवणे, महनीय राष्ट्रपुरुषांविषयी आदरभाव निर्माण करणे; तसेच संघटन व कार्यक्रम नियोजन कौशल्ये विकसित करणे, या उद्दिष्टांनुसार सांस्कृतिक विभागामार्फत उपक्रम राबवले जातात.

सन २०२५-२६ या शैक्षणिक वर्षात अनेक उपक्रम व कार्यक्रम घेण्यात आले. यामध्ये राष्ट्रपुरुषांची जयंती- पुण्यस्मरण दिन साजरी करणे, प्रबोधनात्मक कार्यक्रम घेणे, भित्तीपत्रिका प्रकाशन करणे, विविध व्याख्यानांचे आयोजन करणे; तसेच विविध स्पर्धांचे नियोजन करणे इत्यादी उपक्रम राबविण्यात आले.

राजर्षी छ. शाहू महाराज जयंती सांस्कृतिक व इतिहास विभाग यांच्या विद्यमाने राजर्षी छ. शाहू महाराज जयंती कार्यक्रम आयोजित करण्यात आला. यावेळी प्रा. डॉ. महादेव सोनटक्के, प्रमुख, इतिहास विभाग यांचे व्याख्यान घेण्यात आले. अध्यक्षस्थानी महाविद्यालयाचे प्रभारी प्राचार्य डॉ. विजय पाडळकर हे होते.

शिक्षकदिन : डॉ. सर्वपल्ली राधाकृष्णन यांची जयंती: शिक्षक दिन म्हणून साजरी करण्यात आली. यावेळी विद्यार्थ्यांनी अध्यापन, प्रशासन कामकाज केले. या कार्यक्रमासाठी प्रमुख पाहुणे मान. डॉ. बाबासाहेब नाईक, एस. जी. एम. कॉलेज, कराड यांचे व्याख्यान घेण्यात आले. यावेळी अध्यापन व प्रसाशन कामकाज केलेल्या विद्यार्थी - विद्यार्थिनी आणि महाविद्यालयातील प्राध्यापक, शिक्षकेतर सेवकांचा सत्कार करण्यात आला. या कार्यक्रमाचे नियोजन विद्यार्थ्यांनी केले. या कार्यक्रमासाठी हुपरी पंचक्रोशीतील नागरिक उपस्थित होते. शिवाजी विद्यापीठ जिल्हा व मध्यवर्ती युवा महोत्सव सहभाग - महाविद्यालयाने शिवाजी विद्यापीठ जिल्हा व मध्यवर्ती युवा महोत्सवात पथनाट्य मूकनाट्य समूहगीत गायन या सांघिक व सुगम गायन, शास्त्रीय गायन, शास्त्रीय सूरवाद्य (एकल), मराठी वक्तृत्व इ.वैयक्तिक कलाप्रकारात एकूण २५ विद्यार्थी कलाकारांनी सहभाग घेतला. गडहिंग्लज येथे झालेल्या जिल्हा युवा महोत्सव स्पर्धेत कु.सन्मती धोंडीराम अवघडे, बी. ए. भाग तीन हिने सुगम गायन कलाप्रकारात चतुर्थ तर शिक्षणमहर्षी बापूजी साळुंखे महाविद्यालय, मिरज येथे संपन्न झालेल्या मध्यवर्ती युवा महोत्सवात सुगम गायन कलाप्रकारात तृतीय व शास्त्रीय सूरवाद्य (एकल) कलाप्रकारात चतुर्थ क्रमांक प्राप्त केला. संघ व्यवस्थापक म्हणून प्रा. डॉ. संध्या माने व प्रा. बाळकृष्ण जाधव कार्य केले.

पद्मभूषण डॉ. कर्मवीर भाऊराव पाटील जयंती सप्ताह: रयत शैक्षणिक संकुल, हुपरीच्या वतीने पद्मभूषण डॉ. कर्मवीर भाऊराव पाटील जयंती संपन्न झाली. या कार्यक्रमासाठी प्रमुख पाहुणे म्हणून मान. सुप्रसिद्ध साहित्यिक व माजी प्राचार्य डॉ. जी. पी. माळी यांचे व्याख्यान झाले. याप्रसंगी महाविद्यालयात डॉ. कर्मवीर भाऊराव पाटील जयंती सप्ताह साजरा करण्यात आला. या उपक्रमात भित्तीपत्रिका प्रकाशन, रांगोळी प्रदर्शन, निबंध व वक्तृत्व स्पर्धा घेण्यात आल्या.

भारतरत्न डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर महापरिनिर्वाण दिन : भारतरत्न डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर महापरिनिर्वाण दिनानिमित्त महाविद्यालयाचे प्रभारी प्राचार्य डॉ. विजय

पाडळकर यांच्या हस्ते प्रतिमा पूजन करण्यात आले. यावेळी राजशास्त्र विभाग यांच्या संयुक्त विद्यमाने प्रश्नमंजुषा स्पर्धा घेण्यात आली.

शरदचंद्रजी पवार वाढदिवस : रयत शिक्षण संस्थेचे अध्यक्ष व राष्ट्रीय नेते शरदचंद्रजी पवार यांच्या वाढदिवसानिमित्त निबंध व वक्तृत्व स्पर्धा घेण्यात आल्या. तसेच भित्तीपत्रिका प्रकाशन करण्यात आले.

प्रा.डॉ.एन.डी.पाटील स्मृतिदिन : रयत शिक्षण संस्थेचे माजी मॅनेजिंग कौन्सिल सदस्य ज्येष्ठ विचारवंत भाई प्रा. डॉ. एन. डी. पाटील स्मृतिदिनाचे औचित्य साधून प्रा. बाळकृष्ण जाधव यांचे 'बदलते राजकारण व आजची स्थिती' या विषयावर व्याख्यान घेणेत आले. तसेच निबंध स्पर्धा व भित्तीपत्रिका प्रकाशन करण्यात आले.

कर्मवीर विद्याप्रबोधिनी : राज्यस्तरीय वक्तृत्व स्पर्धा सहभाग : छ. शिवाजी कॉलेज, सातारा येथे संपन्न झालेल्या पद्मभूषण डॉ. कर्मवीर भाऊराव पाटील राज्यस्तरीय आंतरमहाविद्यालयीन वक्तृत्व स्पर्धेत आयु. अभिजीत माने, बी. ए. भाग दोन व कु. रेवती कोळी, बी.ए.भाग दोन या विद्यार्थ्यांनी सहभाग घेतला. पारंपरिक दिन (Traditional Day): महाविद्यालयात पारंपरिक दिन संपन्न झाला. यावेळी महाराष्ट्रीयन, कर्नाटकी, तामिळ, गुजराती इ. पारंपरिक वेशभूषा परिधान करून विद्यार्थी-विद्यार्थिनींनी मोठ्या संख्येने सहभाग घेतला.

राज्यस्तरीय आंतरमहाविद्यालयीन वक्तृत्त्व सपर्धा : मराठी राजभाषा दिनाचे औचित्य साधून २६ फेब्रु.२०२६ रोजी सांस्कृतिक व मराठी विभागाच्या वतीने थोर स्वातंत्र्यसैनिक व गांधीवादी विचारवंत एल. वाय. पाटील राज्यस्तरीय आंतरमहाविद्यालयीन वक्तृत्त्व स्पर्धा संपन्न झाल्या. स्पर्धा समन्वयक प्रा. बाळकृष्ण जाधव सह-समन्वयक प्रा. सुशील हुपरीकर यांनी परिश्रम घेतले. या स्पर्धेमध्ये २० स्पर्धकांनी सहभाग घेतला.

छ.शिवाजी महाराज जयंती : दि. १९. फेब्रु.२०२६ रोजी छ.शिवाजी महाराज जयंतीनिमित्त प्रतिमापूजन करण्यात आले. यावेळी स्टाफ उपस्थित होता. या सर्व कार्यक्रमासाठी समिती सदस्य डॉ. संध्या माने, प्रा. देवल तुळशीकट्टी, डॉ. महादेव सोनटक्के, डॉ. विजय घेजी, प्रा. कपिल काशीद, प्रा.आदित्य बिल्ले व शिक्षक-शिक्षकेतर सेवक यांचे सहकार्य व महाविद्यालयाचे प्रभारी प्राचार्य डॉ. अरुण शिंदे यांचे मार्गदर्शन लाभले.

शिस्त समिती अँटीरेंगिंग / तक्रार निवारण समिति

महाविद्यालयात विद्यार्थ्यांच्या मध्ये शिस्त शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचारी यांच्या तक्रारी तसेच रैंनगिंग संदर्भात या समित्या कार्यरत असतात. शिस्त संदर्भात महाविद्यालयीन विद्यार्थ्यांचे आयकार्ड उपलब्ध करून देणे, तास चुकवून महाविद्यालयाच्या आवारात फिरणाऱ्या मुलांना नोटीस काढून योग्य त्या सूचना देणे. तास चुकवून महाविद्यालयाच्या आवारात फिरणाऱ्या मुलांवर दंडात्मक करवाई करणे. प्राध्यापकांच्या तासांचा विचार करून व्हरांडा सुपरव्हिजन चे वेळापत्रक बनवणे महाविद्यालयाच्या आवारात शिस्त संदर्भात उद्‌भवणाऱ्या समस्यावर वेळोवेळी उपाय शोधणे संदर्भातील प्रकरणांची नोंद घेऊन त्यावर योग्य तोडगा काढणे, वेळ पडल्यास पोलीस विभागाला योग्य ती माहिती कळवणे या पद्धतीने शिस्त समिती आपले कार्य करत असते.

अँटीरेंगिंग समिति

रॅगिंग हि महाविद्यालयाला भेडसावणारी मोठी समस्या आहे. या संदर्भात विद्यार्थ्यांना योग्य ती माहिती देऊन जागरुक केले जाते. प्रवेश घेतानाच विद्यार्थ्यांच्या कडून अँटीरेंगिंग फॉर्म भरून घेतला जातो. यातूनही रॅनगिंग संदर्भात योग्य ती दाखल घेऊन कार्यवाही केली जाते. वेळ पडल्यास पोलीस विभागाला योग्य ती माहिती कळवण्यात येते.

तक्रार निवारण समिति

महाविद्यालयाच्या लायब्ररी व लेडीज रूम मध्ये तक्रार पेटीची सोय केली आहे. या तक्रार पेटीतून आलेल्या सूचनांचे निराकरण केले जाते. हि पेटी वर्षातून दोन वेळा उघडली जाते.

वेळापत्रक समिती

प्रा. मुलाणी के. जे., समिती प्रमुख

महाविद्यालयाची गुणवत्ता व शिस्त वाढवावयाची असेल तर प्रवेशसमिती परीक्षासमिती व वेळापत्रकसमिती या सारख्या समित्यांचे कार्य महत्त्व पूर्ण आहे. २०२५-२६ या शैक्षणिक वर्ष मध्ये बी. ए. व बी. कॉम भाग दोन व तीन (एनइपी २०२० नुसार) तर बी.ए. बी. कॉम. व बी. कॉम. आयटी भाग एक (एनइपी २.० नुसार) चे महाविद्यालयी वेळापत्रक समितीमार्फत तयार केले. या वेळापत्रकानुसार प्रत्येक विषयाचे व विभागाचे वेळापत्रक तयार करून घेतले विषयाच्या वेळापत्रका नुसार प्रत्येक प्राध्यापकांचे वेळापत्रक तयार केले. या वेळापत्रकामुळे महाविद्यालयाचे तासिका गेले वर्षभर चालू होते. यामुळे महाविद्यालयामध्ये शिक्षणाची शिस्त निर्माण झाली. या शिवाय ज्या प्राध्यापकांना महाविद्यालयीन वेळेत तासिका नसतील आशा प्राध्यापकांना व्हरांडा सुपरव्हिजनचे वेळापत्रक तयार करून, त्याच नियोजन केले गेले.

या वेळापत्रकाप्रमाणे महाविद्यालयातील प्राध्यापकांनी वेळेचे पालन केले. तसेच शिक्षकेत्तर सेवकांनी बेळेत वेळ देऊन महाविद्यालयातील शिस्तीच्या पालनामध्ये सहभाग घेतला या सर्व कार्यात महाविद्यालयाचे प्राचार्य, प्राध्यापक व शिक्षकेत्तर सेवकांचे सहकार्य लाभले. तसेच महाविद्यालयातील विद्यार्थांनी या वेळापत्रकाचे तंतोतंत पालन करून शिस्त व गुणवत्तेचा आदर्श निर्माण केला. समिती सदस्यांनी वेळोवेळी केलेल्या सहकार्यामुळेच हे सर्व शक्य झाले. या सर्वांचे ऋण व्यक्त करतो.

लीड कॉलेज समिती

डॉ. एम. एल. सोनटक्के, चेअरमन

महाविद्यालामध्ये शिवाजी विद्यापीठाच्या लीड कॉलेज योजनेंतर्गत सन २०२५-२६ या शैक्षणिक वर्षामध्ये विविध उपक्रम राबविण्यात आले. समाजशास्त्र विभागाच्या वतीने दिनांक २८/०१/२०२६ रोजी 'Digital Economy: A New Path for India's Inclusive Growth' या विषयावर एकदिवसीय कार्यशाळा संपन्न झाली. या कार्याशाळेमध्ये डॉ. संदीप पाटील, विवेकानंद कॉलेज, कोल्हापूर आणि डॉ. राहुल म्होपरे, देवचंद कॉलेज, निपाणी यांनी साधनव्यक्ती म्हणून उपस्थितांना मार्गदशन केले. या कार्यशाळेसाठी विविध महाविद्यालयामधून प्राध्यापक व ७३ विद्यार्थी उपस्थित राहिले. तसेच दिनांक १६/०२/२०२६ रोजी इंग्रजी विभागाच्या वतीने 'Research in the era of Artificial Intelligence and Community Engagement' या विषयावर कार्यशाळा आयोजित करण्यात आली. या कार्यशाळेसाठी प्राचार्य डॉ. उत्तम पाटील, नाईट कॉलेज ऑफ कॉमर्स, कोल्हापूर आणि डॉ. नामदेव जाधव, छत्रपती शहाजी कॉलेज, कोल्हापूर हे साधनव्यक्ती म्हणून उपस्थित होते. या कार्यशाळेमध्ये ४८ विद्यार्थी व इतर प्राध्यापक सहभागी झाले.

क्लस्टर महाविद्यालयांमध्ये विविध विषयांवर आयोजित कार्यशाळांमध्ये महाविद्यालयामधील विविध वर्ग व विषयाच्या ५९ विद्यार्थी व ९ प्राध्यापकांनी सहभाग घेतला.

गांधी विचार संस्कार परीक्षा २०२५

प्रा. अमोल गावडे, समन्वयक

चालू शैक्षणिक वर्षामध्ये 'गांधी विचार संस्कार परीक्षा २०२५' साठी एकूण ४४ विद्यार्थी बसले. त्यापैकी ३७ विद्यार्थी प्रत्यक्षात परीक्षेस उपस्थित होते. त्यापैकी ११ विद्यार्थी पदवीच्या प्रथम वर्षात शिकत आहेत. २० विद्यार्थी

द्वितीय वर्षात शिकणारे तर ०५ विद्यार्थी तृतीय वर्षात शिकणारे होते. आणि ०१ प्राध्यापक सदर परीक्षेस बसले होते. बुधवार दिनांक २१-०१-२०२६ रोजी या विद्यार्थ्यांची परीक्षा घेण्यात आली.

सदर परीक्षेमध्ये निहाल निसार मोमीन बी. ए. भाग दोन या विद्यार्थ्यांचा कोल्हापूर जिल्ह्यात तृतीय क्रमांक आला. तसेच शिक्षक / प्राध्यापक विभागातून प्रा. कपिल अरविंद काशिद यांचा देखील कोल्हापूर जिल्ह्यात तृतीय क्रमांक आला. सर्व सहभागी विद्यार्थ्यांना गांधी रिसर्च फाउंडेशन, जळगाव कडून सहभाग 'प्रमाणपत्र', समन्वयक प्रा. अमोल गावडे यांना 'प्रशस्ती पत्र' व महाविद्यालयाला 'गांधी विचार संस्कार परीक्षा २०२५' चे यशस्वीपणे आयोजन केल्याबद्दल 'स्मृतिचिन्ह' प्राप्त झाले.

माजी विद्यार्थी संघटना

प्रा. डॉ. संध्या माने, समन्वयक

शैक्षणिक वर्ष २०२५-२६ मध्ये महाविद्यालयाच्या प्रभारी प्राचार्यांच्या मार्गदर्शनाखाली प्रथम सत्रात माजी विद्यार्थी असोसिएशनचे कामकाज सुरू करण्यात आले. महाविद्यालयाच्या यशोशिखरात, विकासात माजी विद्यार्थ्यांची भूमिका फार महत्त्वाची असते. समाजातील वेगवेगळ्या कार्यक्षेत्रात माजी विद्यार्थ्यांनी आपले स्थान उंचावले आहे व त्यांच्या या यशाचा, कष्टाचा, अनुभवाचा फायदा महाविद्यालयास नक्कीच होत असतो. या अर्थाने सर्व माजी विद्यार्थ्यांना महाविद्यालयाच्या संपर्कात ठेवणे आणि महाविद्यालयाच्या विकासासाठी त्यांचे सहकार्य घेणे व त्यांचेही कौतुक करणे या उद्देशाने असोसिएशन कार्यरत आहे.

सदर असोसिएशनच्यावतीने शैक्षणिक वर्षांमध्ये कामकाजाविषयी बैठका आयोजित करण्यात आल्या. यावर्षी रयत शिक्षण संस्थेच्यावतीने महाविद्यालय स्थापन झाल्यापासून माजी विद्यार्थ्यांची संस्थेच्या ऑनलाइन पोर्टलवर नोंदणी करण्याविषयी जी सूचना देण्यात आले होती त्याविषयीचे कामकाज करण्याची प्रक्रिया कार्यालयीन पातळीवर सुरू करण्यात आली.

माजी विद्यार्थी संघटनेस प्राचार्य, उपप्राचार्य, सर्व सहकारी प्राध्यापक, शिक्षकेत्तर सेवक, माजी विद्यार्थी असोसिएशनचे पदाधिकारी, सदस्य यांचे मार्गदर्शन व सहकार्य मिळाले.

Women Empowerment Cell

Dr. Kannade M. K., Chairman

The Women Empowerment Cell committee was constituted for the academic year 2025–26 with the objective of promoting gender equality, creating awareness about women's rights, and ensuring the overall development of girl students. These activities helped enhance confidence, self-reliance, and social responsibility among students.

A wallpaper exhibition on the theme of women empowerment was organized on 29th December 2025.

On the occasion of Savitribai Phule Jayanti, a self-defense workshop was conducted for college girls on 30th December 2025.

An awareness rally was organized on the occasion of Savitribai Phule Jayanti on 1st January 2026.

An expert lecture on women empowerment was conducted on 2nd January 2026.

A programme titled "Presentation of Satyashodhak Play" was organized on 3rd January 2026.

A parent meet was organized to discuss the academic progress and overall development of girl students on 23rd January 2026.

Participated in a one-day workshop at Shivaji University, Kolhapur under the Beti Bachao Beti Padhao campaign on 23rd January 2026. The workshop provided valuable insights into national initiatives for women empowerment.

On the occasion of International Women's Day a special lecture on Mental Health of Women on 14th March 2026.

Center for Distance and Online Education

Mr. Shivanand Arvind Bhandare,

Chairman

In academic year 2024-25 the college has started a center for distance and online education of the shivaji university, Kolhapur. In this study center B.A., B.Com., M.A. (Marathi, Hindi, English, Sociology, History, Political Science, Economics) M. Com. courses are started. During this academic year 2025-26 total 07 Students are admitted for graduation course and 32 students are enrolled for post graduation degree course.

Short-Term Course Committee

Mr. Shivanand Arvind Bhandare,

Chairman

Short-term courses offer students a chance to explore new academic disciplines during their college experience. These courses assist students in acquiring various subject-specific skills while also helping them to discover their interests and passions. The college has introduced short-term courses as follows.

Sr. No. Title of Course Total Number of Students

1 सर्जनशील लेखन प्रमाणपत्र कोर्स 08
2 हिंदी अनुवाद 10
3 Basic English Grammer 10
4 मोडी लिपी कोर्स 14
5 व्यक्तिमत्व विकास 10
6 Travel and Tourism 11
7 Co-operative Development 11
8 Advance Psychology and Fild 10
9 मानवी हक्क कोर्स 10
10 Retail Marketing 15
11 Entrepener Devlopment 15
12 Software Engineering 10
Total Students 134

Karmarajat Annual Publicity Committee

Dr. Sabiha. A. Faras

The Committee played an active role throughout the academic year in promoting creativity, awareness, and artistic expression among students. The students from various Various Departments released wallpaper issues on different occasions like Independence Day,Republic Day,Birthday of Hon'ble Sharad Pawar, Our founder Padmabhushan Dr,Karmaveer Bhaurao Patil's Birth Anniversay, . National Consumer Rights Day, Hindi Diwas August Kranti Din, August Kranti Din , Death Anniversary of Hon. Prof. N. D. Patil' The committee provided a vibrant platform for students to showcase their talents through poems, articles, sketches .The enthusiastic participation of students from various departments added originality and energy to every presentation. The wallpapers not only enhanced the aesthetic appeal of the campus but also encouraged critical thinking, teamwork, and innovation.

Literary Association

Dr. Sabiha A. Faras

A Literary Association plays a vital role in nurturing students' interest in language and literature. It provides a creative platform where students can express their thoughts, ideas, and emotions through various literary forms such as poetry, essays, and speeches.The inauguration of the association was done at the hands of Dr.Rafik Suraj Mulla (Renowned Writer) 19th August 2025. Poster Exhibition Activity of the the famous Short Story Writers was organized on 26th July,2025 Poetry Recitation activity was organized on 13th March 2026. L.Y.Patil Intercollegiate E loqution Competition on 14th February 202The association regularly organizes activities like debates, elocution competitions, essay writing, and poetry recitation, which help in developing communication skills and confidence among students.The Literary Association also contributes to the publication of the college magazine, encouraging young writers to showcase their talent. Overall, it serves as an important forum for intellectual growth, cultural expression, and personality development.

◆

वैयक्तिक अहवाल

Dr. Kannade Mamata Kartik

Head, Department of Sociology

1. Research Paper published in Research Journey International Multidisciplinary E- Research Journal (Peer Reviewed, Referred And Indexed Journal) Impact Factor 6.625, E-ISSN- 2348-7143 Special Issue No.372 on November 2025 the topic entitled, " Mahila ani Asanghatit Khetra."
2. Research Paper was published in International Journal of Advance and Applied Research (Double –Blind Peer Reviewed, Referred) Impact Factor 8.141 ISSN- 2347-7075 on February 2025 Topic entitled, "Bharatiya Samajachya abhyasat krutrim Budhimattechi (AI) bhumika."
3. Research Paper was Published in AKSHARY Multidisciplinary Research Journal (Peer Reviewed, Referred, International Research Journal) Impact Factor 6.86 E-ISSN 2582-5429 on January 2026 Topic entitled, 'Lokshahi Prakriya ani Mahilacha Rajakiya Shhabhg. '
4. Research Paper was Published in Aayushi international interdisciplinary research journal (Peer Reviewed,and Indexed Journal) Impact Factor 8.379 ISSN- 2349-638X Special Issue No.154 on February 2026 Topic entitled, Adhuni kaka?atila Samajika Ca?ava?innche Nave Pravaha: Eka Samajasastriya Abhyasa.'
5. Research Paper was Published in Deliberative Research (Peer Reviewed, Referred, Indexed-USA International Journal) Impact Factor 9.9901 ISSN- 0976-1136 on March 2026 Topic entitled, ?iji?al Yugatil Samajik Parivartana: Eka Samajasastriya Abhyas
6. Five Research Papers were presented in National / International Seminar
7. Successfully Completed Faculty Development Progeamme conducted by HI Learn Education Institute Bijapur, Karnataka from 18/07/2025 to 22/07/2025
8. Worked as a Chairman of Women Empowerment Committee, Mentor-Mentee Committee and Annual Report Committee
9. Worked as a Chairman (Criterion -V)

Dr.Sabiha Asif Faras

Deaprtment of English

1. The Research student Mr.Georgin M.T was awrded Ph.D in English on the topic entitled Unmasking Capitalist Motifs in Selected Novels of Alistair Maclean
2. Worked as a member of Resesearch Advisory Commiittee in the Department of English, Yashwantrao Chavan Warana Mahavidyalaya and conducted personal interview of Ph.D eligible candidates on 2nd March,2026
3. Nominated as member, Board of Studies in English, Yashwantrao Chavan Warana Mahavidyalaya
4. Presented and published a research paper on "Reimagining Diaspora Through Ecology in Amitav Ghosh's Gun Island in Journal of Research and Development" A Multidiscilpinary Internatinal level Refreeed and Double Blind Reviewed ,Open Access Journal
5. Published a research article on "Gender

Justice in Colonial India : The Contribution ofv Chhtrapati Shahu Maharaj in research Journal (Two Day Multidisciplinary zNatinal Confernce on Rajarshi Shahu Maharaj : Pioneer of Multinational Transformation held on 27th & 28th March,2026

6. Published a research Article on Human Values in Paulo Cohelo's The Alchemist : A Critical Study in research Journal publihed by Prof.Dr.N.D.Patil mahavidylaya, Malkapur in One Day National Seminar on Human values and Literature held on 28th February,2026
7. Published a research article on "Sujata Parashar's in Pursuit of Ecstasy : A Study in Changing Paradigm of Youths" in Aksharsurya Peer -Reviewed,Multi linual E-Journal
8. Published a research article on "Sujata Parashar's in Pursuit of Infedility:A Depiction of Careerist Woman" in IPP An online Peer Reviwed / Refreed Journal
9. Published research article on "Language of advertisement in the age of artificial intelligence :A Paradigm Shift" in the Journal of Advanced and Applied Rearch (Issue No. 3) Jan-Feb (2026).
10. Published a research paper on "The Transformation of Beauty and the Beast from Literature to Film" in conference procedding
11. Delivered a guest on Women Empoerment : Need of Time on Internatinal Women's Day celebration on 8th March, 2025 organized by Yashwantrao Chavan College, Kolhapur
12. Delivered a guest lecture on Turning Broken English into Career English in One day Lead College Workshop organized by Night College of Arts and Commerce, Kolhapur on English Communication and Career Opportunities on 5th January,2026
13. Delivered a guest lecture on Teaching English Poetry in Value -added Course on English Language and Literature Taeching Skills organized by Department of English, Shivaji University, Kolhapur under PM USHA Scheme on 16th January,2026
14. Participated in One Day National Workshop on Mentality and Political Behaviour of People in Political Field organized by Department of Political Science &Psychology on 6th March,2026
15. Participated in One day Workshop on New Syllabus of B.A.Part II English Majior Mandatory Paper III,IV,V,VI
16. Successfully completed One Day Training Programme on Effective Use of Interactive panel organized by Rayat Shikshan sastha & Balwant College,Vita on 3rd August, 2025
17. Successfully completed the NEP 2020 Orientation & Sensitization Programme under Malaviya Mission Teacher training Programme of UGC organized by UGC-Malaviya Mission Teacher Training Centre, Kumaun University, Nainital from 19th January to 28th Jaunary 2026

Dr. Sandhya Jaysingh Mane

Assistant Professor, Department of Political Science

1. 14th July 2026 - Participated in a one-day workshop on Vivek Vahini organized by Vivekananda College, Kolhapur.
2. 2nd August 2025, I participated in a one-day workshop on the election management history of Indian democracy, the media and politics of B.A II Syllabus Paper organized by the Department of Political Science, Shivaji University, Kolhapur.
3. 3rd August 2025 Participated in a one-day training program on effective use of interactive Panal organized by Balwantrao College, Vita, Dist- Sangli.
4. 6th March 2026 Participated in a State level conference of Vivek Vahini organized by Vivek Jagar Institution at Kusumtai Kanya College, Ishwarpur, Dist. Sangli.
5. 11th October 2025, published a research paper article *"We the people of India"* (National level Multidisciplinary Conference) in Ayushi International Research Journal Special Issue No: 150 ISSN: 2349-638 X organized by Karmveer Heere Arts Commerce College, Gargoti, District- Kolhapur.
6. 9th December 2025 published a research paper article *"Philosophy of Indian Constitution"* in ISBN in (National level Seminar)organised by Shivaji University Kolhapur and justice department Government of Maharashtra Gandhi Study Centre, Distance Education and Online Education Department, and Department of Social Welfare, Kolhapur.
7. 12th and 13th February 2026 published a research paper article *"The Role of Political Science in AI"* (in National level seminar)in international journal of advance and applied Research Double Blind Peer Reviewed Journal ISSN-2034-7075 impact sector-8.141 vol 13 No. 3, January February 2026 organised by Chandrabai shantabai Shendure College, Hupari, District-Kolhapur.
8. 27th and 28th February 2026 published a research article *"Transition in Human Rights of Women in India"* in deliberative Research Journal peer Reviewed International Journal ICRJIFR Impact Factor: 9.9901, ISSN:976-097-1136 in two days International seminar organised by Night College of Arts and commerce Kolhapur.
9. 6th March 2026, Co-ordinator of National Level Workshop on Mentality and Political behaviour of people in the political field, which is sponsored by Shivaji University Kolhapur and organised by the Department of Political Science and Psychology, Chandrabai Shantappa Shendure College, district-Kolhapur.
10. Co-ordinator of the Human Rights course which is run by the college.
11. Program Officer of the national service scheme of college
12. Delivered a lecture in the college on our fundamental rights on the occasion of 10th December, *World Human Rights Day.*
13. Work as a judge for the Ganaraya

Award Competition 2025, which was organised by the police station, Hupari.

14. *Aadhar Social Foundation (Karnataka, Maharashtra,Goa):* Honour certificate awarded by Aadhar Social Foundation National Excellence Gold Star Award 2025 for *"Ideal Teacher"* for educational work.
15. *Shri Yuva Foundation,Hupari:* Certificate Awarded by Shri Swarajya Yuva Foundation, operated by Shiv swarajya Yuva Foundation, Hupari for excellent performance in educational and social field on behalf of the National Service Scheme Department, Chandrabai Shantappa Shendure College, Hupari.

Dr. Shreya Patil

Asso. Professor, Department of Commerce

1. Actively Participated in Syllabus Designing as per NEP 2.0 of B. Com II and M. Com II in the subjects of Accountancy, Costing and Income Tax : Member Board of Studies Shivaji University Kolhapur
2. Member Board of Studies Karmaveer Bhaourao Patil College, an autonomous Institute, Pandharpur
3. Worked as a Resource person for one day workshop on New changed syllabus
4. B. com II Accountancy P III and IV SEC and VEC, organized by Department of Commerce & Management on 17th Sept. 2025 at Savitribai Phule Mahila Mahavidyalaya Satara.
5. Worked as a Resource person for one day New changed syllabus Teacher training workshop for B. com II Acountancy Paper V Corporate Accounting Part II on 21st August 2025 at Venutai Chavhan Mahavidyalaya, Karad
6. Worked as a Resource Person for One Day International Conference on “Nature , Sustainability and the Future of Humanity” at Mathubai Garware Kanya Mahavidyalaya, Sangli on 27th Feb. 2026.
7. Worked as a Resource person for one day Training Programme on “Enhancing Institutional Quality: Stakeholders Feedback Audit and Assurance on 24th Feb. 2026 under PARIS Sparsh Scheme at Dr. Patangrao Kadam Mahavidyalaya, Ramanandnagar.
8. Text Book of B. Com (IKS) “ Evolution of Accounting in India”for B. Com Part II, Sem III as per National Education Policy (NEP 2020) for the Academic year 2025-26. ISBN 978-93-47370-57-1
9. Worked as a Executive Editor of the journal of Advanced and applied Research Peer reviewed referred, open access research journal ISSN 2347-7075, Impact factor 8.141, Vol. 13, Issue No. 3, Jan-Feb.2026
10. Published research paper on “Artificial Intelligence in Accounting and Finance: Transforming Traditional Financial Practices” Peer Reviewed Referred and UGC Listed Journal No. 40776 ISSN 2277-5730, An International Multidisciplinary Quarterly Research Journal AJANTA. Volume XV, Issue I Jan-March 2026-8.172
11. Published research paper on “Audit

Ready AI: Enhancing Compliance with Intelligent Tool" International Journal of Advanced and applied Research Peer reviewed referred, open access research journal ISSN 2347-7075, Impact factor 8.141, Vol. 13, Issue No. 3, Jan-Feb.2026

12. Published research paper in Youg Researcher- MultidisciplinaryResearch Journal (ISSN-2277-7911) entitled "Recent Trends in Agricultural Marketing : An Accounting Perspectives"
13. Published research paper in International Journal of Advance and Applied Reseach ISSN 2347-7075 , Impact factor 8.141, Double Blind Peer Reviewd Journal entitled, "A Study of financial Enlargement and Projection of Food Processing Industry in India"
14. Attended 3 National Seminars and 1 International conference in the subject of Commerce and Management
15. Attended One day International conference on Nature, Sustainability and the Future of Humanity at Mathubai Garware Kanya Mahavidyalaya, Sangli on 27th Feb. 2026. Presented paper on Artificial Intelligence in Accounting and Finance: Transforming Traditional Financial Practices".
16. Attended Two Day National Seminar on Artificial Intelligence : Transforming Global Trade and Commerce at CSS college Hupari on 12-13 Feb. 2026 and presented the paper
17. Attended One Day National Seminar on Emerging Trends in Business, Finance, Banking and Insurance and its impact on Economic Growth at Balwant College, Vita and Presented the Research Paper on" Recent Trends in Agricultural Marketing : An Accounting Perspectives"
18. Attended one day National E-Conference at N.D. Patil Mahavidyalaya Malkapur on Recent Trends in Accounting Commerce and Management and presented the paper entitled "A Study of financial Enlargement and Projection of Food Processing Industry in India" on 27th Feb. 2026
19. Participated in Refresher Course in Commerce & Management, Organized by Department of Commerce & Management of Shivaji University Kolhapur under HRDC Savitribai Phule Pune University during the period from 4/8/2025 to 18/8/2025 and achieved "A Grade".
20. Sanctioned Rs. 3.50 Lakh grant from ICSSR New Delhi for Organising National Seminar and worked as a Co-ordinator of the National Seminar.

Mr. Shivanand Arvind Bhandare

Assi. Professor, Dept. of Economics

Worked as.

Chairman

1. Short-Term course committee
2. Co-ordinator - shivaji university, Kolhapur center for distance and online education
3. University/UGC Correspondance Committee

Research Publication:

1. Published research paper on Opportunities and Challenges before

the use of Artificial intelligence (AI) in marketing International Journal of Advance and Applied Research Vol.13No.3 January-February 2026.ISSN-2347-7075 Impact Factor-8.141.

Dr. Samadhan Aba Jadhav

Assistant Professor in History

The Academic Year 2025-26 has been a period of profound professional growth and scholarly fulfilment. The hallmark of this year was the successful completion and award of my Ph.D. in History from Shivaji University, Kolhapur.My doctoral research, titled Freedom Movement in Maharashtra Moderates vs. Extremists: 1885-1920.

In addition to my doctoral work, I remain committed to contributing to the wider academic discourse through active research. During this academic year, I successfully presented two research papers at various platforms. These papers Colonial Famine Economy to Modern Climate Change: A Re-evaluation of the Perspectives of Justice Ranade and Dadabhai Naoroji (Akshara Multidisciplinary Research Journal, Impact Factor 7.86).

Ancient Indian Lock Mechanisms and Engineering Skills: A Comparative Study" published in International Journal Of Advance and Applied Research. Young Research Association Kolhapur. Impact Factor 8.14

प्रा. आकाश राजाराम चव्हाण

सहायक प्राध्यापक, इतिहास विभाग

१) Research Journey या आंतरराष्ट्रीय E Research Journal मध्ये ऑक्टोंबर २०२५ मध्ये प्राचीन भारतीय गुरुकुल शिक्षण पद्धती : एक अभ्यास' हा शोध निबंध प्रकाशित

२) Advanced and Applied Research या आंतरराष्ट्रीय जर्नल मध्ये जानेवारी - फेब्रुवारी २०२६ मध्ये 'सांस्कृतिक वारसा आणि स्मारकांच्या पुनर्रचनेसाठी ३ डी मॉडलिंग व AI तंत्रज्ञानाचा वापर : एक अभ्यास' हा शोध निबंध प्रकाशित.

३) प्रा.डॉ.एन.डी. पाटील महाविद्यालय मलकापूर (पेरीड) येथे स्पर्धा परीक्षा केंद्रात 'आधुनिक भारताचा इतिहास' या विषयाचे अध्यापन

४) कर्मवीर भाऊराव पाटील विद्यापीठ सातारा, छत्रपती शिवाजी कॉलेज, सातारा घटक महाविद्यालय आयोजित राष्ट्रीय सेवा योजनेच्या विशेष श्रमसंस्कार शिबिरात दि. २६ डिसेंबर २०२६ रोजी 'युवाशक्ती आणि राष्ट्रनिर्माण' या विषयावर व्याख्यान दिले.

५) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर महाविद्यालय पेठ वडगाव येथे Factual History & Social Consequences या विषयावर संपन्न झालेल्या कार्यशाळेत सहभाग

६) चंद्राबाई - शांताप्पा शेंडूरे कॉलेज, हुपरी येथे Mentality and Political Behaviour of People in the Political Field या विषयावर दि. ०६ मार्च २०२६ रोजी संपन्न झालेल्या एकदिवसीय राष्ट्रीय कार्यशाळेत सहभाग

◆

आम्ही रयत सेवक

प्राचार्य प्रो. (डॉ.) ए. सी. शिंदे । उपप्राचार्य प्रा.श्री. बी. बी. जाधव

- **मराठी विभाग**

श्री. बी. बी. जाधव
सहयोगी प्राध्यापक एम. ए., नेट
डॉ. एस. डी. मांजर्डेकर
सहाय्यक प्राध्यापक एम. ए., पीएच.डी.
श्री. व्ही. व्ही. सरदेसाई
सहाय्यक प्राध्यापक एम. ए., नेट

- **हिंदी विभाग**

श्रीम. डॉ. एन. ए. देसाई
सहाय्यक प्राध्यापक एम. ए., पीएच. डी
श्रीम. डॉ. एन. पी. साठे
सहाय्यक प्राध्यापक एम. ए., सेट नेट, पीएच. डी.
श्री. एस. ए. हुपरीकर
सहाय्यक प्राध्यापक एम. ए., सेट

- **इंग्रजी विभाग**

श्री. डी. सी. तुळशीकट्टी
सहाय्यक प्राध्यापक एम. ए.
डॉ. एस. ए. फरास
सहयोगी प्राध्यापक, एम. ए., बी.एड., पीएच. डी
श्री. एस. जी. कांबळे
सहाय्यक प्राध्यापक, एम. ए.

- **इतिहास विभाग**

डॉ. एम. एल. सोनटक्के
सहयोगी प्राध्यापक, एम. ए., बी.एड.सेट,
एम.फील., पी.एच.डी.
श्री. एस. ए. जाधव
सहयोगी प्राध्यापक, एम. ए., सेट, एम.फील.
श्री. ए. आर. चव्हाण
सहाय्यक प्राध्यापक, एम. ए., सेट, एम.फील.

- **समाजशास्त्र विभाग**

डॉ. एम. के. कन्नाडे
सहयोगी प्राध्यापक एम. ए., सेट, पीएच.डी.
डॉ. विजय घेजी
सहाय्यक प्राध्यापक एम. ए., पीएच.डी.
श्री. ए. टी. गावडे
सहाय्यक प्राध्यापक एम. ए., सेट

- **भूगोल विभाग**

श्री. के. आय. मुलाणी
सहाय्यक प्राध्यापक, एम. ए.
डॉ. एन. एस. आडनाईक
सहयोगी प्राध्यापक, एम.ए., नेट, पी.एचडी.
डॉ. एस. एस. माने
एम.ए. एम.फिल., सेट, पी.जी.डी.जी.आय.एस.

- **मानसशास्त्र विभाग**

डॉ. ए. सी. शिंदे
प्रोफेसर , एम.ए., सेट, पीएच. डी.

- **राज्यशास्त्र विभाग**

डॉ. श्रीमती एस. जे. माने
सहायक प्राध्यापक, एम.ए., एम.फिल.
पीएच.डी.

- **बी. कॉम. आय.टी. विभाग**

श्रीमती डी. बी. जंगम
सहायक प्राध्यापक, एम.सी.ए.

- **अर्थशास्त्र विभाग**

प्रोफेसर डॉ. एस. आय. बराले
प्राध्यापक, एम.ए., एम.बी.ए. सेट, नेट, एम.फिल., पी.एचडी.

श्री. एस. ए. भंडारे
सहाय्यक प्राध्यापक, एम.ए., एम.फील., सेट

- **वाणिज्य विभाग**

डॉ. एस. व्ही पाटील
सहयोगी प्राध्यापक, एम.कॉम., सेट, एम.फील., एम.बी.ए.; पी.एच.डी.

श्री. के. ए. काशीद
सहाय्यक प्राध्यापक, एम.कॉम., सेट

श्री. ए. एस. बिल्ले
सहाय्यक प्राध्यापक, एम. कॉम., सेट

ॲड. निता परीट
सहाय्यक प्राध्यापक,
बी.ए., एल.एल.बी., एल.एल.एम.

- **शारीरिक शिक्षण विभाग**

प्रोफेसर डॉ. आय. एच. मुल्ला
शारीरिक शिक्षण संचालक एम. पी. एड., सेट, पीएच. डी.

- **ग्रंथालय विभाग**

श्री. एम. एस. शिर्के
ग्रंथपाल, एम.लिब, सेट

■ शिक्षकेतर सेवक ■

श्रीम. एम. एम. शिंदे
मुख्य लिपिक

श्री. ए. एन. गाडेकर
वरिष्ठ लिपिक

श्री. ए. डी. गोडवे
कनिष्ठ लिपिक

श्री. सागर कासोटे
कनिष्ठ लिपिक

श्री. जाधव एस. वाय.
ग्रंथालय परिचर

श्री. चांदणे एस. एस.
ग्रंथालय परिचर

श्री. यु. व्ही. आबणे
शिपाई

Rayat Shikshan Santha's
Chandrabai-Shantappa Shendure College, Hupari

वार्षिक पारितोषिक वितरण समारंभ :
प्रतिमापूजन करताना मान. आमदार अशोकरव मानेसाहेब

मान. पाहुण्यांचा सत्कार करताना प्राचार्य डॉ. ए. सी. शिंदे

पारितोषिक प्राप्त विद्यार्थी

शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर अंतर्गत आंतरविभागीय क्रॉसकंट्री स्पर्धा,
उद्घाटन प्रसंगी मा. मंगलराव माळगे, मा. प्रकाश रणदिवे व उपस्थित मान्यवर

शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर अंतर्गत आंतरविभागीय
क्रॉसकंट्री स्पर्धा शुभारंभ प्रसंगी उपस्थित मान्यवर

प्राचार्यांसमवेत संपादक मंडळ

प्राचार्यांसमवेत महाविद्यालयातील प्राध्यापक वर्ग

प्राचार्यांसमवेत महाविद्यालयातील कार्यालयीन सेवक

चर्चासत्रे व विविध उपक्रम

कॉमर्स विभाग आयोजित दोन दिवसीय राष्ट्रीय चर्चासत्र Artificial Intelligence: Transforming Global Trade & Commerce उदघाटन प्रसंगी मान्यवर

राष्ट्रीय चर्चासत्राचे प्रमुख पाहुणे प्राचार्य डॉ.नंदकुमार कदम

राष्ट्रीय चर्चासत्राचे बीजभाषक म्हणून मार्गदर्शन करताना डॉ. श्रीकृष्ण महाजन

राज्यशास्त्र आणि मानसशास्त्र विभागाच्यावतीने आयोजित राष्ट्रीय कार्यशाळेचे उद्घाटक मा. प्राचार्य आनंद मेनसे (बेळगाव) मार्गदर्शन करताना.

अग्रणी योजने अंतर्गत कार्यशाळा : इंग्रजी विभाग
Research in the Era of Artificial Intelligence & Community Engagement Programme

महिला सक्षमीकरण समिती आयोजित माता पालक मेळावा

अग्रणी योजनेअंतर्गत कार्यशाळा अर्थशास्त्र विभाग : पद्मभूषण डॉ. कर्मवीर भाऊराव पाटील यांच्या प्रतिमेस पुष्प अर्पण करताना मान्यवर

प्रथम सत्र साधन व्यक्ती : प्रा.डॉ.संदीप पाटील

भारती मुद्रणालय, कोल्हापूर. फोन : ०२३१-२६५४३२१